

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

GİRİŞ

Kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanun hükümleri genel bütçeye giren vergi, resim ve harçlar ile il özel idarelerine ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar hakkında uygulanır.

(2) Birinci fıkrada yazılı vergi, resim ve harçlara bağlı zam ve faizler ile vergi cezaları da bu Kanuna tabidir.

(3) Bu Kanun hükümleri kaldırılan vergi, resim ve harçlar hakkında da uygulanır.

(4) Gümrük idareleri tarafından alınan vergi ve resimler bu Kanuna tabi değildir. Bu vergi ve resimlerle ilgili olarak 27/10/1999 tarihli ve 4458 sayılı Gümrük Kanunundaki esaslara göre işlem yapılır.

Uluslararası anlaşmalar

MADDE 2-(1) Vergi kanunlarının uygulanmasında, usulüne göre yürürlüğe girmiş olan uluslararası anlaşmaların vergi ile ilgili hükümleri saklıdır.

Kanundaki terimler

MADDE 3-(1) Bu Kanunda kullanılan terimlerden;

a) Kanuni ölçüler, vergi kanunları ile diğer kanunlarda yer alan indirim, istisna, gider, amortisman ve değerlendirme gibi düzenlemeleri,

b) Maddi deliller, vergi kanunları ile diğer kanunlar uyarınca tutulması veya muhafazası ve ibrazı zorunlu olan defter, kayıt ve belgeleri,

c) Mahallin en büyük mal memuru, ilgisine göre vergi dairesi başkanını, vergi dairesi başkanlığı bulunmayan illerde defterdarı, vergi dairesi müdürünü, vergi dairesi müdürlüğü bulunmayan ilçelerde malmüdürünü,

ç) Vergi, bu Kanun hükümlerine tabi vergi, resim ve harçları,

d) Vergi kanunu, bu Kanun ile bu Kanun hükümlerine tabi vergi, resim ve harç kanunlarını,

e) Vergi kimlik numarası, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekküller ve diğerleri için bu Kanunun 17 nci maddesine göre verilen numarayı ifade eder.

Görev ve yetkililer

MADDE 4- (1) İdarelerin bu Kanunu uygulayan memurlarının görev ve yetkilerini, kuruluş kanunları veya bu konuyla ilgili kanun, tüzük, yönetmelik ve diğer düzenlemeler belirler.

Yorum ve ispat

MADDE 5-(1) Vergi kanunları lafzı ve ruhu ile hüküm ifade eder. Lafzın açık olmadığı hallerde vergi kanunlarının hükümleri, konuluşundaki maksat, hükümlerin kanunun yapısındaki yeri ve diğer maddelerle olan bağlantısı gözönünde tutularak uygulanır.

(2) Vergilendirilmede vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti esastır.

(3) Vergi kanunları hükümlerinin dolanılması, olması gereken vergi yükümlülüğünün dışında kalınması veya vergi yükümlülüğünün lehe etki doğuracak şekilde planlanması gibi yöntemlerle vergiyi doğuran olay veya bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetinin gizlenmesi veya değiştirilmesine yönelik muamelenin vergi yükümlülüğüne yönelik etkisi

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

dikkate alınmaz. Bu muamelenin hukuken geçerli olması, bir sicile tescil edilmesi ya da resmî şekle tabi olması bu sonucu değiştirmez.

(4) Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyeti yemin hariç her türlü delille ispatlanabilir. Şu kadar ki vergiyi doğuran olayla ilgisi tabii ve açık bulunmayan şahit ifadesi ispatlama vasıtası olarak kullanılamaz.

(5) Vergiyi doğuran olay ve bu olaya ilişkin muamelelerin gerçek mahiyetiyle bu maddedeki diğer hükümlere uygun olarak yapılan bir tespit veya tarhiyatın iktisadi, ticari ve teknik icaplara uymadığının veya olayın özelliğine göre normal ve mutad olmadığının mükellef tarafından iddia olunması hâlinde ispat külfeti kendisine aittir.

(6) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

BİRİNCİ KİTAP **Vergilendirme** **BİRİNCİ KISIM** **Genel Esaslar** **BİRİNCİ BÖLÜM** **Vergi Uygulamasında Yetki**

Gelir İdaresi Başkanlığı

MADDE 6- (1) Gelir İdaresi Başkanlığı, bu Kanun ile 5/5/2005 tarihli ve 5345 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunla kendisine verilmiş yetkileri kullanarak, vergi kanunlarını uygulayan, uygulama sırasında ortaya çıkan tereddütleri gideren ve uygulama birliğini sağlayan idaredir.

Vergi dairesi

MADDE 7- (1) Vergi dairesi, mükellefi tespit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir.

(2) Mükelleflerin, vergi uygulaması bakımından hangi vergi dairelerine bağlı oldukları vergi kanunlarıyla belirlenir.

(3) Gelir İdaresi Başkanlığı, gerekli gördüğü durumlarda il ve ilçelerin idari sınırlarına bağlı kalmaksızın mükelleflerin bağlı olacakları vergi dairesini belirlemeye ve vergi dairelerine bağlı şube veya birimler açmaya yetkilidir.

Yardım mecburiyeti

MADDE 8- (1) Mülki amirler, belediye başkanları, muhtarlar, kolluk kuvvetleri ve kamu kurum ve kuruluşları vergi kanunlarının uygulanmasında, uygulama ile ilgili memurlara ve komisyonlara ellerindeki bütün imkânlarla kolaylık göstermeye ve yardımda bulunmaya mecburdur.

Vergi mahremiyeti

MADDE 9- (1) Aşağıda yazılı kimseler görevleri ve işleri dolayısıyla, mükellefin ve mükellefle ilgili kimselerin şahıslarına, muamele ve hesap durumlarına, işlerine, işletmelerine, servetlerine veya mesleklerine ilişkin olmak üzere öğrendikleri sırları veya gizli kalması lazım gelen diğer hususları ifşa edemez, kendilerinin veya üçüncü şahısların yararına kullanamaz.

- a) Vergi muameleleri ve incelemeleri ile görevli olanlar,
- b) Vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri, Danıştay ve diğer yargı mercilerinde görevli olanlar,
- c) Vergi kanunlarına göre kurulan komisyonlarda görevli olanlar,
- ç) Vergi işlerinde kullanılan bilirkişiler,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

d) Vergi kanunları ve ilgili mevzuat uyarınca kullanılması zorunlu olan her türlü elektronik platform, cihaz ve yazılımları kuran, işleten, bakımını sağlayan ve çalışması için gerekli hizmetleri sunanlar,

e) İdarelerin, vergi kanunları ile ilgili görevlerini yerine getirirken ihtiyaç duydukları hizmetleri sağlayanlar,

f) Bu Kanunun 200 üncü maddesine göre kurulan işletmenin ortak, yönetici ve çalışanları ile bu Kanuna göre düzenlenmesi, tutulması, muhafaza ve ibrazı zorunlu olan defter ve belgelerin oluşturulması ve/veya saklanması hususunda yetki verilenler,

g) Vergi mahremiyeti kapsamında olan bilgilere her ne suretle olursa olsun muttali olanlardan (mevzuatları gereği bu bilgileri açıklayan kurum ve kuruluşların yetkilileri hariç), bu bilgileri basın yayın yoluyla ifşa edenler.

(2) Bu yasa;

a) Birinci fıkra kapsamına giren kişilerin görevlerinden ayrılması veya işlerinin son bulması halinde de devam eder.

b) Birinci fıkranın (d), (e), (f) ve (g) bentleri kapsamına girenlerin tüzel kişilik olması hâlinde, tüzel kişiliğin kanuni temsilcileri ile duruma göre eser sahibi, sorumlu müdür veya yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör, basın danışmanı gibisorumlu kişilerinbağlı olduğu müdür veya üstü gibi kişileri de kapsar.

(3) Maliye Bakanlığı;

a) Gelir vergisi mükelleflerinin yıllık gelir vergisi, sermaye şirketlerinin kurumlar vergisi beyannamelerinde gösterdikleri matrahları (zarar dahil) ve beyanları üzerinden tarh olunan gelir ve kurumlar vergileri ile mükelleflerin ad ve unvanları, vergi kimlik numarası, yıllık gelir veya kurumlar vergisi yönünden bağlı buldukları vergi dairesini,

b) Mükellefler adına tarh edilen vergi ve kesilen cezalardan kesinleşenleri,

c) Vadesi geçtiği halde ödenmemiş olan vergi ve ceza tutarlarını,

ç) Sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge düzenledikleri veya kullandıkları vergi inceleme raporuyla tespit olunanları

açıklamaya ve açıklamanın yeri, şekli, zamanı, kapsamı, sınırları ile diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir. Bu fıkra hükümlerine göre açıklanan bilgiler ele alınarak mükelleflerin haysiyet, şeref ve haklarına tecavüz edilemez.

(4) Aşağıda yazılı bilgi ve belgelerin verilmesi vergi mahremiyetini ihlal sayılmaz.

a) Vergi tahsiline yetkili kılınanlara, yapacakları vergi tahsiline ilişkin olarak verilen bilgiler,

b) Kamu görevlilerine, yaptıkları adli ve idari soruşturmalarla ilgili olarak verilen bilgi ve belgeler,

c) Kamu kurum ve kuruluşlarına, kanunlarla verilmiş görevlerini ifa ederken, ihtiyaç duymaları nedeniyle verilen bilgi ve belgeler,

ç) Vergi mahremiyetine giren bilgilerin basın ve yayın yoluyla ifşa edilmesi durumunda, Maliye Bakanının, kamunun bilgilendirilmesi ve mükellef hak ve hukukunun korunması amacıyla kamuya yaptığı açıklamalar,

d) Bu Kanunun 61 inci maddesinin birinci fıkrasına göre verilen bilgi ve belgeler.

(5) Dördüncü fıkra uyarınca kendilerine bilgi ve belge verilenler de bu madde ile getirilen yasaklara uymak zorundadır.

(6) Usulüne uygun olarak yürürlüğe girmiş olan uluslararası anlaşmaların vergi ile hükümleri kapsamında, söz konusu anlaşmalara taraf ülke yetkili makamları ile bilgi değişimi yapılması vergi mahremiyetini ihlal sayılmaz.

(7) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Yasaklar

MADDE 10-(1) Bu Kanunun 9 uncu maddesinde yazılı olanlar,

- Kendilerine, nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine,
- Kan veya kayın altsoy-üstsoyuna, evlatlığına veya kendisini evlat edinene yahut kan hısımlığında üçüncü (bu derece dâhil), kayın hısımlığında, bu hısımlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile, üçüncü (bu derece dâhil) dereceye kadar olan yansoy hısımlarına,
- Kanuni temsilcisi veya vekili buldukları kimselere ait vergi inceleme ve takdir işleriyle uğraşamaz.

(2) Vergi muameleleri ve incelemeleri ile uğraşanlar, vergi mahkemeleri, bölge idare mahkemeleri, Danıştay ve diğer yargı mercilerinde görevli olanlar, mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini ücretsiz de olsa yapamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Mükellefiyet ve Vergi Sorumluluğu

Mükellef ve vergi sorumlusu

MADDE 11-(1) Mükellef, vergi kanunlarına göre kendisine vergi borcu terettüp eden gerçek veya tüzel kişidir.

(2) Vergi sorumlusu, verginin ödenmesi bakımından, alacaklı vergi dairesine karşı muhatap olan kişidir.

(3) Vergi kanunlarıyla kabul edilen haller müstesna olmak üzere, mükellefiyete veya vergi sorumluluğuna ilişkin özel sözleşmeler vergi dairelerini bağlamaz.

(4) Bu Kanunda geçen “mükellef” tabiri vergi sorumlularına da şamildir.

Vergi ehliyeti

MADDE 12-(1) Mükellefiyet ve vergi sorumluluğu için kanuni ehliyet şart değildir.

(2) Vergiyi doğuran olayın kanunlarla yasak edilmiş bulunması mükellefiyeti ve vergi sorumluluğunu kaldırmaz.

Kanuni temsilcilerin ödevi

MADDE 13-(1) Tüzel kişiler ile küçüklerin ve kısıtlıların mükellef veya vergi sorumlusu olmaları hâlinde bunlara düşen ödevler kanuni temsilcileri tarafından yerine getirilir.

(2) Tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin mükellef veya vergi sorumlusu olmaları hâlinde bunlara düşen ödevler bu teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcileri tarafından yerine getirilir.

(3) Birinci ve ikinci fıkrada sayılanların bu ödevleri yerine getirmemeleri yüzünden tarh edilmesi gereken vergi ile buna bağlı alacaklar ve hesaplanan gecikme faizi, mükellef veya vergi sorumlusundan aranır.

Vergi kesenlerin sorumluluğu

MADDE 14-(1) Yaptıkları veya yapacakları ödemelerden vergi kesmeye mecbur olanlar, verginin tam olarak kesilip ödenmesinden ve bununla ilgili diğer ödevleri yerine getirmekten sorumludur. Bu sorumluluk, bunların ödedikleri vergilerden dolayı asıl mükelleflere rücu etmek hakkını kaldırmaz.

(2) Mal veya hizmet alım ve satımı dolayısıyla vergi kesintisi yapmak ve vergi dairesine yatırmak zorunda olanların, bu yükümlülüklerini yerine getirmemeleri hâlinde verginin ödenmesinden, alım satıma taraf olanlar müteselsilen sorumludur. Ancak bu fıkrada

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

belirtilen müteselsilen sorumluluk mal üreten çiftçiler ile nihai tüketiciler için söz konusu değildir.

(3) Maliye Bakanlığı; zirai ürünlerin (işlenmiş olanlar dahil) alım ve satımına aracılık eden kuruluşlar ile ticaret borsalarını bu mahsullerin satın alınması sırasında yapılacak vergi kesintisinden müteselsilen sorumlu tutmaya, söz konusu ürünlerin satışı dolayısıyla yapılacak vergi kesintisinin hangi safhada yapılacağını her bir ürün için ayrı ayrı belirlemeye yetkilidir. Maliye Bakanlığı tarafından belirlenen safhadan önceki safhalarda kesinti yoluyla alınan vergiler iade edilmez ve süresinde ilgili vergi dairesine yatırılır.

(4) Bakanlar Kurulu, ödeme yapılan kişilerin mükellef olup olmamasına, ödeme yapan veya ödemeye aracılık edenlerin vergi kanunlarına göre vergi kesintisi yapmak zorunluluğu bulunup bulunmamasına, ödemenin konusunun mal veya hizmet alım satımı olup olmamasına, ödeme yapılanın bu tutarı vergi matrahının tespitinde indirim konusu yapıp yapmamasına bakılmaksızın, vergiye tâbi işlemlere taraf veya aracı olanları kesinti yaptırmaya ve verginin ödenmesinden sorumlu tutmaya, sorumluluğun kapsamını belirlemeye, iş grupları, iş neveleri, sektörler ve emtia grupları itibarıyla, vergiye tabi işleme ilgili, vergi kanunlarında belirtilen alt ve üst limitler arasında olmak şartıyla, farklı kesinti oranları tespit etmeye yetkilidir.

(5) Bu madde kapsamındaki sorumluluğa ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Dolaylı vergilerde sorumluluk

MADDE 15-(1) Mal teslimi ve hizmet ifası dolayısıyla işlem bedeli veya miktarı üzerinden hesaplanması gereken vergiyi beyan edip ödemek mecburiyeti bulunanların, bu yükümlülüğü yerine getirmemeleri hâlinde verginin ödenmesinden, alım ve satıma taraf olanlar, hizmetten yararlananlar ve aralarında doğrudan veya hımsılık nedeniyle ya da sermaye, organizasyon veya yönetimine katılmak veya menfaat sağlamak suretiyle dolaylı olarak ilişkide bulunduğu tespit olunanlar müteselsilen sorumludur. Aksine bir hüküm olmamak şartıyla bu fıkrada belirtilen müteselsil sorumluluk nihai tüketiciler için söz konusu değildir.

(2) Bu madde kapsamındaki sorumluluğa ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Mirasçılarının sorumluluğu

MADDE 16-(1) Ölüm hâlinde mükelleflerin ödevleri mirası reddetmemiş yasal ve atanmış mirasçılara geçer.

(2) Mirasçılardan her biri ölünün vergi borçlarından miras hisseleri oranında sorumlu olurlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergi Kimlik Numarası

Vergi kimlik numarası kullanma mecburiyeti

MADDE 17-(1) Vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi amacıyla gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekküllere bir vergi kimlik numarası verilir.

(2) Gerçek kişiler, 25/4/2006 tarihli ve 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanununun 46 ncı maddesine göre verilen kimlik numarasını, tüzel kişiler ve tüzel kişiliği olmayan teşekküller ise bu maddeye göre verilen numarayı, vergi kimlik numarası olarak kullanmaya mecburdur.

(3) Kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekküller, bu madde hükmüne göre belirlenen işlemlerde, işleme muhatap veya taraf

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

olanların vergi kimlik numaralarını tespit etmek ve işleme ilişkin belge, hesap ve kayıtlarında bu numaralara yer vermek zorundadır.

(4) Bu madde hükmüne göre belirlenen işlemlere muhatap veya taraf olanlar, vergi kimlik numaralarını doğru olarak beyan etmek veya gerektiğinde bu numaraları tevsik için kendilerine verilmiş olan belgeyi göstermekle yükümlüdür.

(5) Bu maddeye göre belirlenen işlemlerde vergi kimlik numarası olmaksızın işlem yapılamaz.

(6) Maliye Bakanlığı; kamu kurum ve kuruluşları, gerçek ve tüzel kişiler ile tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin vergi kimlik numarası kullanılması zorunlu olan işlemlerini belirlemeye, bu işlemlere ilişkin belge, hesap ve kayıtlarında vergi kimlik numarasına yer verme mecburiyeti getirmeye ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Süreler

Kanuni ve idari süreler

MADDE 18-(1) Vergi muamelelerinde süreler vergi kanunları ile belli edilir.

(2) Kanunda açıkça yazılı olmayan hallerde on beş günden aşağı olmamak şartıyla bu süreyi, tebliği yapacak olan idare belirler ve ilgiliye tebliğ eder.

Sürelerin hesaplanması

MADDE 19- (1) Vergi kanunlarında yazılı süreler aşağıdaki şekilde hesaplanır.

a) Süre gün olarak belli edilmişse başladığı gün hesaba katılmaz ve son günün tatil saatinde biter.

b) Süre hafta veya ay olarak belli edilmişse başladığı güne son hafta veya ayda karşılık gelen günün tatil saatinde biter. Sürenin bittiği ayda, başladığı güne karşılık gelen bir gün yoksa süre o ayın son gününün tatil saatinde biter.

c) Sonu belli bir gün ile tâyin edilen sürelerde, süre o günün tatil saatinde biter.

ç) Resmî tatil günleri süreye dâhildir. Şu kadar ki sürenin son günü resmî tatil rastlarsa süre, tatili takip eden ilk iş gününün tatil saatinde biter.

(2) Elektronik ortamda gerçekleştirilen işlemlerde, birinci fıkradaki sürelerin hesaplanmasında “tatil saatinde biter” ifadesi “sonunda biter” şeklinde uygulanır.

Mücbir sebepler

MADDE 20-(1) Mücbir sebepler;

a) Vergi ödevlerinden herhangi birinin yerine getirilmesine engel olacak derecede ağır kaza, ağır hastalık, tutukluluk ve gözaltı,

b) Vergi ödevlerinin yerine getirilmesine engel olacak yangın, yer sarsıntısı ve su basması gibi afetler,

c) Kişinin iradesi dışında vukua gelen mecburi gaybubetler,

ç) Sahibinin iradesi dışındaki sebepler dolayısıyla defter ve belgelerinin elinden çıkmış bulunması

gibi hallerdir.

(2) 13/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanununa göre yetki almış meslek mensupları nezdinde meydana gelen birinci fıkrada sayılan haller (meslek mensuplarının ölümü ile bunların mesleklerini yapmalarına engel teşkil edecek disiplin cezası almaları hali dahil), anılan meslek mensupları aracılığıyla yerine getirilecek beyan ve bildirim ödevleri ile sınırlı olmak üzere, bunlarla sözleşme imzalamış mükellefler bakımından da mücbir sebep olarak kabul edilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Olağanüstü politik riskin gerçekleştiği tespit edilen yabancı memleketlerde iş yeri veya şube açmak suretiyle faaliyette bulunan mükellefler için bu durum mücbir sebep olarak değerlendirilir. Olağanüstü politik riskin gerçekleştiği hususu, dış ticaretten sorumlu bakanlığın görüşü ve Maliye Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

Mücbir sebeplerle gecikme

MADDE 21-(1) Bu Kanunun 20 nci maddesinde yazılı mücbir sebeplerden herhangi birinin bulunması hâlinde bu sebep ortadan kalkıncaya kadar süreler işlemez. Bu takdirde tarh zamanaşımı (ceza kesmede zamanaşımı süresi dahil) işlemeyen süreler kadar uzar. Şu kadar ki bu Kanunun 20 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre uzayan süre, mücbir sebebin meydana geldiği tarihten başlayarak yedi günden fazla olamaz. Bu fıkranın (uygulanması için mücbir sebebin malum olması veya ilgililer tarafından ispat veya tevsik edilmesi şarttır.

(2) Maliye Bakanlığı, bu Kanunun 20 nci maddesinin;

a) Birinci fıkrasının (b) bendinde sayılan haller nedeniyle bölge, il, ilçe, mahal ve/veya afete maruz kalanlar itibarıyla mücbir sebep hali ilan etmeye ve bu sürede vergi ödevlerinden yerine getirilemeyecek olanları tespit etmeye, bu yetkiyi vergi türleri ve işyerleri itibarıyla beyannamelerin toplulaştırılması, yeni beyanname verme süreleri belirlenmesi ve beyanname verme zorunluluğunun kaldırılması şeklinde kullanmaya,

b) Üçüncü fıkrasında sayılan haller nedeniyle, Türkiye’de yerine getirilmesi gereken vergilendirmeye ilgili ödevlerden hangilerinin, hangi süreyle etkilendiğini tespit etmeye, bu yetkiyi mükelleflerin riskten etkilenme dereceleri ile vergi türleri itibarıyla etkilenilen süreyi farklılaştırmak suretiyle kullanmaya yetkilidir.

(3) Maliye Bakanlığı bu yetkisini, mücbir sebebin başladığı tarihten itibaren ikinci fıkranın (a) bendi için bir yılı, (b) bendi için altı ayı geçmeyecek şekilde kullanabilir.

(4) Bakanlar Kurulu, üçüncü fıkrada yer alan süreleri bir katına kadar artırmaya, Maliye Bakanlığı ise bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Ölüm hâlinde sürenin uzaması

MADDE 22-(1) Vergi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde, ölüm dolayısıyla mirasçılara geçen ödevlerin yerine getirilmesinde beyan ve bildirme sürelerine üç ay eklenir.

Mühlet verme

MADDE 23-(1) Zor durumda bulunmaları sebebiyle vergi muamelelerine ilişkin ödevleri süresi içinde yerine getiremeyecek olanlara Gelir İdaresi Başkanlığınca, kanuni sürenin bir katını, kanuni sürenin bir aydan az olması hâlinde bir ayı geçmemek üzere münasip bir mühlet verilebilir.

(2) Birinci fıkrada yazılı mühletin verilebilmesi için aşağıdaki şartlar aranır.

a) Mühlet isteyen, sürenin bitmesinden önce yazı ile istemde bulunmalıdır.

b) İstemde gösterilen mazeret, mühlet verecek makam tarafından uygun görülmelidir.

c) Mühletin verilmesi hâlinde verginin alınması tehlikeye girmemelidir.

(3) Gelir İdaresi Başkanlığı, mühlet verme yetkisini tamamen veya kısmen taşra teşkilâtına devredebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mali Tatil

Mali tatilin uygulanma süresi

MADDE 24- (1) Her yıl yirmi günü aşmamak üzere malî tatil uygulanır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Mali tatil nedeniyle uzayan süreler

MADDE 25- (1) Son günü malî tatile rastlayan aşağıda belirtilen süreler, tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedi gün uzamış sayılır:

a) Beyana dayalı tarhiyatta, özel tüketim vergisi beyannameleri hariç, kanuni süresinde verilmesi gereken beyannamelerin verilme süreleri.

b) İhbarname esasına göre yapılan tarhiyatta, vadesi malî tatile rastlayan vergiler ile vergi cezaları ve gecikme faizlerinin ödeme süresi.

c) Tarh edilen vergilere ve/veya kesilen cezalara karşı ödeme şartı ile tahakkuktan vazgeçme, uzlaşma talep etme veya cezada indirim hükümlerinden yararlanmak amacıyla yapılacak başvurulara ilişkin süreler.

ç) Devamlı bilgi verme hükümleri kapsamında verilmesi gereken bilgilerin verilmesine ilişkin süreler.

Mali tatil nedeniyle işlemeyen süreler

MADDE 26- (1) Bu Kanun hükümlerine göre belirli sürelerde yapılması gereken muhasebe kayıt süreleri, bildirim süreleri ve vergiyle ilgili işlemlere ilişkin dava açma süreleri malî tatil süresince işlemeyen. Belirtilen süreler malî tatilin bitiminden itibaren tekrar işlemeye başlar.

(2) Tatil süresince, incelemelere ve iade taleplerine yönelik olanlar hariç bilgi isteme talepleri ile vergi ve ceza ihbarnameleri, mükelleflere, vergi ve ceza sorumlularına bildirilmez. Ancak tatil süresi içinde gerçekleşen tebligat işlemlerinde süre, malî tatilin son gününden itibaren işlemeye başlar.

Mali tatilde kanuni ve idari süreler

MADDE 27- (1) Malî tatilin sona erdiği günü izleyen yedi gün içinde biten bu Bölüm kapsamındaki kanuni ve idari süreler, malî tatilin son gününü izleyen tarihten itibaren yedinci günün tatil saati bitiminde sona ermiş sayılır.

(2) Beyana dayanan ve beyanname verme süresi malî tatil nedeniyle uzamış olan vergilerde ödeme süresi (aynı ay içerisinde kalmak kaydıyla), uzayan beyanname verme süresinin son gününden itibaren üçüncü günün tatil saati bitimine kadar uzamış sayılır.

İl özel idareleri ve belediyelerde mali tatil

MADDE 28- (1) İl özel idareleri ve belediyeler tarafından tarh ve/veya tahsil edilen vergi, resim ve harçlarla ilgili olarak malî tatil uygulanmaz.

Yetki

MADDE 29- (1) Bakanlar Kurulu bir takvim yılı içerisinde hangi tarihler arasında mali tatil uygulanacağını belirlemeye, mali tatil uygulanacak yirmi günlük süreyi on günü geçmeyecek şekilde uzatmaya veya on günden az olmamak üzere kısaltmaya, mali tatil kapsamına dâhil olacak vergileri belirlemeye, beyanname verme ve ödeme süreleri ile bildirimlerin verilme usullerini ve malî tatil uygulaması nedeniyle süre verilecek iş ve işlemlerin kapsamı ile malî tatil uygulamasının usul ve esaslarını belirlemeye yetkilidir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini bölge, il, ilçe, mahal veya iş yerleri itibarıyla farklılaştırarak kullanabilir.

(2) Maliye Bakanlığı, malî tatil uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ALTINCI BÖLÜM **Vergi Alacağının Tâyini**

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Vergiye doğuran olay

MADDE 30-(1) Vergi alacağı, vergi kanunlarının vergiyi bağladıkları olayın vukuu veya hukuki durumun tekemmülü ile doğar.

(2) Vergi alacağı mükellef bakımından vergi borcunu teşkil eder.

Tarh

MADDE 31-(1) Verginin tarhı, vergi alacağının kanunlarında gösterilen matrah ve nispetler üzerinden vergi dairesi tarafından hesaplanarak bu alacağı miktar itibarıyla tespit eden idari muameledir.

Tebliğ

MADDE 32-(1) Tebliğ, vergilendirmeyi ilgilendiren ve hüküm ifade eden hususların yetkili makamlar tarafından mükellefe veya ceza sorumlusuna yazı ile bildirilmesidir.

Tahakkuk

MADDE 33-(1) Verginin tahakkuku, tarh ve tebliğ edilen bir verginin ödenmesi gereken bir safhaya gelmesidir.

Tahsil

MADDE 34-(1) Verginin tahsili, kanuna uygun surette ödenmesidir.

Tahakkuku tahsile bağlı vergiler

MADDE 35-(1) Mahiyetleri itibarıyla tahakkuku tahsile bağlı vergilerde, verginin tahsili tahakkuku da içine alır.

İKİNCİ KISIM Tarh ve Tahakkuk Usulü BİRİNCİ BÖLÜM Beyannameye Dayanan Tarh

Tahakkuk fişi esası

MADDE 36-(1) Vergi kanunlarına göre beyan üzerinden alınan vergiler “Tahakkuk Fişi” ile tarh ve tahakkuk ettirilir. Beyannamenin alınması üzerine vergi dairesince tahakkuk fişi düzenlenerek mükellefe veya beyannameyi mükellef namına vergi dairesine tevdi edene verilir. Bu suretle vergi tahakkuk etmiş olur.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, tahakkuk fişinin içeriğinde yer alan bilgileri belirlemeye yetkilidir.

(3) Lüzum görülen hallerde beyana dayanan vergi, tahakkuk fişi yerine ihbarname ile tebliğ olunabilir.

Tahakkuk fişinin kesinliği

MADDE 37-(1) Beyannameyi ilgili vergi dairesine tevdi eden kimsenin, kendisine verilen tahakkuk fişini almaması, beyannameye yazılı matrah üzerinden tarhı gereken verginin tahakkukuna engel olmaz. Bu takdirde, tahakkuk fişi mükellefin bilinen adresine gönderilir.

Beyannamenin posta ile gönderilmesi

MADDE 38-(1) Beyannamenin posta ile gönderilmesi hâlinde tahakkuk fişi düzenlenerek mükellefin bilinen adresine gönderilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Beyannamenin elektronik ortamda gönderilmesi

MADDE 39-(1) Beyannamenin elektronik ortamda gönderilmesi hâlinde tahakkuk fişi elektronik ortamda düzenlenir ve mükellef veya elektronik ortamda beyanname gönderme yetkisi verilmiş gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda iletilir. Bu ileti, tahakkuk fişinin mükellefin bilinen adresine gönderilmesi yerine geçer.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Beyanname verme ve ödeme sürelerinde yetki

MADDE 40-(1) Maliye Bakanlığı, beyanname verme ve ödeme sürelerinin son gününü, kanuni süresinden itibaren bir ayı, Gelir İdaresi Başkanlığı, bildirimlerin son gününü, kanuni süresinden itibaren on beş günü geçmeyecek şekilde yeniden belirlemeye yetkilidir.

(2) Bu yetki, bölgeler, iller, ilçeler veya sektörler ile iş kolları ya da mükellef grupları itibarıyla da kullanılabilir.

Vergi beyannamelerinin imzalanması ve gönderilmesinde yetki

MADDE 41-(1) Maliye Bakanlığı, vergi beyannameleri ve bildirimlerin 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensupları tarafından da imzalanması mecburiyetini getirmeye, bu mecburiyeti beyanname ve bildirim çeşitleri, mükellef grupları ve faaliyet konuları itibarıyla ayrı ayrı uygulamaya, bu uygulamalara ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(2) Birinci fıkra hükümlerine göre beyannameyi imzalayan meslek mensupları, imzaladıkları beyannamelerde yer alan bilgilerin defter kayıtlarına ve bu kayıtların dayanağını teşkil eden belgelere uygun olmamasından dolayı ortaya çıkan vergi ziyana bağlı olarak tarh edilecek vergi, kesilecek ceza ve gecikme faizlerinden mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulur.

(3) 8/6/1984 tarihli ve 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile bunlara ait müesseseler hakkında birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

(4) Gelir İdaresi Başkanlığı, vergi beyannameleri ve bildirimlerin şifre, elektronik imza veya diğer güvenlik araçları konulmak suretiyle internet de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında verilmesi, beyanname ve bildirimlerin yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişiler aracılığıyla gönderilmesi hususlarında izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, beyanname ve bildirimlerin aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu zorunluluğu beyanname veya bildirim çeşitleri, mükellef grupları ve faaliyet konuları itibarıyla ayrı ayrı uygulamaya, kanuni süresinden sonra kendiliğinden veya pişmanlık talepli olarak verilen beyannameler üzerine düzenlenen tahakkuk fişi ve/veya ihbarnameleri mükellefe, vergi sorumlusuna veya bunların elektronik ortamda beyanname gönderme yetkisi verdiği gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda tebliğ etmeye ve buna ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(5) Dördüncü fıkra uyarınca Gelir İdaresi Başkanlığının beyanname ve bildirimlerin yetki verilmiş gerçek veya tüzel kişiler aracılığıyla gönderilmesi hususunda izin vermesi veya zorunluluk getirmesi hâlinde, (mükellef veya vergi sorumlusu ile gönderme işini yapacak kişiler arasında özel sözleşme düzenlenmek kaydıyla) elektronik ortamda gönderilen beyanname ve bildirimler, mükellef veya vergi sorumlusu tarafından verilmiş addolunur.

(6) Kanuni süresi geçtikten sonra kendiliğinden veya pişmanlık talepli olarak verilen beyannamelerin elektronik ortamda gönderilmesi üzerine elektronik ortamda düzenlenen tahakkuk fişi ve/veya ihbarnameler mükellef, vergi sorumlusu veya bunların elektronik ortamda beyanname gönderme yetkisi verdiği gerçek veya tüzel kişiye elektronik ortamda

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

iletilir. Bu ileti tahakkuk fişinin gönderilmesi ve/veya ihbarnamenin muhatabına tebliği yerine geçer.

Yeminli mali müşavir tasdik raporları

MADDE 42-(1) Maliye Bakanlığı, vergi kanunlarında yer alan muafiyet, istisna, zarar mahsubu ve benzeri hükümlerden yararlanılmasını 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibraz edilmesi şartına bağlamaya, vergi kanunları kapsamındaki yeminli mali müşavirlik tasdik işlemlerini elektronik ortamda gerçekleştirmeye ve tasdike konu işlemleri mükellef grupları, faaliyet ve tasdik konuları itibarıyla ayrı ayrı belirlemeye, uygulamaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(2) Birinci fıkra hükümlerine göre tasdik raporunu düzenleyen yeminli mali müşavirler düzenledikleri tasdik raporlarında yer alan bilgilerin doğru olmamasından dolayı ortaya çıkan vergi ziyana bağlı olarak tarh edilecek vergi, kesilecek ceza ve gecikme faizlerinden mükellefle birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulur.

(3) 233 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine tabi olan Kamu İktisadi Teşebbüsleri ile bunlara ait müesseseler hakkında bu madde hükümleri uygulanmaz.

(4) Birinci fıkra hükmüne göre yararlanılması yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibraz şartına bağlanan konularda, tasdik raporunun ibraz edilmesi gereken tarihten başlayarak bir yıl içinde ibraz edilmediği takdirde mükellefin tasdike konu hakkı sakıt olur.

Beyanname ve bildirimlerde yetki

MADDE 43- (1) Bakanlar Kurulu, vergi kanunlarındaki hükümlerle bağlı kalmaksızın beyanname, bildirim, form ve benzerlerinin şekil, muhteva ve eklerini belirlemeye, bunları birleştirmeye, toplulaştırmaya, diğer kamu kurum ve kuruluşlarına verilmesi gereken her türlü belge, bildirme ve taahhütname, beyanname, bildirim ve formlarla birleştirmeye, birleştirilen belgelerin şekil, muhteva ve eklerini belirlemeye, söz konusu belgeleri ilgili kamu idarelerinin internet ve elektronik bilgi işlem ortamından almaya, yapılacak, bildirme ve taahhütname, beyanname, bildirim ve formları ilgili kuruma verilmiş saymaya, kanunlarındaki süreyle bağlı olmaksızın belge, bildirme ve taahhütname, beyanname, bildirim ve formların verilme ve ödeme sürelerini belirlemeye yetkilidir.

(2) Bu yetki, bölgeler, iller, ilçeler veya sektörler ile iş kolları ya da mükellef grupları itibarıyla kullanılabilir.

(3) Mükellefler, bildirme ve taahhütname, beyanname, bildirim ve formları birleştirilen belgelerle yapmaya ve bu belgelerde yazılı bilgilere uygun şekilde bildirmeye mecburdurlar.

İKİNCİ BÖLÜM

İkmalen, Re'sen ve İdarece Tarh

İkmalen vergi tarhı

MADDE 44-(1) İkmalen vergi tarhı, her ne şekilde olursa olsun bir vergi tarh edildikten sonra bu vergiye ilişkin olarak meydana çıkan ve maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak miktarı tespit olunan matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı esas alınmak suretiyle alınacak verginin tarh edilmesidir.

(2) Özel kanunlarında ikmalen tarhiyata ilişkin olarak yer alan hükümler saklıdır.

Re'sen vergi tarhı

MADDE 45-(1) Re'sen vergi tarhı, vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkân bulunmayan hallerde, takdir

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

komisyonları tarafından takdir edilen matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı esas alınmak suretiyle vergi tarh olunmasıdır.

(2) Aşağıdaki hallerden herhangi birinin bulunması durumunda, vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitinin mümkün olmadığı kabul edilir;

a) Beyannamenin kanuni süresi geçtiği halde verilmemesi,

b) Beyanname kanuni veya ek süreler içinde verilmekle beraber beyanname vergi matrahına ilişkin bilgilerin gösterilmemesi,

c) Bu Kanuna göre tutulması mecburi olan defterlerin hepsi veya bir kısmının tutulmamış veya tasdik ettirilmemiş olması veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlara herhangi bir sebeple ibraz edilmemesi,

ç) Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgelerin, vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkân vermeyecek derecede noksan, usulsüz ve karışık olması dolayısıyla ihticaca salih bulunmaması,

d) Bu Kanunun 41 incimaddesi uyarınca 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarına imzalatırma mecburiyeti getirilen beyanname ve ekleri imzalatılmazsa veya bu Kanunun 42 nci maddesi uyarınca tasdik kapsamına alınan konularda yeminli mali müşavir tasdik raporu aynı maddede belirtilen sürede ibraz edilmezse.

(3) Vergi beyannamesini kanuni süresi geçtikten sonra vermiş olanlara bu beyanname gösterdikleri matrah üzerinden re'sen gerekli tarhiyat yapılarak, re'sen tarh edilen vergi tahakkuk fişiyle tahakkuk ettirilir ve bu beyannameler re'sen takdir için takdir komisyonuna sevk edilmez. Ancak, vergi incelemesine başlanılmasından veya takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra kendiliğinden verilen beyannameler için bu hüküm uygulanmaz.

(4) İkinci fıkranın (b) bendinde yazılı halin vukuunda mükellefe, takdir komisyonu tarafından on beş günden az olmamak üzere bir süre verilerek vergi matrahına ilişkin bilgileri vermeye ve kanuni defterlerini ibraz etmeye davet olunur. Bu davet üzerine mükellef istenilen bilgileri verir ve kanuni defterlerini ibraz ederse, defter ve belgeler ihticaca salih bulunmak şartıyla, mükellefe takdir olunacak matrah defter, belge ve kayıtlarına göre tespit olunacak miktardan fazla olamaz.

(5) İkinci fıkra hükmüne göre re'sen vergi tarhını gerektirir bir sebep yanında ikmalen vergi tarhını da gerektiren bir durum mevcut ise re'sen takdir sonucu beklenmeksizin gerekli ikmal tarhiyatı yapılır. Re'sen takdir sırasında ikmal tarhiyatına dayanak teşkil eden matrah farkı dikkate alınmışsa re'sen vergi tarhı sırasında önceden ikmalen tarhedilmiş olan vergi indirilir.

(6) Vergi matrahının tamamen veya kısmen maddi delillere veya kanuni ölçülere dayanılarak tespitine imkan bulunmayan hallerde, vergi müfettişleri veya vergi müfettiş yardımcılarınca re'sen tarhiyat önerilebilmesi, matrah veya matrah farkının bu Kanunun 50 nci maddesinin ikincifikrasında yer alan takdir komisyonu tarafından tespit edilmesine bağlıdır. Vergi müfettişleri veya vergi müfettiş yardımcıları, yaptıkları inceleme sırasında re'sen vergi tarhını gerektirir matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı tespit etmesi durumunda, re'sen vergi tarhını gerektirir nedenler ile elde ettikleri her türlü bilgi, belge ve diğer bulgular bu Kanunun 50 nci maddesinin ikincifikrasına göre kurulan takdir komisyonuna gönderilir. Takdir komisyonunca alınan takdir kararının vergi müfettişleri veya vergi müfettiş yardımcılarınınbağlı olduğu birime aktarılmasını müteakip, düzenlenecek vergi inceleme raporu bu Kanunun 104 üncü maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan esaslar çerçevesinde değerlendirilmek üzere rapor değerlendirme komisyonlarına tevdi edilir.

Verginin idarece tarhı

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

MADDE 46-(1) Verginin idarece tarhı,

a) Beyana dayanmaksızın, verginin, vergi kanunlarında belirtilen zamanlarda ve ölçülere göre hesaplanan veya belirlenen şekilde,

b) Bu Kanunun 44 üncü ve 45 inci maddeleri dışında kalan hallerde, mükelleflerin verginin tarhı için vergi kanunları ile belirlenen zamanlarda müracaat etmemeleri veya aynı kanunlarla kendilerine tahmil edilen mecburiyetleri yerine getirmemeleri sebebiyle zamanında tarh edilemeyen verginin kanunen belli matrahlar üzerinden idarece tarh edilmesidir.

(2) Birinci fıkranın (a) bendine göre tarh edilen vergi, tebliğ olunmaksızın, bu Kanunun 36 ncı maddesine göre tahakkuk fişi esasına göre tahakkuk ettirilir.

(3) Birinci fıkranın (b) bendi kapsamındaki hallerde vergi, bu Kanunun 96 ncı maddesi uyarınca düzenlenen yoklama fişine istinaden tarh edilir.

İhbarname esası

MADDE 47-(1) İkmalen, re'sen ve bu Kanunun 46 ncı maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında idarece tarh edilen vergiler "İhbarname" ile ilgililere tebliğ edilir. İhbarnamele tarhiyatın dayanağı olan vergi inceleme raporu, takdir kararı veya yoklama fişi eklenir.

(2) İhbarnamede, mükellefin adı, soyadı veya unvanı, verginin türü ve tutarı, vergi mahkemesinde dava açma süresi ile Maliye Bakanlığınca belirlenecek diğer bilgiler yer alır.

Takdir kararları ve takdir kararlarının tevdi

MADDE 48-(1) Takdir komisyonunca belli edilen matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı takdir kararına bağlanır. Takdir kararları, komisyonun başkan ve üyeleri tarafından imzalanır.

(2) Takdir kararları; bu Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasında yazılı komisyonlarca imza karşılığında vergi dairesine, aynı maddenin ikinci fıkrasında yazılı komisyonlarca imza karşılığında grup başkanlığına tevdi olunur.

Yetki

MADDE 49- (1) Maliye Bakanlığı,

a) Türü, doğuşu ve dönemi ayrı olan vergiler için ayrı ayrı veya tek bir ihbarname düzenlettirmeye,

b) İhbarnameye eklenecek diğer belgeleri belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Takdir Komisyonları

BİRİNCİ BÖLÜM

Komisyonların Kuruluşu ve Üyelik

Komisyonların kuruluşu

MADDE 50-(1) Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesindeki takdir komisyonları; mahallin en büyük mal memurunun veya görevlendireceği memurun başkanlığı altında, ilgili vergi dairesinin yetkili iki memuru ile seçilmiş iki üyeden kurulur.

(2) Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesindeki takdir komisyonları; grup başkanı veya görevlendireceği vergi müfettişinin başkanlığı altında, ilgili grup başkanlığında görevli iki vergi müfettişi üyeden kurulur.

(3) Takdir komisyonları daimî veya geçici olur. Daimî komisyon bulunmayan yerlerde takdir işleri geçici komisyonlar tarafından yapılır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(4) Komisyonlar üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve çoğunlukla karar verir. Oyların eşitliği hâlinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta sayılır.

(5) Maliye Bakanlığı; matrah, servet veya kıymet takdiri için ayrı ayrı veya birlikte, sektörler, iş kolları, mükellef ve meslek grupları itibarıyla ihtisas takdir komisyonları ile ihtiyaç duyulan yerlerde ve ihtiyaç duyulan sayıda takdir komisyonu kurmaya, kurulan bu komisyonların il ve ilçe sınırları ile grup başkanlıklarına bağlı kalınmaksızın kurulacağı yerleri ve görev alanlarını belirlemeyetkilidir.

Üyelerin seçilmesi

MADDE 51-(1) Bu Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonlarına üyeler; tüccarlar için ticaret odasınınca, diğer sanat ve meslek erbabı için bunların mensup oldukları mesleki teşekküllerce kendi üyeleri arasından veya hariçten seçilir. Bu teşekküller, komisyon başkanının yazılı talebi üzerine en geç bir ay içinde iki asıl ve iki yedek üye seçmeye mecburdur. Bu mecburiyet zamanında yerine getirilmezse üyeler mahallin en büyük mülki amiri tarafından seçilir. Ticaret odası ve mesleki teşekkül bulunmayan yerlerde seçilecek üyeler, belediyeler tarafından belirlenir.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki komisyon toplantılarına mükellefin sanat veya meslek bakımından bağlı veya ilgili olduğu teşekkülden seçilen üye, servet takdiri işlerinde ise yalnız ticaret odası tarafından ve/veya Maliye Bakanlığınca belirlenen esaslar çerçevesinde 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarından seçilen üyeler iştirak eder. Servet takdiri için komisyonlara üye olarak seçilecek meslek mensubunun, hakkında takdir yapılacak mükellefle herhangi bir iş ilişkisinin bulunmaması şarttır.

Seçilecek üyelere aranacak nitelikler

MADDE 52- (1) Takdir komisyonlarına, memurların dışında seçilecek kimselerde aşağıdaki nitelikler aranır.

- a) İyi ahlak sahibi olmak ve ikâmet ettiği veya iş gördüğü muhitin emniyet ve itimadını kazanmış bulunmak,
- b) Medeni haklardan yasaklanmamış olmak,
- c) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 53 üncü maddesinde belirtilen süreler geçmiş olsa bile, kasten işlenen bir suçtan dolayı beş yıl veya daha fazla süreyle hapis cezasına ya da Devletin güvenliğine karşı suçlar, anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas, ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık veya vergi kaçakçılığı suçlarından mahkûm olmamak,
- ç) Otuz yaşını bitirmiş olmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Görev Yetki ve Diğer Hususlar

Görev ve yetkiler

MADDE 53- (1) Bu Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonlarının görev ve yetkileri aşağıdaki gibidir.

- a) Yetkili makamlar tarafından istenilen matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarına ilişkin takdirleri, servet takdirlerini yapmak.
- b) Vergi kanunlarında yazılı fiyat, ücret veya sair matrah ve kıymet takdirlerini yapmak.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

c) Servetleri, sınai hakları ve telif haklarını, imtiyazları, madenleri, mücevheratı, eski eserleri ve sanat eserlerini ve ihtiyaç duyulması hâlinde diğer kıymetleri değerlemede bilirkişiye müracaat edebilmek.

(2) Bu Kanunun 50 nci maddesinin ikinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonları, vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcılarınınbu Kanunun 45 inci maddesinin ikincifıkrası kapsamında resen vergi tarhını gerektiren bir matrah, matrah veya vergi farkı ya da haksız iade tutarı tespit etmeleri durumunda gerekli takdirleri yapmakla görevlidir.

(3) Takdir komisyonları;

a) Görevlerini yaparken takdir sebepleri bulunup bulunmadığını incelemeyen, yalnız hatalı gördüğü muamelelerde, ilgili vergi dairesini veya vergi incelemesine yetkili olanları yazılı ile ikaz etmeye mecburdur.

b) Bu maddedeki görevleri dolayısıyla bu Kanunda yazılı vergi inceleme yetkisini haizdir.

c) Mükellefin önceden beyan ettiği bir matraha ait olan takdir işlerinde, mükellefin beyanından daha düşük matrah takdir edemez.

Yemin

MADDE 54-(1) Takdir komisyonlarına memurların dışında seçilen üyeler, görevlerine başlamadan önce aşağıdaki yemin metnini imzalamak suretiyle yemin etmiş sayılır.

“Komisyonda çalışacağım süre zarfında tam manasıyla vicdan ve kanaatim icaplarına tabi kalacağıma; hiçbir sebep ve tesir altında adaletten ve doğruluktan ayrılmayacağıma, gerek Devlet gerek mükellef haklarını bir tutacağıma, takdirlerde herhangi bir tarafa temayül suretiyle görevimi kötüye kullanmayacağıma namusum üzerine yemin ederim.”

(2) Söz konusu yemin metni komisyonca muhafaza edilir.

Devam

MADDE 55-(1) Komisyon toplantılarında her ne sebeple olursa olsun bulunamayacağı anlaşılan üyenin yerine yedek üye davet olunur.

(2) Seçilmiş üyelere, mücbir bir sebebe dayanmaksızın, üst üste üç toplantıya gelmeyenler istifa etmiş sayılarak yerlerine yedek üye asıl üye olarak getirilir.

(3) Mücbir sebep veya mazereti nedeniyle devam edemeyecek olan asıl üyeye yedek üye vekâlet eder.

Görev süresi

MADDE 56-(1) Takdir komisyonlarına seçilen üyelerin görev süresi üç yıldır. Bunları seçen daire, meclis ve mesleki teşekküllerin seçimlerinin yenilenmesi bu üyelerin görev sürelerini kısaltmaz.

(2) Süreleri sona eren üyelerin yeniden seçilmesi mümkündür.

Yetki

MADDE 57- (1) Takdir taleplerinde sevk işleminin hangi takdir komisyonuna yapılacağı, takdire dayanak olacak bilgi, belge ve diğer bulguların neler olduğu ile bunların takdir komisyonuna nasıl intikal ettirileceği, takdir işlemlerinde harici bilgilerden ne suretle yararlanacağı ile takdir komisyonlarının çalışma usul ve esasları Maliye Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Tebliğler
BİRİNCİ BÖLÜM
Tebliğ Esasları ve Muhataplar

Tebliğ esasları

MADDE 58-(1) Tahakkuk fişi dışında, vergilendirme ile ilgili olup, hüküm ifade eden tüm belgeler ve yazılar, adresleri bilinenlere kayıtlı alma haberli olarak posta vasıtasıyla veya memur eliyle, adresleri bilinmeyenlere ilan yolu ile tebliğ edilir.

(2) İlgilinin kabul etmesi şartıyla tebliğ daire veya komisyonda da yapılabilir.

Tebliğ yapılacak kimseler

MADDE 59-(1) Tebliğ mükelleflere, bunların kanuni temsilcilerine, umumi vekillerine veya vergi cezası kesilenlere yapılır.

(2) Tüzel kişilere yapılacak tebliğ, bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerine, tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde bunları idare edenlere veya temsilcilerine yapılır. Tüzel kişilerin birden fazla müdür veya temsilcisi varsa tebliğin bunlardan birine yapılması yeterlidir.

(3) Tebliğ, kendisine tebligat yapılacak kimsenin bulunmaması hâlinde yerleşim yeri adresinde bulunanlardan veya işyerlerinde çalışanlarından birine yapılır (Muhatap yerine bu şekilde kendisine tebliğ yapılacak kimsenin görünüşüne nazaran on sekiz yaşından aşağı olmaması ve bariz bir surette ehliyetsiz bulunmaması gerekir).

(4) Mükellef yerine geçen veya mükellefi temsil eden vâli, vâsi veya kayyım gibi vergi sorumlusu veya kanuni temsilci birden fazla olursa, tebliğ bunlardan yalnız birine yapılabilir. Tebliğin konusu olan işe ayrı bir vâsi veya kayyım bakmakta ise tebliğ bunlara yapılır.

(5) Kara, deniz, hava ve jandarma eratına yapılacak tebliğler kıta komutanı veya birim amiri gibi en yakın üst vasıtasıyla yapılır. Bu evrakı derhal tebliğ olunacak kimseye vermediği takdirde üst, bu durumun tebliğ belgesinde yazılı olması şartıyla, tazminle mahkûm olur.

(6) Kamu kurum ve kuruluşlarına yapılacak tebliğ, bu kurum ve kuruluşların en büyük amirlerine veya bunların yardımcılara veya en büyük amirin yetkili kılacağı memurlara yapılır.

Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ

MADDE 60-(1) Yabancı memlekette bulunanlara tebliğ o memleketin yetkili makamı vasıtasıyla yapılır. Bunun için anlaşma varsa veya o memleketin kanunları müsait ise o yerdeki Türk siyasi memuru veya konsolosu tebliğin yapılmasını yetkili makamdan ister.

(2) Kendisine tebliğ yapılacak kişi Türk vatandaşı ise tebliğ Türk siyasi memuru veya konsolosu vasıtasıyla da yapılabilir.

(3) Yabancı memleketlerde bulunan kimselere tebliğ olunacak evrak, tebligatı çıkaran merciin bağlı bulunduğu bakanlık vasıtasıyla doğrudan Türkiye elçilik veya konsoloslughuna, elçilik veya konsolosluk bulunmayan yerlerde Dışişleri Bakanlığına gönderilir.

(4) Yabancı memlekette resmî görevle bulunan Türk memurlarına tebliğ Dışişleri Bakanlığının vasıtasıyla yapılır.

(5) Yabancı memlekette bulunan askerî şahıslara yapılacak tebliğ, bağlı buldukları kuvvet komutanlıklarıyla Jandarma Genel Komutanlığı vasıtasıyla yapılır.

Müteselsil sorumluluğu bulunanların bilgilendirilmesi

MADDE 61-(1) Mükellefe veya ceza muhatabına tebliğ edilen vergi ve ceza ihbarnamesinin bir örneği, vergi ve cezanın ödenmesinden müteselsil sorumluluğu bulunan kişilerin, ihbarnamenin düzenlendiği tarih itibarıyla Gelir İdaresi Başkanlığında kayıtlı elektronik posta adreslerine de bilgi amacıyla gönderilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(2) Bu bilgilendirme, müteselsil sorumluluğu bulunan kişiye bu Kanunun ödeme şartıyla tahakkuktan vazgeçme, uzlaşma, ceza indirimini veyadava açma talebinde bulunma gibi ancak mükellef tarafından kullanılabilecek hakları vermez.

(3) Bilgilendirmenin bu kişilere ulaşmaması, ilgili kanunlarda düzenlenen ödeme sorumluluğunu kaldırmaz.

(4) Gelir İdaresi Başkanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Posta Vasıtasıyla veya Memur Eliyle Tebliğ Usulü

Kapalı zarf esası

MADDE 62-(1) Posta vasıtasıyla veya memur eliyle tebliğde, tebliğ edilecek belgeler kapalı bir zarf içinde postaya veya memura verilir. Bunun için, şekilleri Maliye Bakanlığınca tespit edilen özel zarflar kullanılır.

Bilinen adresler

MADDE 63-(1) Bu Kanuna göre bilinen adresler şunlardır.

a) Mükellef tarafından işe başlamada veya adres değişikliğinde bildirilen işyeri adresleri,

b) Yoklama fişinde veya ilgilinin imzası bulunmak şartıyla yetkili memurlar tarafından bir tutanakla tespit edilen iş yeri adresleri,

c) 5490 sayılı Kanuna göre oluşturulan Adres Kayıt Sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi.

(2) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı bilinen adreslerden tarih itibarıyla tebligat yapacak makama en son olarak bildirilmiş veya bu makamca tespit edilmiş olanı dikkate alınır.

(3) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde sayılan işyeri adresi olanlara tebliğ öncelikle bu adreslerde yapılır. İşyeri adresinde tebliğ yapılacak olanların bu adresinde bulunamaması, işin bırakılması veya işin bırakılmış addolunması hallerinde tebliğ, gerçek kişilerde kendisinin, tüzel kişilerde bunların başkan, müdür veya kanuni temsilcilerinden birinin, tüzel kişiliği olmayan teşekküllerde ise bunları idare edenler veya varsa temsilcilerinden herhangi birinin Adres Kayıt Sisteminde bulunan yerleşim yeri adresinde yapılır.

(4) İşyeri adresi olmayanlaratebliğ, doğrudan Adres Kayıt Sisteminde bulunan yerleşim yeri adresine yapılır.

Bilinen adreslere tebliğ

MADDE 64- (1) Bilinen adrese gönderilen tebliğ evrakı, posta idaresince veya memur tarafından muhatabına teslim edildiği tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

Tebliğ evrakının teslimi

MADDE 65-(1) Tebliğ olunacak evrakı içeren zarf tebliği yapan tarafından muhatabına verilir ve bu durum muhatap ile tebliğ eden tarafından tebliğ alındısına tarih ve imza konulmak suretiyle tespit olunur.

(2) Muhatap imza edecek kadar yazı bilmez veya herhangi bir sebeple imza edemeyecek durumda bulunursa sol elinin başparmağı, bu parmağın bulunmaması hâlinde aynı elinin diğer bir parmağı, sol eli yoksa sağ elinin başparmağı ve bu parmağı da mevcut değilse diğer parmaklarından biri bastırılmak suretiyle tebliğ yapılır.

(3) Muhatap tebellüğden imtina ederse, tebliğ evrakının, gönderildiği idareden alınabileceği şerhini içeren bir pusula kapıya yapıştırılır. Tebliği yapacak olan durumu tebliğ

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

alındısı üzerine şerh ve imza ederek tebliğ olunacak evrakı tebliğ yaptıran idareye teslim eder. Bu durumda tebliğ, pusulanın kapıya yapılandırıldığı tarihte yapılmış sayılır.

(4) Tebliğin bu Kanunun 63 üncü maddesinin birincifikrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan işyeri adreslerinde yapıldığı hallerde, tebliğ yapılacak kişinin bu adreste bulunamaması halinde (bulunamama hali o adresten geçici ayrılmaları da kapsar), bu durum, tebliği yapacak olan tarafından tebliğ alındısı üzerine şerh ve imza edilerek tebliğ evrakı, gönderildiği idareye iade edilir. Bu durumda bu Kanunun 63 üncü maddesinin üçüncü fıkrasına göre işlem yapılır.

(5) Tebliğin bu Kanunun 63 üncü maddesinin birincifikrasının (c) bendinde sayılan adreste yapıldığı hallerde, tebliğ yapılacak kişinin adresinde bulunamaması durumunda (bulunamama durumu o adresten geçici ayrılmaları da kapsar), tebliğ evrakının, gönderildiği idareden alınabileceği şerhini içeren bir pusula kapıya yapılandırılır. Bu durum, tebliği yapacak olan tarafından tebliğ alındısı üzerine şerh ve imza edilerek tebliğ evrakı, gönderildiği idareye iade edilir. Tebliğ evrakının pusulanın yapılandırıldığı tarihten itibaren on beş gün içerisinde muhatabı tarafından alınması hâlinde alındığı günde, bu süre içerisinde alınmaması hâlinde ise on beşinci günde tebliğ yapılmış sayılır.

(6) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM İlan Yoluyla Tebliğ Usulü

Tebliğin ilanla yapılacağı haller

MADDE 66-(1) Aşağıda yazılı hallerde tebliğ ilan yoluyla yapılır.

- Muhatabın bu Kanunun 63 üncü maddesi kapsamında bilinen adresi yoksa,
- Bu Kanunun 63 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde sayılan bilinen adreste tebliğ yapılamaması hâlinde, muhatabın Adres Kayıt Sisteminde kayıtlı bir adresi bulunmazsa,
- Yabancı memleketlerde bulunanlara tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa,
- Başkaca nedenlerden dolayı tebliğ yapılmasına imkân bulunmazsa.

İlanın şekli

MADDE 67-(1) İlan aşağıdaki şekilde yapılır.

a) İlan yazısı tebliğ yapan vergi dairesinin ilan koymaya mahsus mahalline asılır ve (b) bendine göre ilana çıkarılır. Tebliğin konusu, her biri için ayrı ayrı olmak üzere, 2.000 Türk Lirasından az vergi veya vergi cezasına taalluk ettiği takdirde ayrıca (b) bendine göre ilan yapılmaz ve ilan yazısının askıya çıkarıldığı tarihi izleyen on beşinci gün ilan tarihi olarak kabul edilir.

b) İlan ile yapılan tebliğin konusu 2.000 Türk Lirası ile 200.000 Türk Lirası arasındaki vergi veya vergi cezasına taalluk ettiği takdirde ilan, ilgili vergi dairesinin bulunduğu yerin belediye sınırları içinde çıkan bir veya daha fazla gazetede yayımlanır. Tutarın 200.000 Türk Lirasını aşması hâlinde ilan, Türkiye genelinde yayın yapan günlük gazetelerden birinde ayrıca yapılır.

(2) İlanen tebliğ edilen evraklar ayrıca Gelir İdaresi Başkanlığının resmî internet sitesinde duyurulur.

(3) Maliye Bakanlığı, maddede yer alan tutarları beş katına kadar artırmaya veya tekrar kanuni seviyesine kadar getirmeye, ilanın içeriğini, Gelir İdaresi Başkanlığının resmî internet sitesinde yapılacak duyurunun zamanını, şeklini ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

İlanın neticeleri

MADDE 68-(1) İlan tarihinden itibaren;

- a) On beş gün içerisinde tebliği çıkaran idareye bizzat veya vekili vasıtasıyla başvurulması halinde başvuru tarihinde,
- b) Başvuru yapılmaması hâlinde on beşinci günde tebliğ yapılmış sayılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Elektronik Ortamda Tebliğ Usulü

Elektronik ortamda tebliğ

MADDE 69-(1) Bu Kanun hükümlerine göre tebliğ yapılacak kimselere bu Kanunun 58 inci maddesinde sayılan usullerle bağlı kalınmaksızın, Maliye Bakanlığınca oluşturulacak tebliğe elverişli elektronik bir adrese, elektronik ortamda tebliğ yapılabilir.

(2) Elektronik ortamda tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır.

(3) Maliye Bakanlığı, elektronik ortamda yapılacak tebliğle ilgili her türlü teknik altyapıyı kurmaya veya kurulmuş olanları kullanmaya, tebliğe elverişli elektronik adres kullanma zorunluluğu getirmeye ve kendisine elektronik ortamda tebliğ yapılacakları ve elektronik tebliğe ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

BEŞİNCİ BÖLÜM Tebliğlere Ait Çeşitli Hükümler

Hatalı tebliğler

MADDE 70-(1) Tebliğ olunan belgeler, esasa etkili olmayan şekil hatalarından dolayı hukuki kıymetlerini kaybetmez, yalnız vergilendirme ile ilgili belgelerde mükellefin adı, soyadı veya unvanının, verginin türü veya tutarının, vergi mahkemesinde dava açma süresinin hiç yazılmamış olması veya bu belgelerin görevli bir makam tarafından düzenlenmemiş bulunması belgeyi hükümsüz kılar.

Diğer ücret elde edenlere tebliğ

MADDE 71-(1) Diğer ücret elde eden hizmet erbabının vergileri, tarh zamanında bu mükelleflerin bağlı oldukları vergi dairesine müracaatla ibraz edecekleri vergi karnelerine yazılmak suretiyle tarh ve tebliğ olunur.

(2) Vergi karneye yazıldığı tarihte tebliğ edilmiş sayılır.

(3) Yukarıdaki hükme riayet etmeyenlerin vergileri (bu Kanunun 204 üncü maddesine giren mükellefler hariç) bu Kanunun genel hükümleri çerçevesinde tarh ve tebliğ olunur.

Tebliğ yerine geçen muameleler

MADDE 72- (1) Verginin tarh ve tahakkukunda tebliğ yerine geçen muameleler hakkındaki hükümler saklıdır.

BEŞİNCİ KISIM Vergi Alacağının Kalkması BİRİNCİ BÖLÜM Ödeme

Verginin ödeneceği daire

MADDE 73-(1) Vergi borcu, mükellefin bu bakımdan bağlı olduğu vergi dairesine ödenir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(2) Vergi borcu, ödemenin hangi vergi dairesi hesabına yapıldığı bildirilmek şartıyla diğer vergi dairelerine de ödenebilir.

Ödeme zamanı

MADDE 74-(1) Vergi, kanunlarında gösterilen süreler içinde ödenir. Ödeme süresinin son günü verginin vadesi tarihidir.

(2) Bu Kanunun 21 nci ve 23 üncü maddeleri ile 274 üncü maddesinin dördüncü fıkrasının uygulanması dolayısıyla sürenin uzaması hâlinde vade uzayan sürenin bittiği gündür.

(3) Beyannamenin posta veya elektronik ortamda gönderilmesi hâlinde, beyan edilen vergi, tahakkuk işleminin bitmesi beklenmeksizin vadesinde ödenir.

(4) Maliye Bakanlığı;

a) Mükelleflere, vadenin bitmesini takip eden tarihten başlayarak on beş günü geçmeyecek şekilde ödeme süresi vermeye,

b) Mücbir sebep hali ilan edilen yerlerdeki mükelleflerin, bu Kanun kapsamında olup, ödeme süresi afet tarihinden sonraya rastlayan her türlü vergi, ceza ve gecikme faizleri ile bu Kanunun 21 inci maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendi uyarınca verecekleri beyannamelere istinaden tahakkuk ettirilen vergilerin ödeme sürelerini, vadelerinin bitim tarihinden itibaren azami bir yıl süreyle uzatmaya

yetkilidir. Bu şekilde belli edilengünler, verginin vadesi yerine geçer.

(5) Maliye Bakanlığı, dördüncü fıkranın (b) bendinde yer alan yetkisini bölge, il, ilçe, mahal ve afetten zarar görenler ile afetten zarar görme derecesi veya vergi türleri itibarıyla farklı süreler tespit etmek suretiyle de kullanabilir.

Özel ödeme zamanları

MADDE 75-(1) İhbarname esasına göre tarh olunan vergiler (bu Kanunun 45 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre kendiliğinden verilen beyannameler üzerine re'sen tarh olunan vergiler dahil) taksit zamanlarından önce tahakkuk etmişse taksit süreleri içinde, taksit süreleri kısmen veya tamamen geçtikten sonra tahakkuk etmişse geçmiş taksitler, tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

(2) Memleketi terk ve ölüm gibi mükellefiyetin kalkmasını gerektiren haller dolayısıyla beyan üzerine tarh olunan vergiler, beyanname verme süreleri içinde ödenir. Mükellefin, vadeleri mezkûr süreden sonra gelen vergileri de aynı süre içinde alınır.

(3) Memleketi terk edenlerin, ölenlerin veya benzeri haller dolayısıyla mükellefiyetleri kalkanların ihbarname esasına göre tarh olunan vergileri tahakkuk tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

(4) İkinci ve üçüncü fıkralarda yazılı ödeme süreleri, 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun gereğince teminat gösterildiği takdirde, vergi kanunu ile belli taksit zamanına kadar ve taksit zamanı geçmiş ise üç ay uzatılır.

(5) Vergi mahkemesinde dava açma dolayısıyla 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27 nci maddesinin dördüncü fıkrası gereğince tahsili duran veya durdurulan vergilerden taksit süreleri geçmiş olanlar, vergi mahkemesi kararına göre hesaplanan vergiye ait bildirim tebliği tarihinden itibaren bir ay içinde ödenir.

Gecikme faizi ve iadelerde faiz

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

MADDE 76- (1) İhbarname esasına göre tarh olunan vergilere (bu Kanunun 45 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre kendiliğinden verilen beyannameler üzerine re'sen tarh olunan vergiler dahil), bu maddede belirtilen esaslar çerçevesinde gecikme faizi uygulanır.

(2) Gecikme faizi 6183 sayılı Kanuna göre tespit edilen gecikme zammı oranında uygulanır. Gecikme faizinin hesaplanmasında ay kesirleri dikkate alınmaz.

(3) Gecikme faizi bu Kanunun 75 inci maddesinde belirtilen sürelerde ödenir.

(4) Gecikme faizi;

a) Dava konusu yapılmaksızın kesinleşen vergilere, tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin olarak kendi vergi kanunlarında yer alan vade tarihinden son yapılan tarhiyatın tahakkuk tarihine kadar,

b) Dava konusu yapılan vergilerin ödeme yapılmamış kısmına, tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin olarak kendi vergi kanunlarında yer alan vade tarihinden, yargı kararının vergi dairesine tebliği tarihine kadar,

c) Uzlaşılan vergi tutarına, tarhiyatın ilgili bulunduğu döneme ilişkin olarak kendi vergi kanunlarında yer alan vade tarihinden, uzlaşma tutanağının imzalandığı tarihe kadar geçen süre için uygulanır.

(5) Dava açılması nedeniyle tahsili duran vergi ve cezalar mükellefler tarafından istenildiği takdirde davanın devamı sırasında ya da tarhiyata ilişkin ihbarnamenin tebliği üzerine kısmen veya tamamen ödenebilir.

(6) Yargı kararına göre mükellefe iade edilip yine yargı kararı uyarınca mükelleften tahsili gereken vergilere, iade tarihinden yargı kararının vergi dairesine tebliği tarihine kadar geçen süre için bu maddede yer alan esaslar dahilinde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında gecikme faizi hesaplanır.

(7) Mükelleflere bu Kanunun 84 üncü maddesi hükümlerine göre red ve iade edilen vergiler;

a) Fazla veya yersiz olarak tahsil edilmiş ise fazla veya yersiz tahsilatın mükelleften kaynaklanması hâlinde düzeltmeye dair müracaat tarihinden, diğer hallerde verginin tahsili tarihinden, düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar,

b) Vergi kanunları uyarınca iadesi gerekiyor ise; ilgili mevzuatı gereğince mükellef tarafından tamamlanması gereken bilgi ve belgelerin tamamlandığı tarihi takip eden üç ay içinde iade edilmemesi hâlinde, bu tutarlara üç aylık sürenin sonundan itibaren düzeltme fişinin mükellefe tebliğ edildiği tarihe kadar

geçen süre için, aynı dönemde 6183 sayılı Kanuna göre belirlenen tecil faizi oranında hesaplanan faiz ile birlikte geri verilir.

İKİNCİ BÖLÜM Zamanaşımı ve Terkin

Zamanaşımının mahiyeti

MADDE 77-(1) Zamanaşımı, süre geçmesi suretiyle vergi alacağının kalkmasıdır.

(2) Zamanaşımı, mükellefin bu konuda bir başvurusu olup olmadığına bakılmaksızın hüküm ifade eder.

Zamanaşımı süreleri

MADDE 78-(1) Vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın başından başlayarak beş yıl içinde tarh ve mükellefe tebliğ edilmeyen vergiler zamanaşımına uğrar.

(2) Matrah takdiri için takdir komisyonuna başvurulması zamanaşımını durdurur. Duran zamanaşımı komisyon kararının vergi dairesine tevdiini takip eden günden itibaren kaldığı yerden işlemeye devam eder. Ancak işlemeyen süre bir yıldan fazla olamaz. Ancak,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

bu Kanunun 50 nci maddesinin ikincifıkrasına göre kurulan takdir komisyonuna başvurulması zamanaşımını durdurmaz.

(3) Şarta bağlı istisna veya muafiyet uygulamaları sonucu kısmen veya tamamen alınmayan vergilere ilişkin zamanaşımı süresi, istisna veya muafiyet şartlarının ihlâl edildiği tarihi takip eden takvim yılı başından itibaren başlar.

(4) Damga vergisine tabi olup vergi ve cezası zamanaşımına uğrayan evrakin hükmünden tarh zamanaşımı süresi sona erdikten sonra faydalanıldığı takdirde aynı belgeye ait vergi alacağı yeniden doğar.

Afet nedeniyle verginin terkinin

MADDE 79- (1) Yangın, yer sarsıntısı, yer kayması, su basması, kuraklık, don, zararlı hayvan ve haşarat istilası ve bunlara benzer afetler yüzünden varlıklarında zarar meydana gelen mükelleflerin vergi borçları, zarar derecesiyle mütenasip olmak kaydıyla, bu maddede belirtilen şartlar çerçevesinde terkin olunur.

(2) Bu madde uygulamasında;

a) Varlık, her türlü taşınır ve taşınmaz mallar ile hak ve alacaklardan ispat ve tevsik edilen borçların düşülmesinden sonra kalan değeri (Borçlar, sigorta tazminatları ve afet nedeniyle alınan yardımlar gibi değerler düşülmek suretiyle bulunur),

b) Vergi borcu, afet tarihinden önceki dönemlere ait gelir veya kurumlar vergileri, geçici vergiler, gelir (stopaj) vergisi, kurumlar (stopaj) vergisi, katma değer vergisi, bu vergilere ilişkin beyannamelerin damga vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, emlak vergisi, veraset ve intikal vergisi, bu vergilere bağlı vergi cezaları ile gecikme faizi ve gecikme zammını,

c) Varlığın değeri, bu Kanunun Üçüncü Kitabının iktisadi işletmelere dahil kıymetleri değerlendirme hükümlerine göre belirlenmiş değerini,

ç) Zarar derecesi, varlığın afet öncesi değerinden afet sonrası değerinin çıkarılması sonucunda bulunan değerın afet öncesi değere bölünmesiyle bulunan oranı ifade eder.

(3) Terkin yetkisi Maliye Bakanlığına ait olup Bakanlık bu yetkisini mahalline devredebilir. Şu kadar ki emlak vergisine ilişkin terkin taleplerini değerlendirmeye ve terkinine izin vermeye alacaklı belediye yetkilidir.

(4) Bu madde hükmünden yararlanmak isteyen mükelleflerin afetin meydana geldiği tarihi takip eden takvim yılının sonuna kadar başvuruda bulunması şarttır.

(5) Gelir ve kurumlar vergisi mükellefi olanların bu madde hükmünden yararlanabilmeleri için afet nedeniyle meydana gelen zarar derecesinin yüzde otuz beş ve üzerinde olması şartıyla vergi borçlarının zarar derecesi ile mütenasip kısmı terkin olunur. Şu kadar ki kurumlar vergisi mükellefleriyle ticari, zirai ve mesleki faaliyetleri nedeniyle gelir vergisi mükellefi olanların iktisadi işletmeye dahil olmayan varlıkları zarar derecesinin tespitinde dikkate alınmaz.

(6) Afetin emlak vergisi ve motorlu taşıtlar vergisine konu mallara zarar vermesi hâlinde bu vergi türleri ile ilgili vergi borçlarının terkinin için bu malların afetten zarar derecesinin yüzde otuz beş ve üzerinde olması şarttır. Bu malların beşinci fıkrada değerlendirilen varlıklardan olması hâlinde işletmenin diğer vergi borçlarının terkininde anılan fıkrada belirtilen şartlar aranılır.

(7) Altıncı fıkrada hükmü, veraset ve intikal vergisinde intikal eden malda meydana gelen zarar derecesi dikkate alınarak uygulanır.

(8) Mahsullerde afet nedeniyle meydana gelen zarar derecesinin yüzde otuz beş ve üzerinde olması hâlinde, afete maruz arazi için zararın meydana geldiği yıl ile mahsulün hasat ve devşirme zamanına ilişkin yıla ait tahakkuk ettirilen emlak vergisi, zararlı mütenasip olmak üzere terkin olunur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(9) Bu madde kapsamında terkin edilen vergi borçları gelir ve kurumlar vergisi uygulamasında gider, zarar ve indirim olarak dikkate alınmaz.

(10) Madde kapsamında terkin edilecek vergi borçlarına karşılık afetten önce tahsil edilmiş tutarlar red ve iade edilmez.

(11) Zarar derecesi, bu madde hükümlerine göre belirlenen esaslar çerçevesinde mükelleflerin beyanı üzerine vergi dairesi müdürünün veya yetkili kılacağı memurun da katıldığı il veya ilçe idare kurulu tarafından tespit edilir. Maliye Bakanlığı, zarar derecesinin tespitini, il veya ilçe idare kurulları yerine vergi incelemesine yetkili olanlara yaptırmaya da yetkilidir.

(12) Mükelleflerin afetin vukuuna kasten sebep olduğunun veya zarar derecesinin tespitine esas teşkil eden beyanın gerçeğe aykırılığının tespit edilmesi hâlinde, terkin edilmemesi gerekirken terkin edilmiş bulunan vergi borcu, başkaca bir işleme gerek kalmaksızın terkin tarihinden önceki vade tarihleri esas alınarak tahakkuk ettirilir. Bu takdirde zamanaşımı süreleri dikkate alınmaz.

(13) Bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca belirlenir.

Tahakkuktan vazgeçme

MADDE 80-(1) İhbarname esasına göre tarh olunan vergi ve bunlara ilişkin kesilen cezaların toplam tutarının 25 Türk Lirasını aşmaması ve tahakkukları için yapılacak giderlerin bu tutardan fazla olacağına tespit edilmesi hâlinde, Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslar dahilinde tahakkuklarından vazgeçilebilir.

Ödeme şartı ile tahakkuktan vazgeçme

MADDE 81-(1) İhbarname esasına göre tarh olunan vergi ve bunlara ilişkin kesilen cezaların;

a) Dava açma süresi içerisinde yazılı başvuruda bulunmak,

b) Dava açmamak,

c) Yazılı başvuruda bulunmadan önce davadan vazgeçmek,

ç) Tarh edilen verginin en az %90'ı ile kesilen cezanın %30'unu dava açma süresini takip eden bir ay içerisinde ödemek

şartıyla tarh edilen vergi ile kesilen cezanın kalan tutarının tahakkukundan vazgeçilir.

(2) Bir vergi aslına bağlı olunmaksızın kesilen cezalar hakkında da birinci fıkra hükmü uygulanır.

(3) Bu madde hükmünden yararlananlar, bu Kanunun ceza indirimi ve uzlaşma hükümlerinden yararlanamaz.

(4) Bu Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasında sayılan fiilleri işleyenler bu madde hükümlerinden yararlanamaz.

(5) Bu maddede belirtilen şartlara uyulmaması hâlinde, tahakkukundan vazgeçilen vergi ve cezalar gecikme faizi ile birlikte dava açma süresinin son günü tarihi itibarıyla tahakkuk ettirilir.

(6) Bu madde hükümlerine göre ödenen vergi ve cezanın iadesi yapılmaz.

(7) Bakanlar Kurulu, birinci fıkrada yazılı %90 oranını %60'a kadar, %30 oranını %10'a kadar indirmeye ve tekrar kanuni oranına çıkartmaya yetkilidir.

(8) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Vergi Hatalarını Düzeltme

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Vergi hatası

MADDE 82-(1) Vergi hatası, vergiye ilişkin hesaplarda veya vergilendirmede yapılan hatalar yüzünden haksız yere fazla veya eksik vergi istenmesi veya alınmasıdır.

Hesap hataları

MADDE 83-(1) Hesap hataları şunlardır.

a) Matrah hataları: Vergilendirme ile ilgili beyanname, tahakkuk fişi, ihbarname ve kararlarda matraha ait rakamların, istisna veya indirimlerin eksik veya fazla gösterilmiş veya hesaplanmış olmasıdır.

b) Vergi tutarında hatalar: Vergi oran ve tarifelerinin yanlış uygulanması, mahsupların, indirimlerin yapılmamış veya yanlış yapılmış olması, (a) bendinde yazılı belgelerde verginin eksik veya fazla hesaplanmış veya gösterilmiş olmasıdır.

c) Verginin mükerrer olması: Aynı vergi kanununun uygulanmasında belli bir vergilendirme dönemi için aynı matrah üzerinden bir defadan fazla vergi istenmesi veya alınmasıdır.

Vergilendirme hataları

MADDE 84-(1) Vergilendirme hataları şunlardır.

a) Mükellefin şahsında hata: Bir verginin asıl borçlusu yerine başka bir kişiden istenmesi veya alınmasıdır.

b) Mükellefiyette hata: Açık olarak vergiye tabi olmayan veya vergiden muaf bulunan kimselerden vergi istenmesi veya alınmasıdır.

c) Mevzuda hata: Açık olarak vergi mevzuuna girmeyen veya vergiden müstesna bulunan gelir, servet, madde, kıymet, evrak ve işlemler üzerinden vergi istenmesi veya alınmasıdır.

ç) Vergilendirme veya muafiyet döneminde hata: Aranılan verginin ilgili bulunduğu vergilendirme döneminin yanlış gösterilmiş veya süre itibarıyla eksik veya fazla hesaplanmış olmasıdır.

Hataların meydana çıkarılması

MADDE 85-(1) Vergi hataları aşağıdaki yollarla meydana çıkarılabilir.

a) İlgili memurun hatayı bulması veya görmesi ile,

b) Üst memurların yaptıkları incelemeler neticesinde hatanın görülmesi ile,

c) Hatanın teftiş sırasında meydana çıkarılması ile,

ç) Hatanın vergi incelenmesi sırasında meydana çıkarılması ile,

d) Mükellefin başvurusu ile.

Düzeltilme yetkisi ve reddiyat

MADDE 86-(1) Vergi hatalarının düzeltilmesine, ilgili vergi dairesi müdürü ile bu Kanunun 7 nci maddesinde yazılı vergi dairesinin görev ve yetkilerini haiz olarak faaliyete geçen vergi dairesi başkanlıklarında vergi dairesi başkanı karar verir. Vergi dairesi başkanı bu yetkisini ilgili grup müdürlerine ve/veya müdürlere devredebilir.

(2) Hatalar düzeltme fişine dayanılarak düzeltilir. Hatanın mükellef aleyhine yapılmış olması hâlinde, fazla vergi aynı fişe dayanılarak terkin ve tahsil olunmuş ise mükellefe reddolunur. Düzeltme fişinin bir örneği, reddedilecek tutarla başvuracağı birim ve başvuru süresi belirtilmek suretiyle mükellefe tebliğ edilir. Mükellef tebliğ tarihinden başlayarak bir yıl içinde parasını geri almak üzere başvurmadığı takdirde hakkı sakıt olur.

(3) Nakden veya mahsuben tahsil edilen ancak fazla veya yersiz olarak tahsil edildiği anlaşılan vergilerde ve kanunları gereğince mükelleflere yapılacak iade ve mahsup

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

işlemlerinde, düzeltmeye dayanak teşkil edecek belgeler ile bu işlemlere ait usul ve esaslar Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenir.

Re'sen düzeltme

MADDE 87-(1) İdarece tereddüt edilmeyen açık ve mutlak vergi hataları re'sen düzeltilir.

(2) Kendi aleyhlerine düzeltme yapılan kimselerin düzeltmeye karşı vergi mahkemesinde dava açma hakları saklıdır.

Düzeltilme talebi ve incelenmesi

MADDE 88-(1) Mükellefler, vergi muamelelerindeki hataların düzeltilmesini vergi dairesinden yazı ile isteyebilir. Bunların kayıtlı posta ile gönderilmesi mümkündür.

(2) Düzeltme mercii talebi yerinde gördüğü takdirde, düzeltme işlemleri yapılır, yerinde görmediği takdirde bu durum düzeltmeyi isteyen yazı ile tebliğ edilir.

Şikâyet yolu ile müracaat

MADDE 89-(1) Vergi mahkemesinde dava açma süresi geçtikten sonra yaptıkları düzeltme talepleri reddolunanlar şikâyet yolu ile Gelir İdaresi Başkanlığına müracaat edebilir.

(2) Bu madde gereğince il özel idare vergileri hakkında valiliğe ve belediye vergileri hakkında belediye başkanlığına müracaat edilir.

Düzeltilmenin kapsamı

MADDE 90-(1) Vergi mahkemesi, bölge idare mahkemesi ve Danıştay'dan geçmiş olan muamelelerde vergi hataları bulunduğu takdirde, bu hatalar, yargı kararları kesinleşmiş olsa bile, önceki maddelerde yazılı usul çerçevesinde düzeltilebilir. Şu kadar ki düzeltilmenin yapılabilmesi için hatalar hakkında anılan yargı mercileri tarafından bir karar verilmemiş olması şarttır.

Düzeltilme zamanaşımı

MADDE 91-(1) Bu Kanunun 78 inci maddesinde yazılı zamanaşımı süresi sona erdikten sonra meydana çıkarılan vergi hataları düzeltilemez. Şu kadar ki düzeltme zamanaşımı süresi,

a) Zamanaşımı süresinin son yılı içinde tarh ve tebliğ edilen vergilerde hatanın yapıldığı,

b) İlan yolu ile tebliğ edilip vergi mahkemesinde dava konusu yapılmaksızın tahakkuk eden vergilerde mükellefe ödeme emrinin tebliğ edildiği,

c) İhbarname ve ödeme emri ilan yoluyla tebliğ edilen vergilerde 6183 sayılı Kanuna göre haczin yapıldığı

tarihten başlayarak bir yıldan aşağı olamaz.

ALTINCI KISIM Yoklama ve İnceleme BİRİNCİ BÖLÜM Yoklama

Maksat

MADDE 92-(1) Yoklamadan maksat, mükellefleri ve mükellefiyetle ilgili maddi olayları, kayıtları ve mevzuları araştırmak ve tespit etmektir.

(2) Yoklamaya yetkili memurlar, ayrıca vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili olarak,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

a) Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenmiş usuller dahilinde özel yetki verilmiş olmak kaydıyla günlük hasılatı tespit etmek,

b) Ödeme kaydedici cihaz kullanmak mecburiyetinde olanların bu mecburiyete uyup uymadıklarını, bu cihazları belli edilmiş esaslara göre kullanıp kullanmadıklarını ve günlük hasılatı tespit etmek,

c) Günü gününe kayıt yapılması zorunlu defterlerin iş yerlerinde bulundurulup bulundurulmadığını, tasdikli olup olmadığını, usulüne göre kayıt yapılıp yapılmadığını tespit etmek,

ç) Vergi kanunları uyarınca düzenlenmesi gereken belgelerin usulüne göre düzenlenip düzenlenmediği ile kullanılıp kullanılmadığını, faturasız mal bulunup bulunmadığını tespit etmek,

d) Levha alma, kullanma, bulundurma veya ibraz mecburiyetine uyulup uyulmadığını tespit etmek,

e) Kanuni defter ve belgeler dışında kalan ve vergi kaybının bulunduğu emare teşkil eden defter, belge ve delillerin tespit edilmesi hâlinde bunları almak,

f) Nakil vasıtalarını, Maliye Bakanlığının belirleyeceği özel işaretle durdurmak ve taşıtta bulundurulması icap eden, yolcu listesi, fatura, sevk irsaliyesi, yolcu bileti veya taşıma irsaliyelerinin muhtevası ile taşınan yolcu ve malların miktar ve mahiyetlerini ölçmek, tartmak, saymak suretiyle tespit etmek,

g) Taşıma irsaliyesi, sevk irsaliyesi veya faturanın taşıtta bulunmaması hâlinde, bu belgelerin ibrazına kadar nakil vasıtalarını trafikten alıkoymak, taşınan malın sahibi belli değilse tespitine kadar malı bekletmek ve muhafaza altına almak (Beklemeye ve muhafazaya alınan malların bozulmaya ve çürümeye maruz mallar olması hâlinde derhal, diğer mallar ise üç ay sonra Gelir İdaresi Başkanlığının belli edeceği esaslar dahilinde tasfiye olunur)

yetkisini haizdir.

(3) Gelir İdaresi Başkanlığı, ikinci fıkrada sayılan yetkilerin hangilerinin ne şekilde ve hangi hallerde kullanılacağını belirlemeye, yoklamaya yetkili olanların bu husustaki görev ve yetkilerini sınırlandırmaya yetkilidir.

(4) Yoklama ve denetimde görevli memurların görevlerini ifa sırasında, güvenliklerinin sağlanmasına ilişkin esaslar Maliye Bakanlığı ile İçişleri Bakanlığı tarafından belirlenir.

Yoklamaya yetkililer

MADDE 93-(1) Yoklama, yetkili makamlar tarafından yoklama işiyle görevlendirilenler ile vergi incelemesine yetkili olanlar tarafından yapılır.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, görevlendirmeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Kimlik belgesi ibraz mecburiyeti

MADDE 94-(1) Yoklama yapanlar, yoklamaya yetkili olduklarını gösteren resmî belgeyi kendilerinden sorulmasa bile, nezdinde yoklama yapılan kimseye gösterir.

(2) Toplu yoklamalarda yoklamayı yapanlardan birinin yetki belgesini ibraz etmesi yeterlidir.

Yoklama zamanı

MADDE 95-(1) Yoklama her zaman yapılabilir.

(2) Yoklamanın ne zaman yapılacağı ilgiliye haber verilmez.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Yoklama fişi

MADDE 96-(1) Yoklama sonuçları tutanak mahiyetinde olan ve elektronik ortamda düzenlenen “Yoklama Fişi” ile kayıt altına alınır.

(2) Yoklama fişi, nezdinde yoklama yapılan veya yetkili adamı tarafından elektronik imza araçlarıyla imzalanarak veya yoklama fişini temsil eden ve yoklama fişi içeriğinin değiştirilemeyeceğini güvence altına alan benzersiz bir kodun üzerine yazıldığı, şekil ve içeriği Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenen bir formun tarih yazılmak suretiyle imzalanmasıyla kayıt altına alınır.

(3) Nezdinde yoklama yapılan veya yetkili adamı bulunmazsa veya imzadan imtina ederlerse bu durum ikinci fıkrada belirtildiği şekilde kayıt altına alınır.

(4) İkinci ve üçüncü fıkralara göre düzenlenen formun bir örneği ilgisine bırakılır ve elektronik ortamda düzenlenen yoklama fişi, nezdinde yoklama yapıldığı yedi gün içinde gönderilir.

(5) Yoklama fişinin elektronik ortamda düzenlenme imkanı bulunmaz ise yoklama fişi mahallinde üç örnek olarak düzenlenir ve nezdinde yoklama yapılan veya yetkili adamına imza ettirilir. Nezdinde yoklama yapılan veya yetkili adamı bulunmaz veya imzadan imtina ederlerse durum fişe yazılır. Yoklama fişlerinin birinci örneği nezdinde yoklama yapıldığı yedi gün içinde gönderilir. Bunlar bulunmazsa ilgisine yedi gün içinde gönderilir.

(6) Vergi karnesi alanlar hakkında yapılan yoklamalar ayrıca bu karneye işaret olunur.

(7) Maliye Bakanlığı, bu Kanuna göre yapılacak yoklama faaliyetlerinde kullanılacak belgeler ile bu belgelerin içeriğini belirlemeye, elektronik ortamda oluşturmaya ve kayıt altına almaya, bunların şifre, elektronik imza araçları ve diğer güvenlik araçları da dâhil olmak üzere imzalanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, internet de dâhil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında ilgili kişilere gönderilmesine ve elektronik ortamda yürütülecek yoklama faaliyetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Toplu yoklama

MADDE 97-(1) Vergi uygulamalarının gerektirdiği hallerde tek bir fiş yerine yoklama cetvellerinin kullanılması ve neticelerin toplu olarak bu cetvellerde gösterilmesi mümkündür.

(2) Yoklama cetvellerinin kullanılacağı halleri Gelir İdaresi Başkanlığı belirler.

(3) Yoklama cetveli kullanılan hallerde ihtilafly olaylar yoklama fişi mahiyetinde ayrı bir tutanakla tespit olunur.

İKİNCİ BÖLÜM Vergi İncelemeleri

Maksat

MADDE 98-(1) Vergi incelemesinden maksat; ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunu araştırmak, tespit etmek ve sağlamaktır.

(2) İncelemeye yetkili olanlar tarafından gerekli görüldüğü takdirde inceleme, işletmeye dâhil iktisadi kıymetlerin fiilî envanterinin yapılmasını ve beyannamelerde gösterilmesi gereken unsurların incelenmesini de kapsayabilir. İncelemeye yetkili olanlarca, görevlerini yerine getirirken özel veya teknik bilgiye ihtiyaç duyulan hallerde bilirkişiye başvurulabilir. Maliye Bakanlığı bu fıkranın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İncelemeye yetkililer

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

MADDE 99-(1) Vergi müfettişleri, vergi müfettiş yardımcıları, ilin en büyük mal memuru ve vergi dairesi müdürleri, Gelir İdaresi Başkanlığının taşra teşkilatında müdür ve üstü yönetici kadrolarında görev yapan diğer kişiler vergi incelemesi yetkisini haizdir.

Hüviyet ibrazı

MADDE 100-(1) Vergi incelemesi yapanlar yanlarında memuriyet sıfatlarını ve inceleme yetkisini gösteren fotoğraflı resmî bir belge bulundurur ve gittikleri yerde işe başlamadan önce bu belgeyi ilgililere gösterir.

İncelemeye tabi olanlar

MADDE 101-(1) Bu Kanuna veya diğer kanunlara göre defter ve hesap tutmak, evrak ve belgeleri muhafaza ve ibraz etmek mecburiyetinde olan gerçek ve tüzel kişiler vergi incelemelerine tabidirler.

İnceleme zamanı

MADDE 102-(1) Vergi incelemesinin ne zaman yapılacağına önceden haber verilmesi mecburi değildir.

(2) İnceleme, neticesi alınmamış vergilendirme dönemi de dâhil olmak üzere, tarh zamanaşımı süresi sonuna kadar her zaman yapılabilir.

(3) Önceden inceleme yapılmış veya matrahın re'sen takdir edilmiş olması yeniden inceleme yapılmasına ve gerekirse tarhiyatın ikmaline mani değildir.

İncelemenin yapılacağı yer

MADDE 103-(1) Vergi incelemeleri, incelemeye tabi olanın iş yerinde veya dairede yapılır.

(2) İş yerinin müsait olmaması, ölüm, işin terk edilmesi gibi zaruri sebeplerle incelemenin iş yerinde yapılması imkansız olur ise inceleme her hal ve takdirde dairede yapılır.

(3) İncelemenin dairede yapılması hâlinde incelemeye tabi olanın gerekli defter ve belgelerini daireye getirmesi kendisinden yazılı olarak istenir. Belli edilen süre içerisinde istenilen defter veya belgeleri mazeretsiz olarak getirmeyenler, bunları ibraz etmemiş sayılır. Haklı bir mazeret gösterenlere, defter ve belgelerini daireye getirmesi için tekrar uygun bir süre verilir.

İncelemede uyulacak esaslar

MADDE 104-(1) Vergi incelemesi yapanlar;

a) İncelemeye tabi olana, bunun mevzuunu işe başlamadan önce açık olarak izah ederler.

b) Vergi incelemesine başlanıldığı hususunu bir tutanağa bağlayarak bir örneğini nezdinde vergi incelemesi yapılana verirler. Ayrıca, tutanağın bir örneğini bağlı olduğu birime, diğer örneğini de ilgili vergi dairesine gönderirler.

c) Nezdinde inceleme yapılanın muvafakatı olmadıkça işyerinde resmî çalışma saatleri dışında inceleme yapamazlar veya buna devam edemezler (Tutanak düzenlenmesi ve inceleme ile ilgili emniyet tedbirlerinin alınması bu hükmün dışındadır. Ancak bu gibi tedbirler, incelemelerin yapıldığı yerdeki faaliyeti aksatmayacak şekilde yapılır).

ç) İncelemenin bitiminde, bunun yapıldığını gösteren bir belgeyi nezdinde inceleme yapılana verirler.

d) Vergi kanunlarıyla ilgili kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülere aykırı vergi inceleme raporu düzenleyemezler. Ancak, bu düzenlemelerin vergi kanunlarına

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

aykırı olduğu kanaatine varırlarsa bu hususu bağlı oldukları birimler aracılığıyla Gelir İdaresi Başkanlığına düzenleyecekleri bir rapor ile bildirirler.

e) İncelemeye başlanıldığı tarihten itibaren, tam inceleme yapılması hâlinde en fazla bir yıl, sınırlı inceleme yapılması hâlinde ise en fazla altı ay içinde incelemeleri bitirmeleri esastır. Bu süreler içinde incelemenin bitirilememesi hâlinde ek süre talep edilebilir. Bu talep vergi incelemesine yetkili olanların bağlı olduğu birim tarafından değerlendirilir ve altı ayı geçmemek üzere ek süre verilebilir. Bu durumda, vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların bağlı olduğu birim tarafından incelemenin bitirilememe nedenleri yazılı olarak nezdinde inceleme yapılana bildirilir.

(2) Ek süreler dahil, inceleme süreleri inceleme konusu ile ilgili olarak yurtdışından bilgi istenilmesihâlinde durur. Duran bu süre, yurt dışından bilgi gelmesinden itibaren yeniden işlemeye başlar. Ancak tarh zamanaşımı süresi bu durumdan etkilenmez.

(3) Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların bağlı olduğu birimler, vergi incelemesinin öngörülen süreler içinde bitirilmesi için gerekli tedbirleri alırlar.

(4) Vergi müfettişleri ile vergi müfettiş yardımcıları tarafından düzenlenen vergi inceleme raporları, işleme konulmak üzere ilgili vergi dairesine tevdi edilmeden önce, meslekte sekiz yılını tamamlamış en az üç vergi müfettişinden oluşturulacak rapor değerlendirme komisyonları tarafından vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, sirküler ve özelgelere uygunluğu yönünden değerlendirilir. İncelemeyi yapanla komisyon arasında uyuşmazlık oluşması hâlinde uyuşmazlığa konu vergi inceleme raporları üst değerlendirme mercii olarak, Maliye Bakanlığınca belirlenen tutarları aşan tarhiyat önerisi içeren vergi inceleme raporları ise doğrudan, Vergi Denetim Kurulu Başkanlığı bünyesinde bir Başkan Yardımcısının başkanlığında Başkan tarafından belirlenen meslekte on yılını doldurmuş dört vergi müfettişinden oluşan beş kişilik merkezi rapor değerlendirme komisyonu tarafından vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ, sirküler ve özelgelere uygunluğu yönünden değerlendirilir. İncelemeyi yapanlar, bu komisyon tarafından yapılacak değerlendirmeye uygun olarak düzenleyecekleri vergi inceleme raporlarını işleme konulmak üzere bağlı oldukları birime tevdi ederler. Bu Kanunun 50 nci maddesinin ikincifıkrasına göre kurulan takdir komisyonları tarafından tahmin ve takdir olunan matrahlarla karşı bu Kanunun 82 nci, 83 üncü ve 84 üncü maddeleri çerçevesinde ilgili rapor değerlendirme komisyonlarınca itiraz edilebilir. İtiraz üzerine kanun hükmüne açık aykırılık teşkil eden hususların takdir komisyonu tarafından düzeltilmesi mecburidir.

(5) Vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları dışındaki vergi incelemesi yapmaya yetkili kılınan diğer memurlar tarafından düzenlenen vergi inceleme raporları, Gelir İdaresi Başkanlığı merkez ve taşra birimlerinde oluşturulacak rapor değerlendirme komisyonları tarafından değerlendirilir.

(6) Merkezi rapor değerlendirme komisyonu ile diğer rapor değerlendirme komisyonları yaptıkları değerlendirme sırasında, verilmiş bir özelgenin bu Kanunun 292 nci maddesinin birinci fıkrası kapsamında olduğu kanaatine varmaları hâlinde, söz konusu özelge, merkezi rapor değerlendirme komisyonundan üç üye ile bu Kanunun 310 uncu maddesine göre oluşturulan komisyondan iki üyenin katılımıyla oluşturulacak beş kişilik bir komisyon tarafından değerlendirilir. Bu komisyonca verilen kararlar, ilgili rapor değerlendirme komisyonu ile incelemeye yetkili olanı bağlar.

(7) Bu maddede belirlenen esaslar çerçevesinde, vergi incelemelerinde uyulacak diğer usul ve esaslar, rapor değerlendirme komisyonlarının teşekkülü ile çalışma usul ve esasları ve merkezi rapor değerlendirme komisyonu tarafından doğrudan değerlendirmeye tabi tutulacak vergi inceleme raporlarının tutarları, Maliye Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

İnceleme tutanakları

MADDE 105-(1) İnceleme esnasında gerek görülen hallerde, vergilendirme ile ilgili olaylar ve hesap durumları ayrıca tutanaklar ile tespit ve tevsik olunabilir. İlgililerin inceleme tutanağındaki tespitlere ilişkin itiraz ve görüşleri varsa bunlar da tutanağına geçirilir. Bu suretle düzenlenen tutanakların birer örneğinin mükellefe veya nezdinde inceleme yapılan kimseye bırakılması mecburidir.

(2) İlgililer tutanakları imzalamaktan imtina ettikleri takdirde tutanakta bahis konusu edilen olaylar ve hesap durumlarını içeren defter veya belgeler, nezdinde inceleme yapılandır rızasına bakılmaksızın alınır ve inceleme neticesinde tarh edilen vergiler ve kesilen cezalar kesinleşinceye kadar geri verilmez. İlgililer her zaman bu tutanakları imzalayarak defter ve belgeleri geri alabilirler. Ancak bu defter ve belgelerin suç delili olmaması şarttır. Bu Kanunun 111 inci maddesi hükmü, bu fıkra uyarınca alınan defter ve belgeler hakkında da uygulanır.

(3) Bu Kanunun 112 nci maddesinin dördüncü ve beşinci fıkra hükümleri ikinci fıkrayınca defter ve belgeleri alınan mükellefler hakkında da caridir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
İhbar ve İhbar İkramesi

İkramesi talebiyle ihbar

MADDE 106-(1) Beyana dayanan vergilerde vergi ziyana neden olan fiilleri işleyen mükelleflerle bunların işlenişine iştirak eden diğer kişilerin kanuna aykırı hareketlerini ilgili makamlara bildiren muhbire bu Bölümde yazılı esaslar çerçevesinde ihbar ikramesi ödenir.

İhbarın şekli ve ikramesine hak kazanılması

MADDE 107-(1) İhbar ikramesi talepli dilekçeler, 1/11/1984 tarihli ve 3071 sayılı Dilekçe Hakkında Kullanılmasına Dair Kanunda belirtilen usul ve esaslara uygun olmalıdır.

(2) Söz konusu dilekçeler, yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde herhangi bir vergi incelemesine başlandığı veya olayın takdir komisyonuna intikal ettirildiği günden evvel verilmiş ve resmi kayıtlara geçirilmiş olmalıdır.

(3) Sözlü ihbarların bir tutanağına bağlanması ve bu tutanakta birinci fıkradaki hususların yer alması zorunludur.

(4) Muhbirin kimlik bilgileri, kendi izni olmadıkça veya ihbarın niteliği suç oluşturmadıkça açıklanamaz. Bu Kanunun 110 uncu maddesinin dördüncü fıkra hükmü saklıdır.

(5) Muhbirin, hakkında ihbarda bulunduğu kişi veya kuruluşun ortağı, yöneticisi veya çalışanı olması, kendisine ihbar ikramesi ödenmesini engellemez.

(6) 3568 sayılı Kanun kapsamında görev yapan meslek mensupları ile bunların çalışanlarına hiçbir şekilde ihbar ikramesi ödenmez.

(7) Kamuya açık kaynaklardan edinilen bilgiler kullanılarak yapılan ihbarlar, ihbar ikramesine konu teşkil etmez.

(8) İhbar ikramesine hak kazanılabilmesi için ihbarda yer alan hususlarla ilgili olarak vergi incelemesi yapılması ve ihbar ikramesi ödenmesi için düzenlenecek raporda ihbara konu olayla, vergi ziyayı arasında illiyet bağının ortaya konulması şarttır.

(9) Aynı ihbar dilekçesinde birden fazla muhbir varsa ikramesi, vergi incelemesine yetkili olanlarca ihbar ikramesi ödenmesine ilişkin düzenlenecek raporda belirlenen katkıları oranında paylaşılır. Aynı konuda birden fazla kişi tarafından dilekçe verilmiş ise ikramesi ilk muhbire ödenir. İlk muhbirin tespitinde ihbar dilekçesinin Maliye Bakanlığının kayıtlarına girdiği tarih esas alınır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(10) Bu Kanunun 9 uncu maddesinde sayılanlar ile görevleri nedeniyle öğrendikleri hususları ihbar eden kamu görevlilerine, görevlerinden ayrılmış olsalar dahi ihbar ikramiyesi ödenmez.

(11) Dokuzuncu fıkra hükmü, söz konusu fıkroda yazılı olanların nişanlılarına ve boşanmış olsalar bile eşlerine, kan veya kayın altsoy-üstsoyuna, evlatlığına veya kendisini evlat edinene yahut kan hısımlığında üçüncü (bu derece dâhil), kayın hısımlığında, bu hısımlığı meydana getiren evlenme ortadan kalkmış olsa bile, üçüncü (bu derece dâhil) dereceye kadar olan yansoy hısımlarına da şamildir.

(12) İhbar ikramiyesi, ihbar edilen mükellefler nezdinde incelemeye yetkili olanlarca düzenlenen raporun, rapor değerlendirme komisyonuna tevdi edildiği tarihe kadar talep edilmelidir.

İhbar ikramiyesinin tutarı

MADDE 108-(1) İhbarın konusunu oluşturan vergi ziyamın, bu Kanunun 107 ncimaddesindeki esaslara göre tespit edilmesi durumunda, ziyaa uğratılan verginin kesinleşmesini müteakiben sadece kesinleşen vergi tutarının%10'uarında ihbar ikramiyesi hesaplanır.

(2) Ziyaa uğratılan verginin kesinleşmesi ile ikramiyenin ödenmesi arasında geçen süre için herhangi bir faiz hesaplanmaz ve ödenmez.

(3) Hesaplanan ikramiye tutarının üçte biri verginin kesinleşmesinden, kalan ikramiye tutarı ise verginin tahsilinden sonra, tahsil edildiği oranda ödenir.

(4) Birinci fıkraya göre hesaplanan ikramiye tutarının, bu Kanunun 186 ncı maddesinde yer alan tutarın üç katını aşmaması halinde ihbar ikramiyesi ödenmez.

Yetki

MADDE 109-(1) Maliye Bakanlığı, ihbarların değerlendirilmesinin ne şekilde yapılacağını, hangi vergiler için ikramiye ödeneceğini, ikramiye ödenmesine ilişkin düzenlenecek raporların içeriği ve şekli ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Arama

Arama yapılabilecek haller

MADDE 110-(1) İhbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla bir mükellefin vergi kaçırdığına delalet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer kişiler nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir.

(2) Aramanın yapılabilmesi için,

a) Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna gerek görmesi ve gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh ceza hakiminden bunu istemesi,

b) Sulh ceza hakiminin istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi şarttır.

(3) İrtibatları sebebiyle muhtelif şahıslar nezdinde ve mahallerde yapılmasına gerek görülen aramalardan birine karar vermeye yetkili olan sulh ceza hakimi bunlardan diğer sulh ceza hakimlerinin yetkisine dâhil bulunanlar hakkında da karar vermeye yetkilidir.

(4) İhbar üzerine yapılan aramada ihbar sabit olmazsa nezdinde arama yapılan kimse muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir, bu takdirde, idare muhbirin ismini bildirmeye mecburdur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Aramada bulunan defter ve belgeler

MADDE 111-(1) Aramada bulunan ve incelenmesine gerek görülen defter ve belgeler ayrıntılı olarak bir tutanakla tespit edilir.

(2) Belgelerin dosya ve dosya içinde sayı itibarıyla tespit olunması ayrıntılı tespit demektir.

(3) Arama yapıldığı sırada zaman yetersizliği ve diğer sebeplerle bu tutanağın düzenlenmesi mümkün olmazsa, bulunan ve incelenmesine gerek görülen defter ve belgeler, mükellef nezdinde emin bir yere konur veya kaplar içinde daireye nakledilir. Bu defter ve belgelerin konulduğu yerlerin veya kapların aramayı yapan tarafından mühürlenmesi ve mümkün olan durumda mükellefin mührünün de bulunması şarttır. Daha sonra, mükellefin huzurunda kaplar ve yerler açılarak ayrıntılı tutanaklar düzenlenir. Mühürleme ve mührün fekki halleri de birer tutanakla tespit edilir ve ayrıntılı tutanağın bir örneği de defter ve belgelerin sahibine veya adamına verilir.

(4) Bu işler;

a) Mükellefin, aramada hazır bulunmakta veya mühür koymaktan imtina etmesi hallerinde aramada hazır bulunanlarla birlikte,

b) Mükellefin, mührün fekki veya tutanağın düzenlenmesi sırasında hazır bulunmaktan imtina etmesi hallerinde de aramayı yapan tarafından iki memurla birlikte tamamlanır.

(5) Aramada bulunup mükellef nezdinde emin bir yere konulmuş veya kaplar içinde daireye nakledilmiş olan ve incelemesine gerek görülen defter ve belgeler, arama kararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere getirilebilir.

(6) Bu madde hükümlerine göre alınan defter ve belgelerin iyi saklanması şarttır. Bunların iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

Aramalı incelemede usul

MADDE 112-(1) Arama yapılan hallerde inceleme ivedilikle ve her işten önce yapılır. Aramalı incelemede incelemeye başlama tarihi, arama neticesinde tutanağın düzenlendiği tarihtir.

(2) İnceleme sırasında vergi ile ilgisi olmayan şahsi ve özel mektup ve diğer belgeler, tutanak karşılığında sahiplerine geri verilir.

(3) Mükellef, ilgili memurun huzurunda, bu defter ve belgeler üzerinde incelemeler yapabilir ve bunlardan örnek ve kayıtlar çıkarabilir.

(4) Defter ve belgelerin muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini kaldırmaz. Mükellef beyannamesini düzenlemek için gerekli bilgileri defter ve belgelerinden üçüncü fıkra hükmü gereğince çıkarabilir. Mükellefin bu konudaki yazılı isteği yetkililerce derhal yerine getirilir.

(5) Defter ve belgelerin muhafaza altına alındığı tarihten vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzar ve ek süre bu müddetin sonundan başlar. (Bu Kanunun 20 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (b) ve (c) bentleriyle 23 üncü madde hükümleri saklıdır).

Aramalı incelemenin bitmesi

MADDE 113-(1) Arama neticesinde alınan defter ve belgeler üzerindeki incelemeler en geç altı ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir.

(2) İncelemelerin haklı sebeplere dayanarak altı ay içinde bitirilmesine imkan olmayan hallerde sulh ceza hakiminin vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

(3) Defter ve belgelerin incelenmesi sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tespit olunur. Mükellef bu tutanakları imzadan imtina ettiği takdirde, söz

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

konusu olayları ve hesap durumlarını içeren defter veya belgeler aramanın konusu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez.

(4) İlgililer tutanaklara diledikleri itiraz ve görüşleri kaydedebilir.

(5) İlgililer bu tutanakları her zaman imzalayarak defter ve belgelerini geri alabilir.

Ancak, bu defter ve belgelerin suç delili olmaması şarttır.

Kayıtların yeniden işlenmesi

MADDE 114-(1) Arama neticesinde bulunan defter ve belgelerin muhafaza altına alınması sebebiyle bu Kanunun 174 üncü maddesi gereğince yapılamayan kayıtlar defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile mükellef arasında kararlaştırılan uygun bir süre içinde tamamlanır. Bu süre bir aydan az olamaz.

(2) Mükellef dilerse defterleri muhafaza altına alındığında işlemlerini yeniden tasdik ettireceği defterlere kayıt, iadesi hâlinde iade edilen defterlere intikal ettirebilir.

Genel hükümlerin uygulanması

MADDE 115-(1) Bu Bölümde açıkça yazılı olmayan hallerde 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununun arama ile ilgili bulunan hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ BÖLÜM **Bilgi Toplama**

Bilgi verme

MADDE 116-(1) Kamu kurum ve kuruluşları, mükellefler veya mükelleflerle muamelede bulunan gerçek ve tüzel kişiler, Maliye Bakanlığının veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların isteyecekleri bilgileri vermeye mecburdur.

(2) Bilgiler yazı veya sözle istenilir. Sözle istenen bilgileri vermeyenlere durum yazı ile tekit ve cevap vermeleri için kendilerine uygun bir süre belirlenir. Bilgi istenmek üzere ilgililer vergi dairesine zorla getirilemez.

(3) Memleket dışı imtiyazlarından faydalanan yabancı Devlet memurları bilgi verme mecburiyetine tabi olamazlar.

(4) Maliye Bakanlığı, bilgilerin elektronik ortamda istenilmesi, istenilen bilgilerin elektronik ortamda cevaplandırılması ile bilgi isteme ve bilgi vermeye ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Devamlı bilgi verme

MADDE 117-(1) Kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişiler vergilendirmeye ilişkin olaylarla ilgili olarak Maliye Bakanlığı veya vergi dairesince kendilerinden yazı ile istenecek bilgileri belli aralıklarla ve devamlı olarak yazı ile vermeye mecburdur.

(2) Maliye Bakanlığı, birinci fıkraya göre devamlı bilgi vermek zorunda olanlardan istenilen bilgilerin şifre, elektronik imza ve diğer güvenlik araçları konulmak suretiyle internet de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında verilmesi hususunda zorunluluk getirmeye, bu zorunluluğu bilgi çeşitleri, mükellef grupları ve faaliyet konuları itibarıyla ayrı ayrı uygulatmaya, bilgilerin aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Ölüm vakalarını ve intikalleri bildirme

MADDE 118-(1) Maliye Bakanlığı kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ölüm vakalarını ve intikalleri bildirme yükümlülüğü getirmeye, bildirimlerin internet

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında alınmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Bilgi vermekten imtina edememek

MADDE 119-(1) Kendilerinden bilgi istenilen gerçek ve tüzel kişiler, özel kanunlarda yazılı mahremiyet hükümlerini ileri sürerek, bilgi vermekten imtina edemezler. Ancak;

a) Hekimler, diş hekimleri, dişçiler, ebeler ve diğer sağlık memurlarından hastaların hastalıklarının türüyle ilgili bilgiler istenemez,

b) Avukatlardan ve dâva vekillerinden kendilerine tevdi olunan işler veya görevleri dolayısıyla öğrenmiş oldukları hususların bildirilmesi istenemez. Şu kadar ki bu yasak müvekkil adlarıyla vekâlet ücretlerini ve giderlerini ayrıca avukatlık veya dava vekilliği sıfatı dışındaki sıfatları dolayısıyla öğrenmiş oldukları hususları kapsamaz,

c) 5271 sayılı Kanunun 125 inci maddesi kapsamındaki belgelerin içeriği hakkında bilgi istenemez. Şu kadar ki doğrudan doğruya vergi ile ilgili olmak üzere, bu gibi belgeye dayanarak doğan borçların miktarlarına ve alacaklıların adlarına ait bilgiler istenebilir.

(2) Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin muhaberele hakkında tutmaya mecbur olduğu mahremiyet saklıdır.

Veri merkezi

MADDE 120-(1) Bu Bölümde yazılı kaynaklardan toplanacak bilgiler Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesinde oluşturulacak veri merkezinde saklanır.

(2) Veri merkezinin çalışma usul ve esasları, hangi tür verilerin ne kadar süre ile bu merkezde saklanacağı, verilerin alınma yöntemi, kimler tarafından ne şekilde analize tabi tutulacağı ve kullanılacağı ve uygulamaya ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

Uluslararası anlaşmalar gereğince bilgi değişimi

MADDE 121-(1) Usulüne göre yürürlüğe girmiş olan uluslararası anlaşmaların vergi amaçlı bilgi değişimi hükümleri kapsamında anlaşmaya taraf Devletlerin yetkili makamları arasında bilgi değişimi yapılabilir.

(2) Maliye Bakanlığının ilgili anlaşma hükümleri çerçevesinde bu Kanun kapsamına giren vergiler ile sınırlı olmaksızın bu Kanundaki yöntemleri kullanmak suretiyle bilgi toplamaya ve maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İKİNCİ KİTAP

Mükellefin Hak ve Ödevleri

BİRİNCİ KISIM

Mükellefin Hakları

BİRİNCİ BÖLÜM

Genel ve Özel Haklar

Genel haklar

MADDE 122- (1) Mükellefler, vergi kanunları uygulamasında aşağıdaki genel haklara sahiptir.

a) Vergi mevzuatı, mükelleflere adil, eşit ve kaliteli hizmet alma hakkı gözetilerek uygulanır. İdare, vergilendirme işlemlerinde uygulanacak hizmet standartlarını belirler.

b) Mükelleflerin hak ve yükümlülükleri ile ilgili düzenleyici işlemler, sade, açık ve anlaşılır bir dille hazırlanarak uygun araçlarla duyurulur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

c) Mükelleflerin şahsına veya faaliyetine ilişkin olup vergi muameleleri nedeniyle elde edilen sırlar ile gizli kalması gereken husus ve bilgiler, bu Kanunda belirtilen vergi mahremiyetinin ihlali sayılmayan haller hariç olmak üzere açıklanamaz.

ç) Mükellefler, kendileriyle ilgili bilgileri (henüz işleme konulmamış bilgiler, vergi incelemesi ya da araştırma safhasında bulunan ihbarlar ile Gelir İdaresi Başkanlığı veri merkezindeki bilgiler hariç) istemek ve öğrenmek, kontrol etmek ve hatalı bilgilerin düzeltilmesini talep etmek hakkına sahiptir.

d) Mükellefler hak ve yükümlülükleri konusunda, güncel mevzuat bilgilerine ulaşabilme hakkına sahiptir. Gelir İdaresi Başkanlığı, internet, telefon ve benzeri elektronik iletişim araçları ile yazılı, görsel ve yüz yüze iletişim araçlarını kullanarak mükelleflerin hakları ve yükümlülükleri konusunda doğru ve zamanında bilgi almalarını sağlayacak tedbirleri alır.

e) Mükellefler, vergi ile ilgili işlemlere karşı bu Kanunda belirtilen uzlaşma, düzeltme talebinde bulunma ve şikayet yoluyla Gelir İdaresi Başkanlığına başvuru yapma hakkına sahiptir.

f) Mükellefler vergilendirmeye ilgili işlemlerini, ilgili mevzuatta yer alan kısıtlayıcı hükümler saklı kalmak şartıyla bizzat kendileri yürütebileceği gibi açıkça yetkilendirmiş olmak şartıyla bir temsilci de kullanabilir veya idareyle olan görüşmelerinde temsilcisinden yardım isteyebilir.

g) Mükellefler, aynı konuda yargıya intikal etmiş ve müstakar hale gelen kararlar doğrultusunda aynı durumda olan tüm mükellefler bakımından uygulamaya yön verilmesini ve açıklık getirilmesini isteme hakkına sahiptir.

Özel haklar

MADDE 123- (1) Mükellefler, bu Bölümde yer almayan düzenlemeler saklı olmak kaydıyla, vergi kanunları uygulamasında aşağıdaki özel haklara sahiptir;

a) Yükümlülüklerini süresi içinde yerine getirmelerini engelleyen zor durum hallerinin varlığını ileri sürerek, idareden kendilerine uygun bir süre verilmesini isteme hakkına sahiptir.

b) Beyana dayanan vergilerde beyan edilen matrah üzerinden tarh edilen vergiye karşı dava açma hakkını saklı tutmak için itiraz kaydı koyabilir.

c) Vergiye ilişkin hesaplarda ve vergilendirmede yapılan hataların düzeltilmesini isteme hakkına sahiptir.

ç) İlgili mevzuatına göre iadesi gereken vergilerin nakden veya mahsuben iadesini isteme hakkına sahiptir.

d) Bu Kanunda yer alan hükümlere dayanılarak ceza kesilmemesi ve gecikme faizi hesaplanmamasını isteme hakkına sahiptir.

e) Bu Kanunda belirtilen şartların sağlanması hâlinde pişmanlık hükümlerinden yararlanma, kesilen cezalarda indirim yapılmasını isteme, uzlaşmadan yararlanma, vergi borçları ve cezalarının terkinini isteme haklarına sahiptir.

f) Bu Kanunda belirtilen zamanaşımı sürelerinin geçmesi hâlinde zamanaşımı ileri sürülerek verginin tarh ve tebliğ işlemleri ile ceza kesilmesine itiraz etme hakkına sahiptir.

g) Yoklama, vergi incelemesi, arama ve bilgi toplama faaliyetlerinin bu Kanunda belirtilen usullere uygun yapılmasını talep etme hakkına sahiptir.

h) Vergi incelemelerinde, rapor değerlendirme komisyonlarından kendisinin dinlenmesini isteme hakkına sahiptir.

Genel ve özel haklar ile idari işlemler

MADDE 124- (1) Vergi kanunlarının uygulanmasıyla ilgili olarak, idare mevzuat ile kendisine verilen görevleri yerine getirirken yaptığı işlemlerin dava konusu edilmesi halinde,

bu Kanunun 122 nci ve 123 üncü maddelerinde sayılan hakların ihlal edildiği gerekçesiyle, bu işlemlerin iptaline karar verilemez.

İKİNCİ KISIM
Bildirmeler
BİRİNCİ BÖLÜM
İşe Başlama

İşe başlamayı bildirme

MADDE 125- (1) Aşağıda yazılı mükelleflerden (elektronik ortamda faaliyette bulunanlar dâhil) işe başlayanlar, durumu vergi dairesine bildirmeye mecburdur.

- a) Vergiye tabi ticaret ve sanat erbabı,
- b) Serbest meslek erbabı,
- c) Kurumlar vergisi mükellefleri,
- ç) Kollektif ve âdi şirket ortaklarıyla komandit şirketlerin komandite ortakları.

(2) Ticaret sicili müdürlükleri, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu uyarınca tescil için başvuran ticaret şirketlerinin başvuru belgelerinin bir suretini ilgili vergi dairesine yazılı veya elektronik ortamda intikal ettirir. Bu durumda, mükelleflerin işe başlamayı bildirme yükümlülükleri yerine getirilmiş sayılır. Başvuru belgelerinin elektronik ortamda intikaline ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığı ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca müştereken belirlenir.

Teminat uygulaması

MADDE 126- (1) Bu maddenin ikinci fıkrasının (a), (b), (c) ve (ç) bentlerinde sayılan gerçek ve tüzel kişiler nezdinde, gelir vergisi, kurumlar vergisi, katma değer vergisi ve özel tüketim vergisi mükellefiyeti tesis edilmeden önce, (d) ve (e) bentlerinde sayılanların ise fiillerinin kesinleşmesinden sonra bu maddede yer alan esaslar çerçevesinde kendilerinden vergi borçlarını ödemeleri ve/veya teminat göstermeleri istenir.

(2) Başkaca bir ticari, zirai ve mesleki faaliyeti olmadığı halde münhasıran sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirdiğinin vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenen rapor ile tespit edilmesi ve mükellefiyet kaydının devamına gerek görülmediğinin raporda belirtilmesi üzerine işi bırakmış addolunan ve mükellefiyet kayıtları vergi dairesince terkin edilenlerin;

a) Kendileri, asgari %10 paya sahip ortakları, kanuni temsilcileri, yönetim kurulu üyeleri ya da bunların asgari %10 paya sahip ortağı olduğu veya yönetiminde buldukları teşebbüsler, bunları idare edenler veya düzenlenen raporda fiillerin işlenmesinde bilfiil buldukları tespit edilenler.

b) Bu fıkranın (a) bendinde sayılanların ortağı oldukları adi ortaklıklar, kanuni temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, asgari %10 paya sahip ortağı oldukları ticaret şirketleri veya idare ettikleri tüzel kişiliği olmayan teşekküller.

c) Bu fıkranın (a) bendinde sayılanların mükellefiyeti bulunan adi ortaklık, ticaret şirketleri ve tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin kanuni temsilcisi, yönetim kurulu üyesi, idarecisi, asgari %10 paya sahip ortağı olanlar, bunları devralanlar, kısmen veya tamamen bunlara devrolunanlar.

ç) 3568 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan meslek mensuplarından bu fıkra uyarınca mükellefiyet kayıtları vergi dairesince terkin edilenlerin bu fiillerine iştirak edenlerden bu durumu kesinleşenler (Bu kişiler hakkında üç yıl süreyle geçici olarak mesleki faaliyetten alıkoyma cezası uygulanır).

d) Bu fıkranın (a) bendinde sayılanlar hariç olmak üzere, ticari, zirai, mesleki faaliyeti yanında bu Kanunun 282 nci maddesinde yer alan sahte belge düzenleme fiilini

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

işledikleri vergi incelemesine yetkili olanlarca mükellef hakkında yapılan inceleme neticesinde düzenlenen raporla tespit edilip bu durumu kesinleşenler.

e) 3568 sayılı Kanun kapsamında faaliyette bulunan meslek mensuplarından (d) bendinde sayılanların fiiline iştirak edenlerden bu durumu kesinleşenler.

(3) Teminat istenecek kişiler, teminatın istenilme zamanı ve şartları, istenecek teminatın türü ve tutarı, kapsama giren vergi borçları, teminatın vergi borçlarına mahsubu, yeniden teminat istenmesi ve iadesi, ikinci fıkranın (a) bendinde sayılanların duyurulması ile bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılan bir yönetmelikle belirlenir.

Tüccarlarda işe başlamanın belirtileri

MADDE 127- (1) Tüccarlar için aşağıdaki hallerden herhangi biri “işe başlama”yı gösterir.

a) Bir iş yeri açmak (iş yeri açmaktan maksat, belli bir yerde veya elektronik ortam veya alanlarda bilfiil ticari veya sınai faaliyete geçmek demektir. Bir yerin ne maksatla olursa olsun sadece tutulmuş veya içinde tertibat ve tesisat yapılmakta olması iş yerinin açıldığını göstermez),

b) İş yeri açılmamış olsa bile ticaret siciline veya mesleki bir kuruluşa kaydolunmak.

Serbest meslek erbabında işe başlamanın belirtileri

MADDE 128- (1) Serbest meslek erbabı için aşağıdaki hallerden herhangi biri “işe başlama”yı gösterir.

a) Muayenehane, yazıhane, atölye gibi özel iş yerleri açmak,

b) Çalışılan yere tabelâ, levha gibi mesleki faaliyette bulunduğunu ifade eden işaretleri asmak,

c) Her ne şekilde olursa olsun devamlı olarak mesleki faaliyette bulunduğunu gösteren ilanlar yapmak,

ç) Serbest olarak mesleki faaliyette bulunmak üzere mesleki kuruluşlara kaydolunmak.

(2) Mesleki kuruluşlara kaydolanlardan görevleri veya durumları gereği fiilen mesleki faaliyette bulunmayacak olanlar, bildirmelerinde bu durumu da açıklarlar.

İş yeri

MADDE 129- (1) İş yeri, mağaza, yazıhane, idarehane, muayenehane, imalâthane, şube, satış yeri, atölye, depo, laboratuvar, sergi ve teşhir salonu, eğitim ve kurs yerleri, ev ofis, müzayede salonu, otel, kahvehane, eğlence ve spor yerleri, tarla, bağ, bahçe, çiftlik, hayvancılık tesisleri, dalyan ve voli mahalleri, tuzla, taş ve maden ocakları, şantiyeler, yük ve yolcu taşıma araçları, vapur büfeleri, mobil araçlar, elektronik ortam veya alanlar gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerdir.

Elektronik ortamda iş yeri

MADDE 130- (1) İnternet, ekstranet, intranet ya da benzeri bir telekomünikasyon ortam veya aracının ticari, sınai veya mesleki faaliyete tahsis edilmesi veya bu faaliyetlerde kullanılması durumunda elektronik ortamda iş yeri oluşur.

(2) Maliye Bakanlığı, elektronik ortamda oluşan iş yerlerinin kapsamına ve mükellefiyetle ilgili ödevlerin yerine getirilmesine ilişkin hususları belirlemeye, elektronik ortamda oluşan işyerleri vasıtasıyla mal veya hizmet temininde ya da bunların bedelinin ödenmesinde aracılık yapan kişiler ile mal veya hizmetin alıcılarını ilgili vergilerin ödenmesinden müteselsilen sorumlu tutmaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Değişiklikler

Adres değişikliklerinin bildirilmesi

MADDE 131- (1) Bu Kanunun 63 üncü maddesinde yazılı bilinen iş yeri adreslerini (elektronik ortamda olanlar dahil) değiştiren mükellefler, yeni adreslerini vergi dairesine bildirmeye mecburdur.

İş değişikliklerinin bildirilmesi

MADDE 132- (1) Bu Kanunun 125 inci maddesinde yazılı mükelleflerden;
a) Yeni bir vergiye tabi olmayı,
b) Mükellefiyet şeklinde değişikliği,
c) Mükellefiyetten muaflığa geçmeyi
gerekli şekilde işlerinde değişiklik olanlar, bu değişiklikleri vergi dairesine bildirmeye mecburdur.

İşletmede değişikliğin bildirilmesi

MADDE 133- (1) Aynı işletmeye dâhil bulunan iş yerlerinin (elektronik ortamda olanlar dahil) sayısında meydana gelen artış veya azalışları mükellefler vergi dairesine bildirmeye mecburdur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İşi Bırakma

İşi bırakmanın tanımı

MADDE 134- (1) Vergiye tabi olmayı gerektiren muamelelerin tamamen durdurulması ve sona erdirilmesi işi bırakmayı ifade eder.

(2) İşlerin herhangi bir sebeple geçici bir süre için durdurulması işi bırakma sayılmaz.

İşi bırakmanın bildirilmesi

MADDE 135- (1) Bu Kanunun 125 inci maddesinde yazılı mükelleflerden işi bırakanlar, durumu vergi dairesine bildirmek mecburiyetindedir.

(2) İş bırakma bildiriminde bulunmayan bir mükellefin; işi bıraktığının tespit edilmesi veya yapılan araştırma ve yoklamalar sonucunda bilinen adreslerinde bulunamaması ve başka bir adreste faaliyetine devam ettiğine dair bilgi edinilememesi veya başkaca bir ticari, zirai ve mesleki faaliyeti olmadığı halde münhasıran sahte belge düzenlemek amacıyla mükellefiyet tesis ettirdiğinin vergi incelemesine yetkili olanlarca düzenlenen rapor ile tespit edilmesi ve mükellefiyet kaydının devamına gerek görülmediğinin raporda belirtilmesi halinde mükellef (matrahlı veya matrahsız beyanname verenler dahil) işi bırakmış addolunur ve mükellefiyet kaydı vergi dairesince terkin edilir. Bu durum, ilgili kamu kurum ve kuruluşu ile kamu kurumu niteliğindeki meslek üst kuruluşuna da bildirilir.

(3) Mükellefiyet kaydının ikinci fıkra kapsamında terkin edilmesi, mükellefin işi bırakmasından önceki döneme ilişkin yükümlülüklerini ortadan kaldırmayacağı gibi bu tarihten sonra faaliyette bulunduğunun tespiti hâlinde bu dönemlere ilişkin vergilendirmeye ve sahte belge düzenleme fiilini işleyenler hakkında kovuşturma yapılmasına ve ceza uygulanmasına da engel teşkil etmez.

(4) Maliye Bakanlığı, bu madde kapsamında mükellefiyet kayıtları terkin edilenlerin kimlik bilgileri ile bunların bastırılmış veya tasdik ettirmiş oldukları belgeler ve kullanmış oldukları ödeme kaydedici cihazlara ilişkin bilgileri açıklamaya ve bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Tasfiye ve iflâs

MADDE 136- (1) Tasfiye ve iflâs hallerinde, mükellefiyet vergi ile ilgili muamelelerin tamamen sona ermesine kadar devam eder.

(2) Tasfiye ve iflâs hallerinde tasfiye memurları veya iflâs dairesi,

- a) Tasfiye veya iflâs kararlarını,
 - b) Tasfiyenin veya iflâsın kapandığını
- vergi dairesine bildirmeye mecburdur.

Ölüm

MADDE 137- (1) Ölüm işi bırakma hükmündedir. Ölüm mükellefin mirası reddetmemiş mirasçılarının herhangi biri tarafından vergi dairesine bildirilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Bildirmelerde Süre ve Şekil

Süre

MADDE 138- (1) Bildirmeler aşağıda yazılı süreler içerisinde ilgili vergi dairesine yapılır.

a) İşe başlama bildirimleri, işe başlayanlar tarafından veya 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanununa göre ruhsat almış avukatlar ya da 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensuplarınca işe başlama tarihinden itibaren on gün içerisinde.

b) Kurumlar vergisi mükelleflerinden ticaret siciline kaydolma zorunluluğu bulunanlar için işe başlama bildirimleri, ticaret sicili müdürlüğü tarafından tescil tarihinden itibaren on gün içerisinde.

c) Adres değişikliği bildirimleri, mükellef tarafından değişikliğin gerçekleşme tarihinden itibaren on gün içerisinde.

ç) İş bırakma ve diğer değişiklik bildirimleri, mükellef tarafından bildirilecek olayın gerçekleşme tarihinden itibaren bir ay içerisinde.

Şekil

MADDE 139- (1) Bildirmeler yazılı olur. Defter tutmak mecburiyetinde olmayan mükelleflerden okuma ve yazması olmayanlar bildirmeleri sözlü yapabilir. Sözlü bildirmeler tutanakla tespit olunur.

(2) Yazılı bildirmelerin kayıtlı posta ile gönderilmesi hâlinde, bildirmenin postaya verildiği tarih vergi dairesine verilme tarihi yerine geçer. Bu hüküm, vergi beyannameleri hakkında da uygulanır.

(3) Maliye Bakanlığı, bildirmelerin elektronik ortamda yapılması zorunluluğunu getirmeye ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ KISIM Defter Tutma BİRİNCİ BÖLÜM Genel Esaslar

Maksat

MADDE 140- (1) Mükellefler, bu Kanuna göre tutacakları defterleri vergi uygulaması bakımından aşağıdaki maksatları sağlayacak şekilde tutarlar.

- a) Mükellefin vergi ile ilgili servet, sermaye ve hesap durumunu tespit etmek,
- b) Vergi ile ilgili faaliyet ve hesap neticelerini tespit etmek,
- c) Vergi ile ilgili muameleleri belli etmek,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- ç) Mükellefin vergi karşısındaki durumunu hesap üzerinden kontrol etmek ve incelemek,
d) Mükellefin hesap ve kayıtlarının yardımıyla üçüncü şahısların vergi karşısındaki durumlarını (emanet mahiyetindeki değerler dahil) kontrol etmek ve incelemek.

Defter tutma

MADDE 141- (1) Aşağıda yazılı olanlar bu Kanunun esaslarına göre defter tutmaya mecburdur.

- a) Ticaret ve sanat erbabı,
- b) Serbest meslek erbabı,
- c) Çiftçiler,
- ç) Ticaret şirketleri,
- d) İktisadi kamu müesseseleri,
- e) Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler.

(2) İktisadi kamu müesseseleri ile dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler defter tutma bakımından tüccarların tabi oldukları hükümlere tabidir.

İstisnalar

MADDE 142- (1) Defter tutma mecburiyeti aşağıda yazılı gerçek ve tüzel kişiler hakkında uygulanmaz.

- a) Gelir vergisinden muaf olan esnaf ve gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ile kazançları basit usulde tespit edilen gelir vergisi mükellefleri,
- b) Kurumlar vergisinden muaf olan;
 - 1) İktisadi kamu müesseseleri,
 - 2) Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler,
- (2) Birinci fıkradaki istisna hükümlerinin, gelir veya kurumlar vergilerinden muaf olmakla beraber diğer vergilerden birine tabi olan mükelleflerin muaf olmadıkları vergiler için tutacakları defterlere şümulü yoktur.

Hesap dönemi

MADDE 143- (1) Defterler hesap dönemi itibarıyla tutulur. Kayıtlar her hesap dönemi sonunda kapatılır ve ertesi dönem başında yeniden açılır.

(2) Hesap dönemi takvim yılıdır. Şu kadar ki takvim yılı dönemi faaliyet ve muamelelerinin niteliğine uygun bulunmayan ticari ve zirai kazanç mükellefleri için, bunların başvuruları üzerine Gelir İdaresi Başkanlığı on ikişer aylık özel hesap dönemleri belli edebilir.

(3) İşe başlama veya işi bırakma hallerinde, hesap dönemi içinde bir yıldan eksik olan faaliyet süresi, hesap dönemi sayılır.

(4) Bu maddeye göre özel hesap dönemi tâyin edilenlerin ticari ve zirai kazançları, hesap dönemlerinin kapandığı takvim yılının kazancı sayılır.

Muhasebe usulünü seçmekte serbestlik

MADDE 144- (1) Mükellefler bu Kısımda yazılı hükümlere uymak şartıyla, defterlerini ve muhasebelerini işlerinin bünyesine uygun olarak diledikleri usul ve tarzda düzenlemekte serbesttir.

(2) 6102 sayılı Kanunun ticari defterler hakkındaki hükümleri saklıdır.

(3) Maliye Bakanlığı, mükellef ve meslek grupları itibarıyla muhasebe usul ve esaslarını, muhasebe standartları, tek düzen hesap planı ve mali tabloların çıkarılmasına ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bunları mükellef, şirket ve işletme türleri itibarıyla uygulamaya, muhasebe kayıtlarını bilgisayar programları aracılığıyla izleyen mükellefler ile

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

bu bilgisayar programlarını üreten gerçek ve tüzel kişilerce uyulması gereken kuralları ve bilgisayar programlarının içermesi gereken asgari hususlar ile standartlar ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İKİNCİ BÖLÜM

Defter Tutma Bakımından Tüccarlar

Tüccar sınıfları

MADDE 145- (1) Tüccarlar, defter tutma bakımından iki sınıfa ayrılır;

- Birinci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre,
- İkinci sınıf tüccarlar, işletme hesabı esasına göre defter tutarlar.

Birinci sınıf tüccarlar

MADDE 146- (1) Aşağıda yazılı tüccarlar, birinci sınıfa dâhildir.

- Satın aldıkları malları olduğu gibi veya işledikten sonra satan ve yıllık alımlarının tutarı 180.000 Türk Lirasını veya satışları tutarı 240.000 Türk Lirasını aşanlar,
- (a) bendinde yazılı olanların dışındaki işlerle uğraşp da bir yıl içinde elde ettikleri gayrisafi iş hâsılatı 96.000 Türk Lirasını aşanlar,
- (a) ve (b) bentlerinde yazılı işlerin birlikte yapılması hâlinde (b) bendinde yazılı iş hâsılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı 180.000 Türk Lirasını aşanlar,
- Her türlü ticaret şirketleri (âdi şirketler işgal neveleri (a), (b) ve (c) bentlerinden hangisine giriyorsa o bent hükmüne tabidir),
- Kurumlar vergisine tabi olan diğer tüzel kişiler, (Bunlardan işlerinin icabı bilanço esasına göre defter tutmalarına imkân veya gerek görülmeyenlerin, işletme hesabına göre defter tutmalarına Gelir İdaresi Başkanlığınca izin verilir)
- İhtiyari olarak bilanço esasına göre defter tutmayı tercih edenler.

İkinci sınıf tüccarlar

MADDE 147- (1) Aşağıda yazılı tüccarlar ikinci sınıfa dahildirler.

- Bu Kanunun 146 ncı maddesinde yazılı olanların dışında kalanlar,
 - Kurumlar vergisi mükelleflerinden işletme hesabı esasına göre defter tutmalarına Gelir İdaresi Başkanlığınca izin verilenler.
- (2) Yeni işe başlayan tüccarlar yıllık iş hacimlerine göre sınıflandırılınca kadar ikinci sınıf tüccarlar gibi hareket edebilir.

Birinci sınıftan ikinci sınıfa geçiş

MADDE 148- (1) İş hacmi bakımından birinci sınıfa dahil olan tüccarların durumları aşağıdaki şartlara uyduğu takdirde, bunlar, bu şartların tahakkukunu takip eden hesap döneminden başlayarak, ikinci sınıfa geçebilir:

- Bir hesap döneminin iş hacmi bu Kanunun 146 ncı maddesinde yazılı hadlerden %20'yi aşan bir oranda düşük olursa veya;
- Arka arkaya üç dönemin iş hacmi bu Kanunun 146 ncı maddesinde yazılı hadlere kıyasla %20'ye kadar bir düşüklük gösterirse.

İkinci sınıftan birinci sınıfa geçiş

MADDE 149- (1) İş hacmi bakımından ikinci sınıfa dahil tüccarların durumları aşağıda yazılı şartlara uyduğu takdirde bunlar bu şartların tahakkukunu takip eden hesap döneminden başlayarak birinci sınıfa geçerler.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- a) Bir hesap döneminin iş hacmi bu Kanunun 146 ncı maddesinde yazılı hadlerden %20'yi aşan bir oranda fazla olursa veya;
- b) Arka arkaya iki dönemin iş hacmi bu Kanunun 146 ncı maddesinde yazılı hadlere kıyasla %20'ye kadar bir fazlalık gösterirse.

İhtiyari sınıf değiştirme

MADDE 150- (1) İkinci sınıf tüccarlar diledikleri takdirde bilanço esasına göre defter tutabilir. Bu suretle birinci sınıfa dahil olanlar hakkında bu Kanunun 148 inci maddesi hükümleri geçerli olur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilanço Esasına Göre Defter Tutma

Bilanço esasında tutulacak defterler

MADDE 151- (1) Bilanço esasında aşağıdaki defterler tutulur.

- a) Yevmiye defteri,
b) Defteri kebir,
c) Envanter defteri.

Yevmiye defteri

MADDE 152- (1) Yevmiye defteri, kayda geçirilmesi gereken muamelelerin tarih ve müteselsil madde sıra numarasıyla düzenli olarak yazıldığı defterdir.

Defteri kebir

MADDE 153- (1) Defteri kebir, yevmiye defterine geçirilmiş olan muameleleri buradan alarak usulüne göre hesaplara dağıtan ve tasnifli olarak bu hesaplarda toplayan defterdir.

Envanter defteri ve bilanço günü

MADDE 154- (1) Envanter defterine işe başlama tarihinde ve müteakiben her hesap döneminin sonunda çıkarılan envanterler ve bilançolar kaydedilir ve bu tarihe "Bilanço günü" denir.

Envanter çıkarmak

MADDE 155- (1) Envanter çıkarmak, bilanço günündeki mevcutları, alacakları ve borçları saymak, ölçmek, tartmak ve değerlemek suretiyle kesin bir şekilde ve ayrıntılı olarak tespit etmektir.

(2) Ticari teamüle göre tartılması, sayılması ve ölçülmesi mutad olmayan malların değerleri tahminen tespit olunur.

(3) Mevcutlar, alacaklar ve borçlar işletmeye dâhil iktisadi kıymetleri ifade eder.

(4) Envanter esas itibarıyla defter üzerine çıkarılır. Şu kadar ki işlerinde geniş ölçüde ve çeşitli mal kullanan büyük müesseseler envanterlerini, tanzim tarihine göre tarihlemek, sayfalarını numaralandırmak ve ilgililerce imzalanmak suretiyle listeler hâlinde düzenleyebilirler.

(5) Dördüncü fıkrada yer alan esaslara göre envanter listeleri düzenleyenler bu listeleri envanter defteri gibi saklarlar ve listelerin içeriğini özet olarak envanter defterine kaydederler.

Bina, arsa ve arazinin envantere alınması

MADDE 156- (1) Ferdî teşebbüslerde, mükellefin sahip olduğu bina, arsa ve arazi hakkında aşağıda yazılı esaslar geçerlidir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- a) Fabrika, ambar, atölye, dükkân, mağaza, arsa ve arazi, işletmede ister kısmen ister tamamen kullanılsınlar, değerlerinin tamamı üzerinden envantere alınır.
- b) Ticaret hanları gibi oda oda veya kısım kısım kullanılabilen binalarla evlerin ve apartmanların yarısından fazlası işletmede kullanıldığı takdirde envantere dahil edilir.
- c) Envantere alınan taşınmazların kullanım tarzlarında sonradan meydana gelecek değişiklikler, hesap yılı içinde dikkate alınmaz.

Envantere amortisman kayıtları

MADDE 157- (1) Üzerinden amortisman ayrılan kıymetler ve bunların amortismanları aşağıda yazılı şekillerden herhangi biri ile gösterilir:

- a) Envanter defterinin ayrı bir yerinde,
b) Özel bir amortisman defterinde,
c) Amortisman listelerinde.

(2) Amortisman kayıtları, amortisman başlandığı tarihten itibaren her yılın amortismanı ayrı ayrı gösterilmek şartıyla birbirine bağlanır. İşletmeye yeniden giren iktisadi kıymetlerle bunların amortismanları önceki yıllara ait kayıtlarda devam ettirilebilir.

(3) Amortisman defteri veya listelerinin kayıtları envanter kaydı hükmündedir. Birinci fıkradaki esaslara göre kayıtlarda gösterilen iktisadi kıymetlere ait değerler envanter defterine toplu olarak geçirilebilir.

Envantere alınan kıymetleri değerlendirme

MADDE 158- (1) Envantere alınan iktisadi kıymetler bu Kanunun “değerleme”ye ait Üçüncü Kitabında yazılı esaslara göre değerlendirilir.

Bilanço

MADDE 159- (1) Bilanço, envantere gösterilen kıymetlerin tasnifli ve karşılıklı olarak değerleri itibarıyla tertiplenmiş özetidir.

(2) Bilanço aktif ve pasif olmak üzere iki kısımdan oluşur.

(3) Aktif kısmında mevcutlar ile alacaklar (ve varsa zarar), pasif kısmında borçlar gösterilir.

(4) Aktif toplamı ile borçlar arasındaki fark, müteşebbisin işletmeye konu varlığını (öz sermayeyi) teşkil eder.

(5) Öz sermaye pasif kısmına kaydolunur ve bu suretle aktif ve pasif kısımların toplamaları denkleştir. İhtiyatlar ve kar ayrı gösterilseler dahi öz sermayenin unsuru sayılır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İşletme Hesabı Esasına Göre Defter Tutma

İşletme hesabı defteri

MADDE 160- (1) İşletme hesabı esasında, işletme hesabı defteri tutulur.

(2) İşletme hesabının sol tarafını gider, sağ tarafını hâsılat kısmı teşkil eder.

a) Gider kısmına; satın alınan mallar veya yaptırılan hizmetler karşılığında ödenen veya borçlanılan paralar ve işletme ile ilgili diğer bütün giderler,

b) Hâsılat kısmına; satılan mal bedeli veya yapılan hizmet karşılığı olarak tahsil edilen paralarla tahakkuk eden alacaklar ve işletme faaliyetinden elde edilen diğer bütün hâsılat kaydolunur.

(3) Taşınmazlar ve tesisat gibi amortisman tabi olan kıymetler işletme hesabına intikal ettirilmez. Şu kadar ki bu Kanunun 157 nci maddesine göre amortisman kaydı tutulmak şartıyla bu kıymetler üzerinden her yıl ayrılan amortismanlar gider kaydolunabilir. Gider ve hâsılat kayıtlarının en az aşağıdaki bilgileri ihtiva etmesi şarttır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- a) Sıra numarası,
- b) Kayıt tarihi,
- c) Muamelenin türü,
- ç) Tutar.

İşletme hesabı esasında envanter

MADDE 161- (1) İşletme hesabı esasına göre defter tutanlardan emtia üzerine iş yapanlar, emtia envanteri çıkarmaya mecburdur.

(2) Emtiaya, satmak amacıyla alınan veya imal edilen mallarla ilk madde ve ham maddeler ile yardımcı malzeme dâhildir.

(3) Emtia envanteri, muamelelere ait kayıtlarla karıştırılmamak şartıyla yeniden işe başlama hâlinde işletme defterinin baş tarafına, müteakiben de her hesap dönemi kapandıktan sonra muamele kayıtlarını takip eden sayfalara yazılır.

(4) İsteyenler ayrı bir envanter defteri tutarak emtia envanterlerini bu deftere kaydedebilir.

İşletme hesabı özeti

MADDE 162- (1) İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar her hesap döneminin sonunda işletme hesabı özeti çıkarırlar.

(2) İşletme hesabı özeti gider, hasılat ve fark kısmından oluşur ve aşağıdaki maddeler birer kalemde ayrı ayrı yazılır.

a) Gider kısmına;

1) Çıkarılan envantere göre hesap dönemi başındaki emtia mevcudunun değeri,

2) Hesap dönemi zarfında satın alınan emtia veya yaptırılan hizmetler karşılığında ödenen veya borçlanılan paralar ve işletme ile ilgili diğer bütün giderler.

b) Hâsılat kısmına;

1) Hesap dönemi zarfında satılan emtianın bedeli ile yapılan hizmetin karşılığında sair suretle alınan paralar ve tahakkuk eden alacaklar,

2) Çıkarılan envantere göre hesap dönemi sonundaki emtia mevcudunun değeri.

c) Fark kısmına, gider kısmı ile hasılat kısmı tutarları arasındaki farka göre oluşan kar ya da zarar.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sınai Müesseselerin Tutacakları Özel Kayıtlar

İmalat müesseselerinin tutacakları kayıtlar

MADDE 163- (1) Bilanço esasına göre defter tutan tüccarlardan;

a) İmalat işi ile uğraşan sınai müesseseler kayıtlarını, imal ettikleri emtianın maliyetini gösterecek şekilde tutarlar.

b) Boyama, basma, yazma, kasarılama, apre, cilalama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar müşterilerden alınan ve işlendikten sonra geri verilen emtianın cinsi ve miktarını tarih sırasıyla defterlerinde gösterirler.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, bu kayıtları ayrı bir defterde tuturmaya veya tutulmakta olan kanuni defterlere kayıt zorunluluğu getirmeye yetkilidir.

Bitim işleri defteri

MADDE 164- (1) İkinci sınıf tüccarlardan boyama, basma, yazma, kasarılama, apre, cilalama gibi ücretle yapılan bitim işleriyle uğraşanlar, bitim işleri defteri tutarlar.

(2) Bu deftere müşterilerden alınan ve işlendikten sonra geri verilen emtianın cinsi ve miktarı tarih sırasıyla yazılır.

ALTINCI BÖLÜM
Diğer Müesseselerin Tutacakları Özel Kayıtlar

Banka ve sigorta muameleleri vergisi kayıtları

MADDE 165- (1) Banka ve sigorta şirketleri banka ve sigorta muameleleri vergisi konusuna giren işlemleri ayrıntılı veya bordrolar üzerinden toplu olarak kendi muhasebe defterlerinde veya isterlerse ayrı bir banka ve sigorta muameleleri vergisi defterinde, diğer işlemlerinden ayırmak suretiyle gösterirler.

Damga vergisi defteri ve kayıtları

MADDE 166- (1) Sürekli damga vergisi mükellefiyeti bulunanlar damga vergisi defteri tutmak ve damga vergisine ilişkin kayıtları bu defterde göstermeye mecburdur.

(2) Birinci fıkra dışında bu Kanuna göre defter tutmak zorunda olanlar, damga vergisi kayıtlarını, tutmak zorunda oldukları defterlerde ayrıntılı olarak gösterebilecekleri gibi ayrı tutacakları damga vergisi defterinde de gösterebilir.

Yabancı ulaştırma işletmelerinin hâsılat defteri

MADDE 167- (1) Dar mükellefiyete tabi olan yabancı ulaştırma işletmeleri veya bunları Türkiye’de temsil eden şube veya acenteleri bir hâsılat defteri tutmak ve bu deftere Türkiye’de elde ettikleri hasılatı tarih sırasıyla ve ayrıntılı olarak kaydetmek mecburiyetindedir.

(2) Bu madde gereğince hasılat defteri tutan yabancı ulaştırma işletmeleri bu işleri için başka bir defter tutmaya mecbur değildir.

Menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarına ait kayıtlar

MADDE 168- (1) Bu Kanuna göre defter tutmaya mecbur olan gerçek kişiler gelir vergisine tabi menkul ve gayrimenkul sermaye iratlarıyla bunlara ilişkin giderleri ve bu iratların kaynağını teşkil eden menkul ve gayrimenkul sermayelerini defteri kebir veya işletme hesabının veya serbest meslek kazanç defterinin ayrı bir sayfasına veya ayrı bir deftere veya bir cetvele ayrı ayrı kaydetmeye mecburdur. Şu kadar ki bu hesap mükellefin diğer kazançlarını tespit için tuttuğu hesaplara karıştırılmaz ve onlar ile birleştirilmez.

Depo defteri

MADDE 169- (1) Ardiyeler dâhil depo işletenler, nakliyat ambarları ile kargo işletmeciliği yapanlar ayrıca bir depo defteri tutarlar.

YEDİNCİ BÖLÜM
Serbest Mesleklerde Defter Tutma

Serbest meslek kazanç defteri

MADDE 170- (1) Serbest meslek erbabı, serbest meslek kazanç defteri tutar.

(2) Bu defterin bir tarafına giderler, diğer tarafına da hâsılat ve vergiye ilişkin diğer bilgiler kaydolunur.

(3) Defterin gider tarafına, yapılan giderlerin nevi ile yapıldığı tarih ve hasılat tarafına ise bedelin alındığı tarih ve miktarı ile kimden alındığı yazılır.

(4) Hekimler diledikleri takdirde, bu defterde bulunması gereken bilgileri protokol defterinde göstermek şartıyla ayrı kazanç defteri tutmayabilir.

(5) Noterlerin ve noterlik görevini yürütmekle mükellef olanların ve borsa acentelerinin resmî defteri, serbest meslek kazanç defteri yerine geçer.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(6) Serbest meslek erbabı, işlerinde kullandıkları ve amortismanına tabi tuttukları kıymetler ile amortisman tutarlarını aynı defterin ayrı bir yerine kaydeder.

SEKİZİNCİ BÖLÜM Zirai Kazançlarda Defter Tutma

Çiftçi işletme defteri

MADDE 171- (1) Zirai işletme hesabını içeren çiftçi işletme defterinin sol tarafına giderler, sağ tarafına hâsılat kaydolunur.

(2) Çiftçiler işlerinde kullandıkları amortismanına tabi iktisadi kıymetler ile bunlara ilişkin amortisman tutarlarını aynı defterin ayrı bir yerine kaydederler.

DOKUZUNCU BÖLÜM Kayıt Düzeni

Türkçe tutma ve Türk parası kullanma zorunluluğu

MADDE 172- (1) Bu Kanuna göre tutulacak defter ve kayıtların Türkçe tutulması zorunludur.

(2) Türkçe kayıtlar bulunmak kaydıyla defterlerde başka dilden kayıt da yapılabilir. Bu kayıtlar vergi matrahını değiştirmeyecek şekilde tasdik ettirilecek diğer defterlere de yapılabilir.

(3) Kayıt ve belgelerde Türk para birimi kullanılır. Belgeler, Türk parası karşılığı gösterilmek şartıyla, yabancı para birimine göre de düzenlenebilir. Şu kadar ki yurt dışındaki müşteriler adına düzenlenen belgelerde Türk parası karşılığı gösterilme şartı aranmaz.

(4) İlgili dönem defter tasdik tarihi itibarıyla ödenmiş sermayesi (yurt dışında kurulan şirketlerin Türkiye'ye ayrılan ödenmiş sermayesi) en az 100 milyon ABD Doları ya da muadili yabancı para karşılığı Türk Lirası ve sermayesinin en az %40'ı ikametgâhı, kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan kişilere ait olan işletmelere, kayıtlarını Türk para birimi dışında başka bir para birimiyle tutmalarına Bakanlar Kurulunca izin verilebilir. Bakanlar Kurulu, bu had ve nispeti sektörler itibarıyla ayrı ayrı yarısına kadar indirmeye veya iki katına kadar artırmaya yetkilidir. Bu şartların ihlâl edildiği hesap dönemini izleyen hesap döneminden itibaren Türk para birimine göre kayıt tutma zorunluluğu başlar.

a) Türk para birimiyle yapılan işlemler, işlemin gerçekleştiği günün Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası döviz alış kuruyula ilgili para birimine çevrilir. İktisadî kıymetlerin değerleri ile vergi matrahı kayıt yapılan para birimine göre tespit edilir, beyannamenin verilmesi gereken ayın ilk gününün kuruyula Türk parasına çevrilerek beyan edilir. Vergi ödeme, mahsup ve iade işlemlerinde de Türk Lirası tutarlar kullanılır.

b) Bu mükellefler, diğer para birimleriyle kayıt tuttukları sürece bu Kanunun 239 uncu maddesi uyarınca enflasyon düzeltmesi yapamazlar. Türk para birimiyle kayıt yapmaya başlamaları halinde ise üç yıl süreyle anılan madde hükmünden yararlanamazlar.

Defter ve kayıt düzeni

MADDE 173- (1) Defterlerin ciltli ve sayfalarının müteselsil sıra numaralı olması gerekir. Ciltli defterlerde, defter sayfaları ciltten koparılamaz. Ancak defterler müteharrik yapraklı olarak da kullanılabilir. Tasdikli müteharrik yapraklarda bu yaprakların sırası bozulamaz ve bunlar yırtılamaz.

(2) Defterlerde kayda geçirilmesi gereken işlemler tarih sırasıyla ve maddeler hâlinde silinemez bir şekilde yazılır. Tüm defterlerde hesaplar kapatılıncaya kadar toplamlar geçici olarak silinebilir bir şekilde yazılabilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Yevmiye defteri maddelerinde yapılan yanlışlar ancak muhasebe kurallarına göre düzeltilebilir. Diğer bütün defter ve kayıtlarda rakam ve yazılar yanlış yazıldığı takdirde düzeltmeleri ancak yanlış rakam ve yazı okunacak şekilde çizilmek, üst veya yan tarafına ya da ilgili bulunduğu hesaba doğrusu yazılmak suretiyle yapılabilir. Defterlere geçirilen bir kayıt kazımak, çizmek veya silmek suretiyle okunamaz hale getirilemez.

(4) Defterlerde kayıtlar belirlenen usullere göre yapılır, satırlar çizilmeksizin boş bırakılamaz ve atlanamaz.

Kayıt zamanı

MADDE 174- (1) Muameleler defterlere zamanında kaydedilir. Şu kadar ki,

a) Muamelelerin işin hacmine ve gereğine uygun olarak muhasebenin düzen ve işleyişini bozmayacak bir zaman zarfında kaydedilmesi şarttır.

b) İşlemlerin defterlere kaydı on günden fazla geciktirilemez.

c) Kayıtlarını devamlı olarak muhasebe fişleri, primanota ve bordro gibi yetkili amirlerin imza ve parafını taşıyan belgelere dayanarak yürüten müesseselerde, muamelelerin bunlara işlenmesi, deftere işlenmesi hükmündedir. Ancak bu kayıtlar, vergi kanunlarındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, muamelelerin esas defterlere kırk beş günden daha geç intikal ettirilmesine izin vermez.

ç) Serbest meslek kazanç defterine muameleler günü gününe kaydedilir.

ONUNCU BÖLÜM **Defterlerin Tasdiki**

Tasdike tabi defterler

MADDE 175- (1) Aşağıda yazılı defterlerin bu Bölümdeki esaslara göre tasdik ettirilmesi mecburidir.

a) Yevmiye ve envanter defterleri,

b) İşletme hesabı defteri,

c) Çiftçi işletme defteri,

ç) Yabancı ulaştırma işletmeleri hâsılat defteri,

d) Serbest meslek kazanç defteri,

e) Damga vergisi defteri.

(2) Bu Kanunla kullanılmasına izin verilen hallerde birinci fıkrada yazılı olanların yerine kullanılacak olan defterler de tasdike tabi tutulur.

Tasdik zamanı

MADDE 176- (1) Tasdike tabi defterleri kullanacak olanlar, bunları aşağıda yazılı zamanlarda tasdik ettirmeye mecburdur:

a) Öteden beri işe devam etmekte olanlar, defterin kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda,

b) Hesap dönemleri Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından tespit edilenler, defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda,

c) Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirenler ve yeni bir mükellefiyete girenler, işe başlama, sınıf değiştirme ve yeni mükellefiyete girme tarihini takip eden on gün içinde, vergi muafiyeti kalkanlar, muafıktan çıkma tarihinden başlayarak on gün içinde,

ç) Tasdike tabi defterlerin dolması dolayısıyla veya diğer nedenlerle yıl içinde yeni defter kullanmak mecburiyetinde olanlar, bunları kullanmaya başlamadan önce,

d) Defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenler, Ocak ayı; hesap dönemleri Gelir İdaresi Başkanlığınca tespit edilenler bu dönemin ilk ayı içinde.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Tasdik makamı

MADDE 177- (1) Defterler, iş yerinin, iş yeri olmayanlar için yerleşim yerinin bulunduğu yerdeki noter veya noterlik görevini ifa ile mükellef olanlar, menkul kıymet ve kambiyo borsasındaki acenteler için borsa komiserliği tarafından tasdik olunur.

(2) Defterler anonim ve limited şirketlerin kuruluş aşamasında, şirket merkezinin bulunduğu yer ticaret sicili müdürü veya noter tarafından tasdik edilir.

(3) Tasdik makamı, bu Kanuna göre tasdike getirilen defterleri sosyal güvenlik ile ilgili kuruluşların mevzuat hükümlerine bağlı kalmaksızın tasdik eder.

Tasdik şerhi ve tasdik şekli

MADDE 178- (1) Noterlerin yapacağı tasdik şerhleri ile anonim ve limited şirketlerin kuruluşu aşamasında ticaret sicili müdürlerince yapılacak tasdik şerhleri defterin ilk sayfasına yazılır.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, tasdik şerhinde bulunması gereken bilgiler ile defterlerin ne şekilde tasdik olunacağına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Defter tasdikine ait bordrolar

MADDE 179- (1) Tasdik makamları tasdik ettikleri defterlere ait bilgileri tarih sırasıyla, üçer aylık bordrolara kaydeder ve bunları en geç bir ay içinde buldukları yerin en büyük mal memurluğuna gönderirler.

Yetki

MADDE 180- (1) Gelir İdaresi Başkanlığı,

a) Bu Kanuna göre tutulmakta olan defterlere ilaveten, tutulmasını uygun gördüğü defterleri ve bunlara ilişkin liste, özet gibi belgeleri belirlemeye; bu Kanuna göre tutulan veya tutulması uygun görülen tüm defter ve defterlere ilişkin belgelerde değişiklik yapmaya, bunların mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi zorunlu bilgilerini belirlemeye, bunlara tasdik, muhafaza ve ibraz zorunluluğu getirmeye veya kaldırmaya, bunların kayıtlarını tutturmaya, bu Kanuna göre tutulacak defterlerin tutulması mecburiyetini kaldırmaya, bu Kanunun 146 ncı maddesinde belirtilen hadlerle bağlı kalınmaksızın mükelleflerin defter tutma bakımından tabi olacağı sınıfı belirlemeye, ticari kazançları basit usulde tespit edilen gelir vergisi mükelleflerine faaliyet alanları itibarıyla özel defter tutturmaya, hesap özeti düzenlettirmeye ve bu konulara ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

b) Tutulması zorunlu defter ve kayıtların mikro film, mikro fiş veya elektronik bilgi ve kayıt araçlarıyla yapılması veya bu kayıt ortamlarında saklanması hususunda izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, bu şekilde tutulacak defter ve kayıtların kopyalarının Gelir İdaresi Başkanlığı veya muhafaza etmekle görevlendireceği kurumlarda saklanması zorunluluğu getirmeye, bu konuda uygulama usul ve esaslarını belirlemeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Belgeler

BİRİNCİ BÖLÜM

Kayıtların Belgelendirilmesi

İspat edici belgeler

MADDE 181- (1) Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan iş ve muamelelere ilişkin kayıtların belgelendirilmesi mecburidir.

(2) Defter tutmak mecburiyetinde olmayan mükellefler, vergi matrahlarının tespiti ile ilgili giderlerini (götürü usulde tespit edilen giderler hariç) belgelendirmeye mecburdur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Bu Kanuna göre kullanılan belgeler ile bu Kanunun Gelir İdaresi Başkanlığına verdiği yetkiye dayanılarak kullanma mecburiyeti getirilen belgelerin, öngörülen zorunlu bilgileri taşıması mecburidir.

Belgelendirilmesi mecburi olmayan kayıtlar

MADDE 182- (1) Aşağıdaki giderler için ispat edici belge aranmaz.

- a) Örf ve teamüllere göre bir belgeye dayandırılması mutad olmayan giderler,
- b) Belgenin teminine imkân olmayan giderler,
- c) Vergi kanunlarına göre götürü olarak tespit edilen giderler.

(2) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı giderlerin gerçek tutarları üzerinden kayıtlara geçirilmesi ve tutarlarının işin genişliğine ve mahiyetine uygun bulunması şarttır.

İKİNCİ BÖLÜM

Fatura ve Fatura Hükümünde Olan Belgeler

Fatura

MADDE 183- (1) Fatura, satılan emtia veya yapılan iş karşılığında müşterinin borçlandığı meblağı göstermek üzere emtiayı satan veya işi yapan tüccar tarafından müşteriye verilen ticari belgedir.

Faturanın şekli

MADDE 184- (1) Faturalarda en az aşağıdaki bilgiler bulunur:

- a) Faturayı düzenleyene ilişkin bilgiler;
 - 1) Adı ve soyadı, varsa ticaret unvanı,
 - 2) İş adresi,
 - 3) Vergi dairesi ve vergi kimlik numarası.
- b) Müşteriye ilişkin bilgiler;
 - 1) Adı ve soyadı varsa ticaret unvanı,
 - 2) Adresi,
 - 3) Varsa vergi dairesi ve vergi kimlik numarası.
- c) İşleme ilişkin bilgiler;
 - 1) Malın veya işin türü, miktarı,
 - 2) Birim fiyatı ve tutarı.
- ç) Diğer bilgiler;
 - 1) Düzenlenme tarihi,
 - 2) Seri ve sıra numarası,
 - 3) Satılan malların teslim tarihi ve irsaliye numarası.

Faturanın nizamı

MADDE 185- (1) Faturanın düzenlenmesinde aşağıdaki kurallara uyulur:

- a) Fatura, sıra numarası takip edilmek suretiyle düzenlenir. Aynı müessesenin muhtelif şube ve kısımlarında her biri aynı numara ile başlamak üzere ayrı ayrı fatura kullanıldığı takdirde bu faturalara şube ve kısımlarına göre şube veya kısmın isimlerinin yazılması veya özel işaretle seri ayırımı yapılması mecburidir.
- b) Faturalar silinemez bir şekilde doldurulur.
- c) Fatura bir asıl ve en az bir örnek olarak düzenlenir. Birden fazla örnek düzenlendiği takdirde her birine kaçınıcı örnek olduğu yazılır.
- ç) Faturalarda iş sahibinin veya namına imzaya yetkili olanların imzası bulunur.
- d) Bu Kanunun 186 ncı maddesinin birinci fıkrasına fatura düzenlemek zorunda olanlar, müşterinin adı ve soyadı / varsa ticaret unvanı ile vergi kimlik numarasının

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

doğruluğundan sorumludur. Fatura düzenleyenin istemesi hâlinde müşteri kimliğini ve vergi kimlik numarasını gösterir belgeyi ibraz etmek mecburiyetindedir. Ancak bu sorumluluk, aynı maddenin ikinci fıkrasının uygulandığı halleri kapsamaz.

(2) Fatura, malın teslim edildiği veya hizmetin yapıldığı tarihi takip eden günden itibaren en geç yedi gün içinde düzenlenir.

Fatura kullanma mecburiyeti

MADDE 186- (1) Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenler ile defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçiler; birinci ve ikinci sınıf tüccarlara, serbest meslek erbabına, kazançları basit usulde tespit olunan tüccarlara, defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilere ve vergiden muaf esnafa sattıkları emtia ve yaptıkları işler için fatura vermek ve bunlar da fatura istemek ve almak mecburiyetindedir.

(2) Birinci fıkraya göre fatura almak mecburiyeti olanlar dışında kalanların, birinci ve ikinci sınıf tüccarlar ile kazancı basit usulde tespit edilenlerden ve defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerden satın aldıkları emtia veya onlara yaptırdıkları iş bedelinin 1.000 Türk Lirasını geçmesi veya bedeli 1.000 Türk Liradan az olsa dahi istemeleri halinde emtiayı satanın veya işi yapanın fatura vermesi mecburidir

Gider pusulası

MADDE 187- (1) Fatura ve serbest meslek makbuzu düzenlemek zorunda olanların bu Kanuna göre belge düzenleme zorunluluğu bulunmayanlara yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için düzenleyip işi yapana veya emtiayı satana imza ettirecekleri gider pusulası bunlar tarafından verilmiş fatura hükmündedir.

(2) Gider pusulası bir asıl ve bir örnek olarak düzenlenir ve aslı işi yapana veya emtiayı satana verilir.

Müstahsil makbuzu

MADDE 188- (1) Fatura düzenlemek mecburiyetinde olanlar gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçilerden satın aldıkları malların bedelini ödedikleri sırada iki örnek makbuz tanzim etmeye ve bunlardan aslını imzalayarak satıcı çiftçiye vermeye ve diğerini ona imzalatarak almaya mecburdur. Mal tüccar veya çiftçi adına bir adamı veya aracı tarafından alındığı takdirde makbuz bunlar tarafından tanzim ve imza olunur.

(2) Çiftçiden avans üzerine yapılan alımlarda makbuz, malın teslimi sırasında verilir.

(3) Müstahsil makbuzunun tüccar veya alıcı çiftçi nezdinde kalan nüshası fatura yerine geçer.

(4) Bu maddede yazılı makbuzlar hiç bir resim ve harca tabi değildir.

Perakende satış belgeleri

MADDE 189- (1) Birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, kazancı basit usulde tespit edilenlerle defter tutmak mecburiyetinde olan çiftçilerin fatura vermek mecburiyetinde olmadıkları satışları ve yaptıkları işlerin bedelleri aşağıdaki belgelerden herhangi biri ile tevsik olunur.

a) Ödeme kaydedici cihaz fişi,

b) Perakende satış fişi,

c) Giriş ve yolcu taşıma bileti.

(2) Ödeme kaydedici cihaz fişi, perakende satış fişi ve giriş ve yolcu taşıma biletlerinde mükellefin adı ve soyadı, varsa ticaret unvanı, düzenlenme tarihi ve alınan paranın miktarı gösterilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Yetki

MADDE 190- (1) Maliye Bakanlığı, ekonomik olayları kavramak amacıyla bu Bölümde yazılı belgelerin yerine geçmek üzere veya bunlara ilaveten belge düzenletmeye, bu belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi gereken bilgileri belirlemeye, bu yetkisini, mükellef grupları, faaliyet türleri, sektörler, mükelleflerin aktif toplamları, satış hasılatları veya müşteri sayıları itibarıyla kullanmaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Serbest Meslek Makbuzu

Serbest meslek makbuzu

MADDE 191- (1) Serbest meslek erbabı, mesleki faaliyetlerine ilişkin her türlü tahsilatı için bir asıl ve bir örnek serbest meslek makbuzu düzenlemek ve aslını müşteriye vermek, müşteri de bu makbuzu istemek ve almak mecburiyetindedir.

(2) Maliye Bakanlığı, serbest meslek makbuzu yerine geçmek üzere veya buna ilaveten belge düzenletmeye, bu belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi gereken bilgilerini belirlemeye, bu yetkisini, faaliyet türleri itibarıyla kullanmaya, bu belgeleri elektronik ortamda veya elektronik cihazlarla düzenletmeye ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM Ücretlere Ait Kayıtlar

Ücret bordrosu

MADDE 192- (1) İşverenler, her ay ödedikleri ücretler için ücret bordrosu tutmaya mecburdur. 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununa göre vergiden muaf olan ücretlerle diğer ücret üzerinden vergiye tabi hizmet erbabına yapılan ücret ödemeleri için bordro tutulmaz.

(2) Ücret bordrolarına en az aşağıdaki bilgiler yazılır.

a) Hizmet erbabının adı, soyadı, adı; ücretin alındığına dair imzası veya mührü (Ücretin ödenmesinde ayrıca makbuz alan işverenlerin tutacakları ücret bordrosuna imza veya mühür konulması mecburi değildir.),

b) Varsa vergi karnesinin tarih ve numarası,

c) Birim ücreti (Aylık, haftalık, gündelik, saat veya parça başı ücreti),

ç) Çalışma süresi veya ücretin ilgili olduğu süre,

d) Ücret üzerinden hesaplanan vergilerin tutarı.

(3) Bordronun hangi aya ait olduğu baş tarafında gösterilir. Bir aya ait bordro ertesi ayın yirminci gününe kadar hazırlanıp tarihlenerek, müessese sahibi veya müdürü ile bordroyu tanzim eden tarafından imzalanır.

(4) İşverenler ücret bordrolarını, bu maddedeki esaslara uymak şartıyla diledikleri şekilde düzenleyebilirler.

(5) Kamu kurum ve kuruluşlarının ücret ödemelerinde kullandıkları belgeler ücret bordrosu yerine geçer.

BEŞİNCİ BÖLÜM Diğer Evrak ve Belgeler

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Yardımcı belgeler

MADDE 193- (1) Sevk irsaliyesi, malın alıcıya teslim edilmek üzere satıcı tarafından taşındığı veya taşıtırıldığı hallerde satıcının, teslim edilen malın alıcı tarafından taşınması veya taşıtırılması hâlinde alıcının taşınan veya taşıtırılan mallar için düzenlediği belgedir. Sevk irsaliyesinin taşıtta bulundurulması mecburidir. Malın, bir mükellefin birden çok iş yerleri ile şubeleri arasında taşındığı veya satılmak üzere bir komisyoncu veya diğer bir aracıya gönderildiği hallerde de malın gönderen tarafından sevk irsaliyesine bağlanması zorunludur. Şu kadar ki nihai tüketicilerin tüketim amacıyla perakende olarak satın aldıkları malları kendilerinin taşıması veya taşıtırması hâlinde bu mallara ait fatura veya perakende satış belgelerinin bulunması şartıyla sevk irsaliyesi aranmaz.

(2) Taşıma irsaliyesi, bedel karşılığında eşya nakleden bütün gerçek ve tüzel kişilerin naklettikleri eşya için düzenlemek mecburiyetinde olduğu belgedir. Bu fıkra hükmü taşıma işleri komisyoncuları ile acenteleri de kapsar.

(3) Yolcu listesi, şehirler arasında yapılan yolcu taşımalarında bu Kanunun 189 uncu maddesi uyarınca yolcu taşıma bileti düzenlemeye mecbur olan mükellefler tarafından her sefer için düzenlenen, oturma yerlerini planlı şekilde gösteren ve toplam hasılat tutarını içeren belgedir.

(4) Günlük müşteri listesi, otel, motel ve pansiyon gibi konaklama yerlerinin; müşterilerin kimlik bilgilerine ve oda ücretlerine yer vermek suretiyle odaları, bölmeleri ve yatak planlarını gösterir şekilde düzenlemek ve işletmede bulundurmamak mecburiyetinde oldukları belgedir.

Bono, çek ve benzeri belgelerde bulunması gereken diğer bilgiler

MADDE 194- (1) Mükelleflerin sattıkları mal veya yaptıkları hizmet nedeniyle ortaya çıkan alacak ve borçları için bono veya poliçe düzenlemeleri hâlinde, bu poliçe veya bonolarda 6102 sayılı Kanun uyarınca bulunması gereken bilgilerin yanı sıra aşağıdaki hususların da yer alması zorunludur.

a) Müteselsil seri ve sıra numarası.

b) Alacaklı ve borçlunun adı ve soyadı/unvanı ile vergi kimlik numarası.

(2) Bono, poliçe, çek, senet, tahvil, pay senedi, finansman bonusu, kar ortaklığı belgesi ve benzeri kıymetli evrakın vergilendirmeye ilişkin belge düzenini sağlamak açısından içereceği bilgileri belirlemeye Gelir İdaresi Başkanlığı yetkilidir.

Tahsilat ve ödemelerin tevsiki

MADDE 195- (1) Mükellefler, muameleleri ile ilgili tahsilat ve ödemelerini bankalar, elektronik para kuruluşları, ödeme kuruluşları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etmeye mecburdur.

(2) Maliye Bakanlığı, tahsilat ve ödemelerin tevsikine ilişkin tutar, kapsama giren mükellefiyet ve işlemin tarafları ile türlerini, zorunluluk getirilen işlemlerde hangi hallerde bu zorunluluğun aranılmayacağını ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İletişim bilgi ve belgeleri

MADDE 196- (1) Tüccarlar, her türlü iş ve işlemleri dolayısıyla düzenledikleri veya kendilerine ulaşan belgenin, fotokopi, karbonlu kopya, mikro fiş, bilgisayar kaydı, yazılı, görsel, manyetik veya elektronik ortamdaki kayıtlarını, işlerinin gereğine göre ispata yarar nitelikte olmaları da göz önünde bulundurarak muhafaza etmek mecburiyetindedir.

İspat edici diğer belgeler

MADDE 197- (1) Tüccarlar önceki maddelerin dışında kalan ve bir hüküm ifade eden veya gerektiğinde bir hakkın ispatına delil olarak kullanılabilen sözleşme, taahhütname,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

kefaletname, mahkeme ilâmları gibi hukuki belgelerle, ihbarname, verginin ödendiğini gösteren belgeler, karar örnekleri gibi vergi evrakını muhafaza etmek mecburiyetindedir.

(2) Damga vergisi mükellefleri Türkiye’de tanzim edilip doğrudan doğruya yabancı memleketlere gönderilen evrakın Türkiye’de kalan kopyalarını muhafaza etmek mecburiyetindedir.

(3) 193 sayılı Kanuna göre diğer kazanç ve iratları üzerinden vergilendirilecek mükellefler, vergi matrahının tespitinde dikkate alınacak giderlerini ispat edecek belgeleri muhafaza etmek mecburiyetindedir.

Yetki

MADDE 198- (1) Maliye Bakanlığı;

a) Bu Kanuna göre düzenlenme mecburiyeti olan belgeler ile bunlara ilaveten düzenlenmesini uygun gördüğü belgelerin mahiyet, şekil ve ihtiva etmesi gereken bilgiler ile belgelerde bulunması gereken zorunlu bilgileri belirlemeye ve bu belgelerden uygun gördüklerine düzenlenme saatinin yazılması mecburiyetini getirmeye, belgelerde imza bulunma mecburiyetini getirmeye, bunlarda değişiklik yapmaya veya elektronik bilgi ve kayıt araçlarıyla yapılması veya bu kayıt ortamlarında saklanması hususunda izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, bu Kanuna göre düzenlenecek belgelerin düzenlenmesi mecburiyetini kaldırmaya, düzenlenme mecburiyeti olan belgeler için işlemin mahiyetine göre düzenlenme süresini ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye,

b) Düzenlenme mecburiyeti olan belgeleri bedeli karşılığında basıp dağıtmaya veya üçüncü kişilere bastırıp dağıtmaya veya dağıtırmaya, belgelere tasdik, muhafaza ve ibraz mecburiyeti getirmeye veya kaldırmaya, belge tasdik işlemini; noterlere, kanunla kurulmuş mesleki kuruluşlara veya uygun göreceği diğer mercilere yaptırmaya,

c) Düzenlenmesi zorunlu belgelerin mikro film, mikro fiş veya elektronik bilgi ve kayıt araçlarıyla yapılması veya bu kayıt ortamlarında saklanması hususunda izin vermeye veya zorunluluk getirmeye, bu şekilde tutulacak belgelerin kopyalarının Gelir İdaresi Başkanlığı veya muhafaza etmekle görevlendireceği kurumlarda saklanması zorunluluğu getirmeye, bu konuda uygulama usul ve esaslarını belirlemeye,

ç) Bu Kanun kapsamında belge düzenlemek zorunda olanların müşterilerine yaptıkları mal ve hizmet satışlarını müşterileri itibarıyla tek bir belgede toplayabilmelerine, mükellef grupları, faaliyet türleri, sektörler, mükelleflerin aktif toplamları, satış hasılatları veya müşteri sayıları gibi unsurlar dikkate alınarak, aynı müşteriye mal ve hizmet sunumunun birden fazla mükellef tarafından birlikte gerçekleştirildiği durumlarda aralarında ortak belge düzenleme anlaşması yapmak suretiyle ortak belge düzenlemelerine/bastırmalarına izin vermeye, bu bent uyarınca ortak belge kullanılmasına izin verildiği hallerde vergi kanunları gereğince yerine getirilmesi gereken yükümlülükler ile mal ve hizmetin tesliminden veya ifasından doğan vergilerin ödenmesinden ortak belge düzenleyen mükellefleri müşterek ve müteselsilen sorumlu tutmaya ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(2) Bu Kanuna göre düzenlenecek belgelerle bunlara ek olarak düzenlenecek belgelerin, üçüncü şahıslara basım ve dağıtım işlerinin yaptırılması ile ilgili şekil, şart, usul ve esaslar ve bunlara uyulmaması hâlinde uygulanacak cezai şartlar Maliye Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir.

BEŞİNCİ KISIM

Elektronik Cihazla Belge Düzenleme ve Elektronik Ortamdaki Kayıtlar

Elektronik cihazla belge düzenleme

MADDE 199- (1) Satışı yapılan malları aynen veya işlendikten sonra satışını yapanlar dışındaki kimselere satan veya aynı kimselere hizmet veren birinci ve ikinci sınıf tüccarlar, bu maddeye göre onaylanmış ödeme kaydedici cihazları kullanmak mecburiyetindedir.

(2) Ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçılarının cihazları satışa sunmadan önce Gelir İdaresi Başkanlığına onaylattırmaları mecburidir. Ödeme kaydedici cihaz onayları üç yıl için geçerli olup, eşit süreler itibarıyla uzatılabilir. Uzatma reddedildiği takdirde, onaylanan modele uygun faaliyette bulunan cihazlar için onay hükümleri geçerli sayılır.

(3) Ödeme kaydedici cihazların kullanımı sırasında başlangıçta verilen garantiye uygun düşmeyen kusurlar ortaya çıktığı, onaylanan modele uygun olmayan cihazların üretildiği veya ithal edildiği ve satış sonrası bakım ve onarım konusunda öngörülen şartlara uyulmadığı takdirde modelin onayı iptal edilir. Onayın iptali, tedbirin alındığı tarihten itibaren hüküm ifade eder.

(4) Ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçılarının, yurt geneline hizmet verecek şekilde servis teşkilatlarının olması ve Gelir İdaresi Başkanlığınca belirlenen süreler içerisinde cihazların bakım ve onarım hizmetlerini yerine getirmeleri şarttır. Onay alan üretici veya ithalatçı kuruluşlar, kesilen cezalardan kurmuş oldukları servis teşkilatları ile birlikte müteselsilen sorumludur.

(5) Ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçıları;

a) Satışını yaptıkları her cihazın, satış tarihinden itibaren en az on yıllık yedek parça temini ile bakım ve onarımını garanti eder.

b) On yıllık yedek parça temini ile bakım ve onarım garantisini yerine getirmedikleri ödeme kaydedici cihazların rayiç veya emsal bedelini, Maliye Bakanlığınca belirlenecek usul ve esaslara göre ilgili mükellefe ödemek mecburiyetindedir.

(6) Mükellefler kullanmak üzere satın aldıkları ödeme kaydedici cihazlar için %100'e kadar amortisman oranı seçebilir, amortisman ayırma imkânı bulunmayanlar ise alış bedellerinin tamamını satın aldıkları yılda, vergiye tâbi kazançlarının tespitinde indirim konusu yapabilir.

(7) Ödeme kaydedici cihaz servis teşkilatı görevlileri, yoklama ve vergi incelemesine yetkili olanlar tarafından istenilen her türlü yardım ve kolaylığı göstermek mecburiyetindedir.

(8) Mükelleflerce kullanılan ödeme kaydedici cihazlar, iş bırakılmadıkça haczedilemez.

(9) Maliye Bakanlığı,

a) Birinci fıkrada sayılanlar dahil olmak üzere fatura düzenlemek mecburiyetinde olan mükelleflere, yıllık hasılat tutarları, faaliyet türleri, sektörler veya bölgeler itibarıyla ayrı ayrı veya topluca ödeme kaydedici cihaz kullanma mecburiyeti getirmeye, mecburiyetin başlama tarihlerini tespiti, mecburiyet dışı bırakmaya,

b) Ödeme kaydedici cihazların, onayı, teknik ve fonksiyonel özellikleri, üretim, ithalat satış ve satış sonrası servis hizmetleri, vergi dairesine kaydı, kullanımı ile bu cihazlarla düzenlenecek belgelerin şekil ve muhtevasına ilişkin uyulması gereken usul ve esasları belirlemeye ve bunlarda değişiklik yapmaya,

c) Ödeme kaydedici cihaz üretici veya ithalatçılarına, yazılım-parametre yükleme, yazılım güncelleme, bu cihazları ve bu cihazlar ile birlikte veya üzerinde gerçekleştirilen kartlı işlemleri yönetme, cihazlar ile ilgili güvenli anahtar yönetimini gerçekleştirme, ön kontrol işlemlerini yapma, uygulama yazılım ve parametrelerini cihaza yükleme, cihaz yaşam döngüsünü kontrol etme ve yönetme, ödeme kaydedici cihaz mesajları ile bu cihazlarla gerçekleştirilen işlemlere ilişkin bilgileri Gelir İdaresi Başkanlığına ve ilgili kuruluşlara aktarma ve buna yönelik bilgi işlem altyapısı kurma zorunluluğu getirmeye ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye ve bunlarda değişiklik yapmaya,

ç) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin diğer usul ve esasları belirlemeye

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

yetkilidir.

Elektronik defter, belge ve kayıtlar

MADDE 200- (1) Bu Kanuna göre tutulması ve düzenlenmesi zorunlu olan defter, belge ve kayıtların elektronik ortamda düzenlenmesi, iletilmesi, saklanması ve ibrazında bu maddede yazılı hükümler uygulanır.

(2) Elektronik defter, şekil hükümlerinden bağımsız olarak bu Kanuna göre tutulması zorunlu olan defterlerde yer alması gereken bilgileri kapsayan elektronik kayıtlar bütünüdür.

(3) Elektronik belge, şekil hükümlerinden bağımsız olarak bu Kanuna göre düzenlenmesi zorunlu olan belgelerde yer alan bilgileri içeren elektronik kayıtlar bütünüdür.

(4) Elektronik kayıt, elektronik ortamda tutulan ve elektronik defter ve belgeleri oluşturan, elektronik yöntemlerle erişimi ve işlenmesi mümkün olan en küçük bilgi ögesini ifade eder.

(5) Mali mühür, elektronik defter, elektronik belge ve elektronik kayıtlarda veri bütünlüğünün, kaynağının ve içeriğinin garanti altına alınması, gerekli durumlarda gizliliğin sağlanması amacıyla kullanılan elektronik sertifika alt yapısını ifade eder.

(6) Vergi kanunlarında defter, belge ve kayıtlara ilişkin olarak yer alan hükümler elektronik defter, elektronik belge ve elektronik kayıtlar için de geçerlidir. Gelir İdaresi Başkanlığı, elektronik defter, belge ve kayıtlar için diğer defter, belge ve kayıtlara ilişkin usul ve esaslardan farklı usul ve esaslar belirlemeye yetkilidir.

(7) Gelir İdaresi Başkanlığı, elektronik defter, elektronik belge ve elektronik kayıtların oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, saklanması ve ibrazı ile defter, kayıt ve belgelerin elektronik ortamda oluşturulması ve tutulması sürelerinin belirlenmesi ve uygulamaya ilişkin diğer usul ve esasları tespit etmeye, elektronik ortamda tutulmasına ve düzenlenmesine izin verilen defter, belge ve kayıtlarda yer alması gereken bilgileri internet de dahil olmak üzere her türlü elektronik bilgi iletişim araç ve ortamında Maliye Bakanlığı veya Maliye Bakanlığının gözetim ve denetimine tabi olup, kuruluşu, faaliyetleri, çalışma ve denetim esasları Bakanlar Kurulunca çıkarılan bir yönetmelikle belirlenecek olan özel hukuk tüzel kişiliğini haiz bir şirkete aktarma zorunluluğu getirmeye, bilgi aktarımında uyulacak format ve standartlar ile uygulamaya ilişkin usul ve esasları tespit etmeye, bu Kanun kapsamına giren işlemlerde tüzel kişiler için mali mühür, gerçek kişiler için mali mühür veya nitelikli elektronik sertifika kullanım usul ve esaslarını düzenlemeye ve denetlemeye, elektronik defter kayıt ve belgelerin oluşturulması ve saklanmasına aracılık etme yetkisi verilen kurum ve kuruluşların belirlenmesine ve denetlenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

ALTINCI KISIM

Vergi Karnesi

Karne mecburiyeti

MADDE 201- (1) 193 sayılı Kanuna göre diğer ücret kapsamında vergilendirilenler vergi karnesi almaya mecburdur.

Karne alınması

MADDE 202- (1) Mükellefler vergi karnelerinin kendileri tarafından yazılması gereken kısımlarını doldurduktan sonra, vergi bakımından durumlarını kayıt ve tescil ve karneye işaret ettirmek üzere, bunları bağlı oldukları vergi dairesine ibraz ederler.

(2) Mükellefiyete müessir olacak değişiklikler de birinci fıkradaki esaslara göre karneye işaret ettirilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Bu Kanunun 201 inci maddesinde belirtilen mükelleflerin doldurdıkları karneyi vergi dairesine ibraz etmeleri veya değişikliği karneye işaret ettirmeleri süresi, işe başladıkları veya değişikliğin meydana geldiği tarihten başlayarak bir aydır.

Karnelerin doğruluğundan sorumluluk

MADDE 203- (1) Vergi karnelerine yazdıkları bilgilerin doğruluğundan mükellefler, işverenler tarafından bu karnelere ilave olunan kayıtlardan da işverenler sorumludur.

Karnesiz hizmet erbabı çalıştıranların sorumluluğu

MADDE 204- (1) Kazançları basit usulde tespit edilen ticaret erbabı ile gayrimenkul sermaye iradı sahipleri, yanlarında çalışan hizmet erbabının, kanunun tâyin ettiği süre içinde karne almalarını ve karnelerinde yazılı vergilerini ödemelerini temin etmeye mecburdur. Bu mecburiyete riayet edilmediği takdirde:

a) Zamanında karne almamış veya vergisini tarh ettirmemiş olan hizmet erbabının vergisi işveren adına tarh edilir ve vergi cezası da aynı kimse adına kesilerek ondan tahsil olunur. Bu bent hükmüne göre tarh edilen vergi ve kesilen ceza, işverene vergi ve ceza ihbarnamesi ile tebliğ edilir. Karnesiz olduğu tespit edilen şahsa karnesi verilir ve vergisinin ödendiği karneye yazılır.

b) Karnesini zamanında almış ve vergisini tarh ettirmiş olan hizmet erbabının zamanında ödenmemiş olan vergisi ve gecikme zammı, yanında çalıştığı tespit edilen işverenden tahsil olunur.

(2) İşverenler, birinci fıkra hükümlerine göre ödedikleri vergileri asıl mükelleflere rücu edebilir.

Karnelerin şekli ve resim ve harçlardan muaflığı

MADDE 205- (1) Vergi karnesinin şekli ve ihtiva edeceği bilgiler Maliye Bakanlığınca tespit olunur.

(2) Gerek karneler, gerek bunların ihtiva ettiği kayıtlar hiç bir resim ve harca tabi değildir.

YEDİNCİ KISIM

Muhafaza ve İbraz Ödevleri

Defter ve belgeleri muhafaza

MADDE 206- Bu Kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olanlar, tuttıkları defterlerle Üçüncü Kısımda yazılı belgeleri, ilgili buldukları yılı takibeden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdur.

Defter tutma mecburiyetinde olmayanların muhafaza ödevi

MADDE 207- (1) Bu Kanuna göre defter tutmak mecburiyetinde olmayanlar, bu Kanunun 186, 187 ve 188 inci maddeleri gereğince almaya mecbur oldukları fatura, gider pusulası ve müstahsil makbuzlarını tarih sırası ile düzenleme tarihlerini takip eden takvim yılından başlayarak beş yıl süre ile muhafaza etmeye mecburdur.

Karnelerin muhafazası

MADDE 208- (1) Hizmet erbabına ait vergi karneleri işverenler nezdinde, hizmet erbabı aynı zamanda birkaç yerde çalışmakta ise bunlardan yalnız biri nezdinde muhafaza edilir.

(2) İşverenler her ne suretle olursa olsun işten çıkan hizmet erbabına vergi karnelerini derhal geri vermeye mecburdur.

Defter ve belgelerle diğer kayıtların ibraz mecburiyeti

MADDE 209- (1) Bu Kısımda yazılı gerçek ve tüzel kişiler ile bu Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak getirilen zorunluluklara tabi olanlar, muhafaza etmek zorunda oldukları her türlü defter, belge ve karneler ile vermek zorunda buldukları bilgilere ilişkin mikro fiş, mikro film, manyetik teyp, disket ve benzeri ortamlardaki kayıtlarını ve bu kayıtlara erişim veya kayıtları okunabilir hale getirmek için gerekli tüm bilgi ve şifreleri muhafaza süresi içerisinde yetkili makam ve memurların talebi üzerine ibraz ve inceleme için arz etmek zorundadırlar. Bu zorunluluk Maliye Bakanlığınca belirlenecek usule uygun olarak, tasdike konu hesap ve işlemlerin doğrulanması için gerekli kayıt ve belgelerle sınırlı olmak üzere, bu hesap ve işlemlere doğrudan ya da silsile yoluyla taraf olanlara, defter ve belgelerinin tetkiki amacıyla yeminli mali müşavirler tarafından yapılan talepler için de geçerlidir.

Diğer ödevler

MADDE 210- (1) Vergi inceleme ve kontrolleri sırasında, mükellefler aşağıda yazılı ödevleri yerine getirmeye mecburdur:

- a) İncelemeye yetkili olanlara müessesenin durumuna göre, çalışma yeri göstermek ve resmî çalışma saatlerinde memurun müessesede çalışmasını sağlamak,
- b) İnceleme ile ilgili her türlü izahatı vermek (bu mecburiyet hem iş sahibine, hem de işletmede çalışanlara şâmindir),
- c) İncelemeye yetkili olanların, lüzumunda iş yerinin her tarafını gezip görmesini sağlamak,
- ç) İşletmede bu Kanunun 98 inci maddesi gereğince envanter yapılması hâlinde araç, gereç ve personeliyle bu işlemlerin neticelendirilmesi için gerekli yardım ve kolaylığı göstermek.

Yetki

MADDE 211- (1) Maliye Bakanlığı;

- a) Vergi güvenliğini sağlamak amacıyla niteliklerini belirleyip onayladığı elektrikli, elektronik, manyetik ve benzeri cihazlar ve sistemleri kullandırmaya, bu cihaz ve sistemler vasıtasıyla bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretlerin kullanılmasına ilişkin zorunluluk getirmeye, mükelleflere bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretlerin verilmesinde, mükelleflerin Gelir İdaresi Başkanlığına bağlı vergi dairelerine vadesi geçmiş borcu bulunmadığına ilişkin belge arama zorunluluğu getirmeye, bu zorunluluk kapsamına 6183 sayılı Kanuna göre takip edilen amme alacaklarından tür ve tutar itibarıyla belirlediklerini almaya ve hangi hâllerde bu zorunluluğun aranılmayacağına, bandrol, pul, barkod, hologram, kupür, damga, sembol gibi özel etiket ve işaretlerin basımı, dağıtımı ile sistemin kurulması ve işletilmesi hizmetlerinin, 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununa tabi olmaksızın, süresi 5 yılı geçmemek üzere ve 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun (5 inci maddesinin beşinci fıkrası hariç) hükümleri çerçevesinde; yetkilendirilecek gerçek veya tüzel kişiler tarafından yerine getirilmesine, bu hizmetlerde ve yetkilendirilecek gerçek veya tüzel kişilerde bulunması gereken özellikleri, yetkilendirilecek gerçek veya tüzel kişilerin faaliyetlerinin yönlendirilmesi, izlenmesi, denetlenmesi, yetkilendirmenin sonlandırılması ve bunların uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye,
- b) Vergi kanunlarının uygulanmasıyla ilgili olarak levha kullandırma, asma, bulundurma veya ibraz zorunluluğu getirmeye ve kaldırmaya yetkilidir.

SEKİZİNCİ KISIM
Vergiye Uyum

Vergi uyumu

MADDE 212- (1) Vergi uyumu, vergiye ve mükellefiyete ilişkin ödevlerin, vergi kanunlarına ve ilgili mevzuata uygun olarak süresinde ve eksiksiz yerine getirilmesidir.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, mükelleflerin vergiye gönüllü uyumunu artırmak ve bu konuda gerekli her türlü tedbiri almakla yükümlüdür.

(3) Gelir İdaresi Başkanlığı, mükelleflerin vergiye uyum derecelerini bu Kanunun 120 nci maddesinde düzenlenen veri merkezinde yer alan bilgileri de kullanmak suretiyle belirlemeye, uyum derecelerini dikkate alarak vergi kanunlarında yer alan indirim, istisna, iade, mahsup ve benzeri işlemlerini ilgili mevzuatındaki düzenlemelerden farklı düzenlemeler yapmak suretiyle gerçekleştirmeye yetkilidir.

(4) Bakanlar Kurulu gelir ve kurumlar vergisinde mükelleflerin beyanname verme ve beyan edilen vergileri öngörülen sürelerde düzenli olarak ödemeleri koşuluyla üçüncü fıkrada belli edilen uyum derecelerini dikkate alarak gelir ve kurumlar vergisi oranlarını yarım puan indirmeye ve indirilen vergi oranlarını kanuni oranına çıkarmaya yetkilidir. Bakanlar Kurulu bu yetkisini sektörler, iş kolları ya da mükellef grupları itibarıyla da kullanabilir.

ÜÇÜNCÜ KİTAP
Değerleme
BİRİNCİ KISIM
İktisadi Kıymet Değerleri
BİRİNCİ BÖLÜM
Değerleme Esasları

Değerleme esasları

MADDE 213- (1) Değerleme, vergi matrahlarının hesaplanmasıyla ilgili iktisadi kıymetlerin değerlerinin takdir ve tespittir.

(2) Değerlemede, iktisadi kıymetlerin vergi kanunlarında gösterilen gün ve zamanlarda haiz oldukları değerler esas alınır.

(3) Değerlemede, iktisadi kıymetlerden her biri tek başına dikkate alınır. Teamülen aynı cinsten sayılan mallar ve düşük değerli müteferrik eşya toplu olarak değerlendirilebilir.

Değerleme ölçüleri

MADDE 214- (1) Değerleme, iktisadi kıymetin türü ve mahiyetine göre, aşağıdaki ölçülerden biri ile yapılır.

- a) Maliyet bedeli,
- b) Borsa rayici,
- c) Tasarruf değeri,
- ç) Kayıtlı değer,
- d) İtibari değer,
- e) Rayiç bedel,
- f) Vergi değeri,
- g) Alış bedeli,
- ğ) Emsal bedeli.

Tanımlar

MADDE 215- (1) Maliyet bedeli, iktisadi bir kıymetin iktisap edilmesi veya değerinin artırılması dolayısıyla yapılan ödemelerle bunlara bağlı giderlerin toplamını ifade eder.

(2) Aşağıda sayılan giderler de maliyet bedeline dahil edilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

a) İktisadi kıymetin satın alınmasıyla doğrudan ilgili olarak ödenen gümrük vergileri ve resimleri, gümrük komisyonları, nakliye ve montaj giderleri (montaj giderleri kapsamına bu iş için dışarıdan temin edilen hizmetlerin bedeli dahildir).

b) İktisadi kıymetin satın alınmasıyla doğrudan ilgili resim ve harçlar ile noter, tapu, mahkeme, değer tespiti, danışmanlık bedeli, komisyon, ilan giderleri gibi giderler.

c) İktisadi kıymetin satın alınmasında ödenen özel tüketim vergileri ve indirimine izin verilmeyen katma değer vergileri, 13/7/1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununa göre ödenen banka ve sigorta muameleleri vergisi ile 20/6/2001 tarihli ve 4684 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun uyarınca ödenen kaynak kullanımını destekleme fonu gibi yükümlülükler.

(3) Borsa rayici, borsalara kayıtlı olan iktisadi kıymetlerin değerlemeden önceki son işlem gününde borsadaki işlemlerinin ortalama değerlerini ifade eder. Normal dalgalanmalar dışında fiyatlarda açık kararsızlıklar görülen hallerde, son işlem günü yerine değerlemeden önceki otuz gün içindeki ortalama rayici esas olarak aldirmaya ve bu fıkranın uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.

(4) Tasarruf değeri, bir iktisadi kıymetin değerlendirme gününde sahibi için arz ettiği gerçek değerdir.

(5) Kayıtlı değer, bir iktisadi kıymetin muhasebe kayıtlarında gösterilen hesap değeridir.

(6) İtibari değer, pay senetleri dahil her türlü senetler ile tahvillerin üzerinde yazılı olan değerdir.

(7) Rayiç bedel, bir iktisadi kıymetin değerlendirme günündeki normal alım satım değeridir.

(8) Vergi değeri, bina, arsa ve arazinin 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununun 29 uncu maddesine göre tespit edilen değeridir.

(9) Alış bedeli, bir iktisadi kıymetin satın alma bedelidir.

(10) Emsal bedeli, gerçek bedeli olmayan veya bilinmeyen ya da doğru olarak tespit edilemeyen bir iktisadi kıymetin, değerlendirme gününde satılması hâlinde emsaline göre haiz olacağı değerdir.

a) Emsal bedeli sıra ile aşağıdaki yöntemlere göre belirlenir.

1) Birinci sıra: (Ortalama fiyat yöntemi) Aynı cins ve türdeki iktisadi kıymetlerden sıra ile değerlemenin yapılacağı ayda veya bir önceki ayda veya bir daha önceki ayda satış yapılmışsa, emsal bedeli bu satışların miktar ve tutarına göre mükellef tarafından çıkarılacak olan ortalama satış fiyatı ile hesaplanır. Bu esasın uygulanabilmesi için, aylık satış miktarının, emsal bedeli belirlenecek her bir iktisadi kıymetin miktarına göre %25 veya üzerinde olması şarttır.

2) İkinci sıra: (Maliyet bedeli yöntemi) Emsal bedeli belli edilecek iktisadi kıymetin, maliyet bedeli bilinir veya çıkarılması mümkün olursa, bu takdirde mükellef bu maliyet bedeline %25 ilave etmek suretiyle emsal bedelini bizzat belli eder. Bakanlar Kurulu, bu oranı sektörler ve iş grupları ile satışların toptan veya perakende olup olmaması itibarıyla %5'e kadar indirmeye ve iki katına kadar artırmaya yetkilidir.

3) Üçüncü sıra: (Takdir yöntemi) (1) ve (2) numaralı alt bentlerde yazılı yöntemlere göre belli edilemeyen emsal bedelleri, ilgililerin başvurusu üzerine takdir yolu ile belli edilir.

Takdirler, maliyet bedeli ve piyasa değerleri araştırılmak ve kullanılmış eşya için ayrıca yıpranma dereceleri dikkate alınmak suretiyle bu Kanunda sayılan takdir komisyonları veya değerlendirme yapmaya yetkili kişi veya kuruluşlar tarafından yapılır. Maliye Bakanlığı, değerlendirme yapmaya yetkili kişi veya kuruluşlar ile bu kişi veya kuruluşların çalışma usul ve esaslarını belirlemeye yetkilidir.

Maliye Bakanlığı, ilgili mevzuatına veya iktisadi ve teknik icaplara göre kullanılma imkânı ortadan kalkan ilaç, gıda gibi emtia ile bu Kanunun 224 üncü maddesi uyarınca

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

kıymeti düşen mallar için takdir komisyonu kararı aramaksızın emsal bedeli belirletmeye ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Takdir edilen bedellere mükelleflerin vergi mahkemesinde dava açma hakkı saklıdır. Ancak, dava açılması verginin tahakkuk ve tahsilini durdurmaz.

b) Emsal bedelinin mükellef tarafından bizzat hesaplandığı hallerde, bu hesaplara ait kayıt ve çizelgeler ispat edici belgeler olarak saklanır.

c) (a) bendindeki yöntemlerle sınırlı olmaksızın yargı organlarının re'sen biçtikleri değerler ile zirai kazanç ölçülerini tespit eden kararnamelerde yer alan unsurlar emsal bedeli yerine geçer.

ç) (a) bendinde belirtilen değer tespit yöntemleri, hizmet bedelinin tespitinde de kullanılır.

İKİNCİ BÖLÜM İktisadi İşletmelere Dâhil Kıymetleri Değerleme

Taşınmazlar ve taşınmazlar gibi değerlendirilen iktisadi kıymetler

MADDE 216- (1) İktisadi işletmelere dahil bütün taşınmazlar maliyet bedeli ile değerlendirilir.

(2) Bu Kanuna göre, aşağıdaki yazılı kıymetler taşınmazlar gibi değerlendirilir:

- Taşınmazların bütünleyici parçaları ve eklentileri,
- Tesisat ve makineler,
- Gemiler ve diğer taşıtlar,
- Gayrimaddi haklar.

Taşınmazlarda maliyet bedeline giren giderler

MADDE 217- (1) Taşınmazlarda maliyet bedeline aşağıda yazılı giderler de girer.

a) Mevcut bir binanın satın alınarak yıkılmasından ve arsasının tesviyesinden doğan giderler.

b) Taşınmazların finansmanında kullanılan kredilere ilişkin faiz giderleri ile ortaya çıkan kur farklarının taşınmazın envantere alındığı hesap döneminin sonuna kadar olan kısmı. Şu kadar ki taşınmazların envantere alındığı hesap döneminden sonraki dönemlere ilişkin olanlar doğrudan kar ve zarar hesabına geçirilebilir.

(2) Taşınmazlarla doğrudan ilgili olması şartıyla, bunların envantere alındığı hesap dönemi sonuna kadar alınan hibeler maliyet bedelinden indirilir.

İnşa ve imal giderleri

MADDE 218- (1) İnşa edilen binalarda ve gemilerde, imal edilen tesisat ve makinede, bunların inşa ve imal giderleri, satın alma bedeli yerine geçer.

Taşınmazlarda maliyet bedelinin artması

MADDE 219- (1) Normal bakım, tamir ve temizleme giderleri dışında, taşınmazları genişletmek, niteliklerini geliştirmek veya değerini devamlı olarak artırmak amacıyla yapılan giderler, taşınmazın maliyet bedeline eklenir.

(2) Taşınmazlar kira ile tutulmuş ise kiracı tarafından yapılan birinci fıkradaki giderler bunların özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerlendirilir. Kiracının faaliyetini icra için vücuda getirdiği tesisata ait giderler de bu hükümdedir. Taşınmazlar için yapılan giderler hem tamir hem de değer artırıcı nitelikte giderlerden oluştuğu takdirde, mükellef bu giderlerden maliyet bedeline eklenecek kısmı ayrı göstermek mecburiyetindedir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Kamu kurum ve kuruluşlarından kiralanınlar hariç olmak üzere, kiralanın arsa, arazi ve 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununa göre yapı kullanma izni belgesi alınmamış binalar için yapılan harcamalar ikinci fıkrada kapsamında değerlendirilmez.

(4) Elektrik üretim ve dağıtım varlıklarının işletme hakkı verilmiş ise işletme hakkına sahip olanlar tarafından yapılan birinci fıkradaki giderler bunların özel maliyet bedeli olarak ayrıca değerlendirilir. İşletme hakkına sahip olanların faaliyetini icra için yaptığı tesisata ait giderler de bu hükümdedir. Elektrik üretim ve dağıtım varlıkları için yapılan giderler hem tamir hem de değer artırıcı nitelikte giderlerden oluştuğu takdirde, mükellef bu giderlerden maliyet bedeline eklenecek kısmı ayrı göstermek mecburiyetindedir.

Demirbaş eşya

MADDE 220- (1) Alet, edevat, mefruşat ve demirbaş eşya maliyet bedeli ile değerlendirilir. Bunların maliyet bedeline giren giderler, satın alma bedelinden başka komisyon ve nakliye giderleri gibi özel giderlerdir.

(2) İmal edilen alet, edevat, mefruşat ve demirbaşlarda imal giderleri satın alma bedeli yerine geçer.

Satın alınan emtia

MADDE 221- (1) Satın alınan emtia, maliyet bedeliyle değerlendirilir. Satın alınan emtia ile ilgili olarak satıcıya ödenen veya borçlanılan ve emtianın envantere alındığı tarihe kadar belirli olan faiz, vade farkı, kur farkı gibi giderler de maliyet bedeline eklenir.

(2) Satın alınan emtia ile doğrudan ilişkili olmaları şartıyla, emtianın envantere alındığı tarihe kadar elde edilen iskonto ve indirimler maliyet bedelinden düşülür.

(3) Emtianın maliyet bedeli, değerlendirilmeden önceki on beş günlük ağırlıklı ortalama satış bedelinin %10 veya daha fazla üzerinde olursa; değerlemede, maliyet bedeli yerine bu Kanunun 215 inci maddesinin onuncu fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendindeki yöntem hariç olmak üzere emsal bedeli yöntemi kullanılabilir. Bu hüküm, imal edilen emtia hakkında da uygulanabilir.

İmal edilen emtia

MADDE 222- (1) İmal edilen tam ve yarı mamul şeklindeki emtianın maliyet bedeli aşağıdaki yazılı unsurları içerir.

a) Mamulün imalinde kullanılan ilk madde ve yardımcı malzemelerin bedeli, (Satın alınan emtia gibi değerlendirilir)

b) Mamule isabet eden işçilik bedeli,

c) Genel imal giderlerinden mamule düşen pay,

ç) Genel yönetim giderlerinden mamule düşen pay, (bu payın mamulün maliyetine eklenmesi isteğe bağlıdır),

d) Ambalajlı olarak piyasaya sunulması zorunlu olan mamullerde ambalaj malzemesi bedeli.

(2) Mükellefler, imal ettikleri emtianın maliyet bedellerini birinci fıkradaki unsurları içermek şartıyla diledikleri usulde belirleyebilir.

Zirai varlıklar ve ürünler

MADDE 223- (1) İşletmelere dâhil olan hayvanlar ve bitkiler ile zirai ürünler maliyet bedeliyle değerlendirilir.

(2) Zirai ürünlerde maliyet bedeli, imal edilen emtia ile ilgili hükümler göz önüne alınarak tespit edilir.

(3) Zirai ürün mahiyetinde olmayan hayvan ve bitkilerin maliyet bedelinin tespitinin mümkün olmaması hâlinde maliyet bedeli yerine emsal bedeli dikkate alınır.

Kıymeti düşen mallar

MADDE 224- (1) Yangın, deprem ve su basması gibi afetler yüzünden veya bozulmak, çürümek, kırılmak, çatlamak, paslanmak gibi haller neticesinde iktisadi değerlerinde önemli bir azalma meydana gelen emtia emsal bedeli ile değerlendirilir.

(2) Maliyetlerinin hesaplanması mutad olmayan döküntü, üstüğü, deşe ve ıskartalar da emsal bedeli ile değerlendirilir.

Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçları

MADDE 225- (1) Geçici ilmühaberler dâhil olmak üzere pay senetleri ile fon portföyünün en az %51'i Türkiye'de kurulmuş bulunan şirketlerin pay senetlerinden oluşan yatırım fonu katılma belgeleri alış bedeli ile değerlendirilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilenler dışında kalan her türlü menkul kıymet, borsa rayici ile değerlendirilir. Borsa rayiciyoksa veya borsa rayicinin muvazaalı oluştuğunun anlaşılması durumunda değerlemeye esas bedel, menkul kıymetin alış bedeline vadesinde elde edilecek gelirin (kur farkları dâhil) alış tarihinden değerlendirme gününe kadar geçen süreye isabet eden kısmının eklenmesi suretiyle hesaplanır.

(3) Borsa rayici bulunmayan, getirisi ihraç edenin kar veya zararına bağlı olarak doğan ve değerlendirme günü itibarıyla hesaplanması mümkün olmayan menkul kıymetler, alış bedeli ile değerlendirilir.

Yabancı paralar

MADDE 226- (1) Yabancı paralar borsa rayici ile değerlendirilir.

(2) Yabancı paralar, borsada rayicinin olmaması veya borsa rayicinin oluşumunda muvazaa olduğunun anlaşılması durumunda, değerlendirme günü itibarıyla Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından değerlendirme gününde geçerli olmak üzere ilan edilen döviz alış kurları esas alınarak değerlendirilir. Değerleme günü itibarıyla kur ilan edilmediği durumda değerlendirme gününden önce en son ilan edilen kurlar dikkate alınır. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından kuru ilan edilmeyen yabancı paralar için değerlemeye esas alınacak kurlar, Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan edilebilir. Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunmayan hallerde ilgili ülke merkez bankasınca açıklanan ABD Doları çapraz kuru esas alınmak suretiyle değerlendirme yapılır.

(3) Bankalar, yabancı paralarla ilgili olarak yapacakları değerlemede, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasınca belirlenen esaslara uygun olarak kendilerinin tespit ettikleri ve fiilen uyguladıkları döviz alış kurlarını esas alır.

(4) Bu madde hükmü, yabancı para ile olan senetli veya senetsiz alacaklar ve borçlar hakkında da uygulanır. Bunlardan vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacak ve borçlar, bu Kanunun 227 ve 232 nci maddeleri uyarınca değerlendirme günü değerine indirgenebilir. Senette faiz oranının yazılı olmaması durumunda, Maliye Bakanlığınca belirlenecek piyasalarda geçerli olan faiz oranı esas alınır.

Alacaklar

MADDE 227- (1) Alacaklar kayıtlı değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine dayalı alacaklar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

(2) Vadesi gelmemiş olan senede bağlı alacaklar değerlendirme gününün değerine indirgenebilir. Bu takdirde, senette faiz oranı açıklanmış ise bu oran, açıklanmamışsa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı dikkate alınır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Bankalar ve sigorta şirketleri alacaklarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı veya işlemlerinde uyguladıkları faiz oranıyla değerlendirme günü değerine indirirler.

Peştamallıklar

MADDE 228- (1) Gerçek veya tüzel kişilerde peştamallıklar kayıtlı değerleriyle değerlendirilir.

İlk tesis ve taazzuv giderleri

MADDE 229- (1) Kurumlarda aktifleştirilen ilk tesis ve taazzuv giderleri kayıtlı değeri ile değerlendirilir. Bu değer, ilk tesis ve taazzuv için yapılan giderlerden fazla olamaz.

(2) Kurumun tesis olunması veya yeni bir şubenin açılması veya işlerin devamlı bir surette genişletilmesi için yapılan ve karşılığında maddi bir kıymet iktisap olunmayan giderler bu kapsamdadır.

(3) İlk tesis ve taazzuv giderlerinin aktifleştirilmesi ihtiyaridir.

Aktif geçici hesap kıymetleri

MADDE 230- (1) Gelecek bir hesap dönemine ait olarak peşin ödenen giderler ile cari hesap dönemine ait olup da henüz tahsil edilmemiş olan hasılat, kayıtlı değerleri üzerinden aktifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

(2) Zirai işletmelerde henüz elde edilmemiş olan ürünler için yapılan hazırlık işleri gibi giderler de bu madde hükmüne göre aktifleştirilerek değerlendirilir.

Kasa mevcudu

MADDE 231- (1) Kasa mevcudları itibari değerleriyle değerlendirilir. Kasadaki yabancı paralar hakkında bu Kanunun 226 ncı maddesi hükmü uygulanır.

Borçlar

MADDE 232- (1) Borçlar kayıtlı değerleriyle değerlendirilir. Mevduat veya kredi sözleşmelerine dayalı borçlar değerlendirme gününe kadar hesaplanacak faizleriyle birlikte dikkate alınır.

(2) Vadesi gelmemiş olan senede bağlı borçlar değerlendirme günü değerine indirgenebilir. Bu takdirde senette faiz oranı açıklanmışsa bu oran, açıklanmamışsa Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı dikkate alınır.

(3) Bankalar ve sigorta şirketleri borçlarını, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası tarafından ilan edilen avans işlemlerinde uygulanacak faiz oranı veya işlemlerinde uyguladıkları faiz oranıyla değerlendirme günü değerine indirirler.

(4) Alacak senetlerini değerlendirme gününün kıymetine indirgeyen mükellefler, borç senetlerini de aynı şekilde işleme tabi tutmak zorundadır.

Tahviller

MADDE 233- (1) Sermaye şirketleri ve iktisadi kamu kuruluşları çıkardıkları tahvilleri ve menkul kıymet niteliğindeki diğer borçlanma araçlarını itibari değerleriyle değerlendirirler.

Pasif geçici hesap kıymetleri

MADDE 234- (1) Gelecek hesap dönemlerine ait olarak peşin tahsil olunan hasılat ile cari hesap dönemine ait olup henüz ödenmemiş olan giderler kayıtlı değerleri üzerinden pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

Karşılıklar

MADDE 235- (1) Gerçekleşen veya gerçekleşmesi beklenen fakat miktarı kesin olarak kestirilemeyen ve teşebbüs için bir borç mahiyetini arz eden belli bazı zararları karşılamak maksadıyla hesaben ayrılan meblâğlara karşılık denir.

(2) Karşılıklar kayıtlı değerleriyle pasifleştirilmek suretiyle değerlenir.

(3) Amortisman kayıtları hakkındaki özel hükümler saklıdır.

Özel haller

MADDE 236- (1) Bu Bölümde yazılı olmayan veya yazılı olup da kendi ölçüleriyle değerlendirilmesine imkân bulunmayan iktisadi kıymetlerden bina, arsa ve arazi vergi değerleriyle, diğerleri, varsa borsa rayıcı, yoksa kayıtlı değerleri, o da yoksa emsal bedeliyle değerlendirilir.

Serbest meslek erbabına ait iktisadi kıymetler

MADDE 237- (1) Serbest meslek erbabının amortismanına tabi tuttıkları iktisadi kıymetlerini değerlemede de bu Bölümün hükümleri uygulanır.

Finansal kiralama işlemlerinde değerlendirme

MADDE 238- (1) Finansal kiralama işlemlerinde, finansal kiralamaya konu olan iktisadî kıymet ile sözleşmeden doğan hak, borç ve alacakların değerlemesi aşağıdaki esaslara göre yapılır.

a) Kiracı tarafından finansal kiralama işlemine konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı ve sözleşmeden doğan borç, kiralama konusu iktisadî kıymetin rayiç bedeli veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerinden düşük olanı ile değerlendirilir. b) Kiralayan tarafından sözleşmeden doğan alacak, kiralama süresi boyunca yapılacak kira ödemelerinin toplam tutarı, kiralama konusu iktisadî kıymet ise bu iktisadî kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutar ile değerlendirilir. İktisadî kıymetin net bilanço aktif değerinden kira ödemelerinin bugünkü değerinin düşülmesi sonucu bulunan tutarın sıfır veya negatif olması halinde, iktisadî kıymet iz bedeliyle değerlendirilir ve aradaki fark iktisadî kıymetin elden çıkarılmasından elde edilen kazançlar gibi işleme tâbi tutulur.

c) Kiralayan tarafından aktifleştirilen alacak tutarı ile kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark, gelecek dönemlere ait faiz geliri olarak pasifleştirilmek suretiyle değerlendirilir.

ç) Kiralayanın finansal kiralamaya konu iktisadî kıymetin üretimini veya alım satımını yapması halinde, iktisadî kıymetin net bilanço aktif değeri olarak rayiç bedeli dikkate alınır. Rayiç bedel ile maliyet bedeli arasındaki fark, normal bir satış işleminden elde edilen kâr veya zarar olarak işleme tâbi tutulur.

(2) Kiracı tarafından aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı, bu Kanunun 239 uncu maddesi ve Üçüncü Kitabının Üçüncü Kısımının Birinci Bölümünde kiralama konusu iktisadî kıymet için belirlenmiş esaslar çerçevesinde değerlemeye ve amortismanına tâbi tutulur.

Kiralayan tarafından, finansal kiralamaya konu iktisadî kıymetin bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendine göre belirlenen değeri üzerinden amortisman ayrılmaya devam olunur.

(3) Bu madde kapsamında değerlendirilen borç ve alacak tutarları değerlendirme gününün tasarruf değerine indirgenemez.

(4) Kiracı tarafından finansal kiralama sözleşmesine göre yapılan kira ödemeleri, borç anapara ödemesi ve faiz gideri olarak ayrıştırılır. Ayrıştırma işlemi, her bir dönem sonunda kalan borç tutarına sabit bir dönemsel faiz oranı uygulanmasını sağlayacak şekilde yapılır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(5) Yabancı para cinsinden yapılan finansal kiralama sözleşmelerinde, bu Kanunun 226 ncı maddesi uyarınca yapılan kur değerlemesi sonucu ortaya çıkan kur farkları aktifleştirilen finansal kiralamaya konu iktisadî kıymeti kullanma hakkı ile ilişkilendirilmeksizin doğrudan kâr veya zarar olarak dikkate alınır.

(6) Kiralayan tarafından gelecek dönemlere ait faiz gelirleri, kiralanın iktisadî kıymetin finansal kiralama sözleşmesinin yapıldığı tarihteki rayiç bedelinden, her bir dönem sonunda anapara geri ödemelerinin düşülmesi sonucu kalan tutar üzerinden sabit bir dönemsel faiz oranı yaratacak şekilde hesaplanması suretiyle tahakkuk ettirilir.

(7) Bu maddenin uygulamasında aşağıda yer alan tanımlar dikkate alınır.

a) Finansal Kiralama: Kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devredilip devredilmediğine bakılmaksızın, bir iktisadî kıymetin mülkiyetine sahip olmaktan kaynaklanan tüm riskler ile yararların kiracıya bırakılması sonucunu doğuran kiralamalardır.

b) 1) Kiralama işleminde; iktisadî kıymetin mülkiyetinin kira süresi sonunda kiracıya devredilmesi, kiracıya kira süresi sonunda iktisadî kıymeti rayiç bedelinden düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınması, kiralama süresinin iktisadî kıymetin faydalı ömrünün %80'inden daha büyük bir bölümünü kapsamaması veya sözleşmeye göre yapılacak kira ödemelerinin bugünkü değerlerinin toplamının iktisadî kıymetin rayiç bedelinin %90'ından daha büyük bir değeri oluşturması hallerinden herhangi birinin varlığı durumunda kiralama işlemi finansal kiralama kabul edilir.

2) Doğal kaynakların araştırılması veya kullanılmasına yönelik kiralama sözleşmeleri ile sinema filmleri, video kayıtları, patentler, kopyalama hakları gibi kıymetlerle ilgili lisans sözleşmeleri bu madde kapsamında değerlendirilmez.

3) Arazi, arsa ve binalarla ilgili kiralama sözleşmeleri, sadece, sözleşmede kira süresi sonunda mülkiyet hakkının kiracıya devri öngörülmüşse veya kiracıya kira süresi sonunda kiralama konusu taşınmazı düşük bir bedelle satın alma hakkı tanınmışsa bu madde kapsamında değerlendirilir.

c) 1) Kira Ödemeleri: Sözleşmeye göre, kira süresi boyunca yapılması gereken kira ödemeleridir. Kira süresi sonunda, kiralama konusu iktisadî kıymetin kalan değerine ilişkin bir taahhüt olması halinde bu değer de kira ödemesi kabul edilir.

2) Kira süresi sonunda kiracıya düşük bir bedelle iktisadî kıymeti satın alma hakkı tanındığı ve sözleşme tarihinde bu hakkın kullanılma olasılığının yüksek olduğu durumda kira ödemeleri kira süresi boyunca yapılan kira ödemeleri ile satın alma hakkının kullanılması durumunda ödenmesi gereken bedelin toplamıdır.

ç) 1) Kira Ödemelerinin Bugünkü Değeri: Kira ödemelerinin, sözleşme tarihinde, kiralamada kullanılan faiz oranının dikkate alınması suretiyle hesaplanan bugünkü değerlerinin toplamıdır.

2) Kiralamada kullanılan faiz oranı tespit edilemiyorsa, kiracının kiralamaya konu iktisadî kıymeti satın almak için aynı vade ile alması gereken borç için katlanacağı faiz oranı kullanılır.

d) Kiralamada Kullanılan Faiz Oranı: Kira ödemeleri ile garanti edilmemiş kalan değer toplamının bugünkü değerini, kiralamaya konu iktisadî kıymetin rayiç bedeline eşitleyen iskonto oranıdır.

(8) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulamasına yönelik usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Enflasyon düzeltmesi

MADDE 239- (1) Malî tablolarda yer alan parasal olmayan kıymetler aşağıdaki hükümlere göre enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

(2) Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri fiyat endeksindeki artışın, içinde bulunulan dönem dahil son üç hesap döneminde %100'den

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

ve içinde bulunulan hesap döneminde %10'dan fazla olması hâlinde malî tablolarını enflasyon düzeltmesine tabi tutarlar. Enflasyon düzeltmesi uygulaması, her iki şartın birlikte gerçekleşmemesi hâlinde sona erer. Şu kadar ki şartların gerçekleşmemesi durumunda da en son enflasyon düzeltmesi yapılan dönemi takip eden beşinci yılın sonunda mali tablolar enflasyon düzeltmesine tabi tutulur.

Kapsama giren mükellefler, geçici vergi dönemlerinin sonu itibarıyla malî tabloları düzenlemek ve enflasyon düzeltmesi yapmak zorundadırlar. Geçici vergi dönemlerinde yukarıda belirtilen oranların tespitinde, son üç hesap dönemi yerine üçer aylık dönemlerin son ayı dahil önceki otuz altı ay ve içinde bulunulan hesap dönemi yerine son on iki ay dikkate alınır. Bir hesap dönemi içindeki geçici vergi dönemlerinin herhangi birinde düzeltme yapılması hâlinde takip eden geçici vergi dönemlerinde ve içinde bulunulan hesap dönemi sonunda da düzeltme yapılır.

Bakanlar Kurulu; bu maddede yer alan %100 oranını %35'e kadar indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine kadar yükseltmeye, %10 oranını ise %25'e kadar çıkarmaya veya tekrar kanuni seviyesine kadar indirmeye yetkilidir.

(3) Bu maddenin uygulanmasında;

a) Parasal olmayan kıymetler; parasal kıymetler dışındaki kıymetleri,

b) Parasal kıymetler; Türk Lirasının değerindeki değişimler karşısında nominal değerleri aynı kaldığı halde satın alma güçleri fiyat hareketlerine göre ters yönde değişen kıymetleri (Yabancı paralar da parasal kıymet olarak dikkate alınır.),

c) Enflasyon düzeltmesi; parasal olmayan kıymetlerin enflasyon düzeltmesinde dikkate alınacak tutarlarının düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle, malî tablonun ait olduğu tarihteki satın alma gücü cinsinden hesaplanmasını,

ç) Düzeltme katsayısı; malî tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, düzeltmeye esas alınan tarihi içeren aya ait fiyat endeksinde bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

d) Ortalama düzeltme katsayısı; malî tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bu endeks ile bir önceki dönemin sonundaki fiyat endeksi toplamının ikiye bölünmesi sonucu bulunan endekse bölünmesiyle elde edilen katsayıyı,

e) Fiyat endeksi (Yİ-ÜFE); Türkiye İstatistik Kurumunca Türkiye geneli için hesaplanan Yurt İçi Üretici Fiyatları Genel Endeksini,

f) Reel olmayan finansman maliyeti; her türlü borçlanmada, borç tutarlarına (yabancı para üzerinden borçlanmalarda borcun alındığı tarihteki Türk Lirası karşılıklarına), borcun kullanıldığı döneme ait Yİ-ÜFE artış oranının uygulanması suretiyle hesaplanan tutarı,

g) Toplaştırılmış yöntemler;

1) Basit ortalama yöntemi; gelir tablosu kalemleri ile stokların düzeltmede esas alınacak tarihlere bağlı kalınmaksızın dönem ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını,

2) Hareketli ağırlıklı ortalama yöntemi; dönem sonu stok ve dönem içinde satılan mal maliyetinin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı ile çarpılması suretiyle enflasyon düzeltmesine tabi tutulmasını (Bir önceki döneme ait düzeltilmiş satılan mal maliyeti enflasyon düzeltmesi yapılan dönemin sonuna taşıma katsayısı uygulanarak taşınır. Bu hesaplamalarda amortisman ve reel finansman giderleri, endekslenmeden dikkate alınır.),

ğ) Hareketli ağırlıklı ortalama düzeltme katsayısı; enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş dönem başı stoğun ilgili dönemin sonuna taşınmış değeri ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş değerleri toplamının, dönem başı stok ile dönem içi alış ve giderlerin enflasyon düzeltmesine esas alınacak tutarlarının toplamına bölünmesi ile bulunan katsayıyı,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

h) Taşıma; malî tablolardaki parasal ve parasal olmayan tutarların, taşıma katsayısı kullanılarak ilgili dönemin sonundaki yeni değerlerinin hesaplanması işlemi,

1) Taşıma katsayısı; malî tabloların ait olduğu aya ilişkin fiyat endeksinin, bir önceki dönemin sonundaki (yıl içinde işe başlayanlarda, işe başlanılan aya ilişkin) fiyat endeksinde bölünmesiyle elde edilen katsayısı,

i) Enflasyon fark hesapları; parasal olmayan kıymetlerin düzeltme işlemi sonrası değeri ile düzeltme öncesi değeri arasındaki farklarının kaydedildiği hesapları,

j) Enflasyon düzeltme hesabı; parasal olmayan kıymetlerin düzeltilmesi sonucu oluşan farkların kaydedildiği hesabı (Bu hesap enflasyon fark hesapları ile karşılıklı olarak çalışır. Parasal olmayan aktif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar bu hesabın alacağına, parasal olmayan pasif kıymetlerin enflasyon düzeltmesine tabi tutulması sonucu oluşan farklar ise borcuna kaydedilir. Enflasyon düzeltme hesabının bakiyesi gelir tablosuna aktarılmak suretiyle kapatılır.),

k) Net parasal pozisyon; parasal varlıklarla parasal yükümlülükler arasındaki farkı ifade eder.

(4) Düzeltme işleminde aşağıdaki tarihler esas alınır:

a) Alış bedeli ile değerlendirilen menkul kıymetlerle malî duran varlıklar için; satın alma tarihi.

b) İlk madde ve malzeme, ticari mallar, yarı mamul ve mamul stokların maliyetine dahil edilen unsurlar, yıllara sarfî inşaat ve onarım işlerinde maliyeti oluşturan unsurlar, gelecek aylara ve yıllara ait giderler, maddî duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, maddî olmayan duran varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, özel tükenmeye tabi varlıklar ve bu varlıkları oluşturan unsurlar, yıllara sarfî inşaat ve onarım hakedişleri, haklar ve peştamallıklar için; defterlere kayıt tarihi (Bunlara mahsuben verilen veya alınan parasal olmayan avanslar, ödeme veya tahsil tarihinden mahsup tarihine kadar düzeltilir.).

c) Parasal olmayan alınan depozito ve teminatlar ile avanslar, nakit olarak ödenmiş sermaye, pay senetleri ihraç primleri, pay senedi iptal kârları için; tahsil tarihi.

ç) Parasal olmayan verilen depozito ve teminatlar ile avanslar için; ödeme tarihi.

d) Aynı sermaye olarak konulan kıymetler için; mülkiyetin intikal ettiği tarih.

e) Kâr yedekleri, geçmiş yıl kârları ve net dönem kârının sermayeye ilave edilmesi dolayısıyla artırılan sermaye için; tescil tarihi.

f) Nakdî sermaye karşılığı alınan pay senetleri için; ödeme tarihi, aynı sermaye karşılığı alınan pay senetleri için; sermaye olarak konulan kıymetlerin mülkiyetinin intikal ettiği tarih, temettü karşılığı alınan pay senetleri için; iştirak edilen şirket sermayesinin tescil tarihi.

g) Parasal olmayan karşılıklar için; ilgili olduğu kıymetin düzeltmeye esas tarihi.

(5) Düzeltme işleminde bu Kanunda yer alan değerlendirme hükümlerine göre tespit edilen tutarlar esas alınır. Ancak stokların, satılan malın ve maddî duran varlıkların maliyet bedeline ve malî duran varlıkların alış bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetleri düşüldükten sonra bulunan tutarlar düzeltmeye tabi tutulur. Toplaştırılmış yöntemlerle düzeltmeye tabi tutulan kıymetlerin alış veya maliyet bedeline intikal ettirilen reel olmayan finansman maliyetlerinin düşülmesi ihtiyarîdir.

Mükellefler; reel olmayan finansman maliyetini, toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait Yİ-ÜFE artış oranının dönem ortalama ticari kredi faiz oranına bölünmesi suretiyle belirlenen oranı uygulayarak da tespit edebilirler. Ancak bu yöntemi seçen mükellefler seçtikleri yöntemden bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemmezler.

Belgelerde ayrıca gösterilen vade farklarının reel olmayan kısımları ile üç aydan fazla vadeli olan ve vade farkı düzenlenen belge üzerinde ayrıca gösterilmeyen işlemlerde alacak ve borç senetlerinin değerlendirme gününün tasarruf değerine indirgenmesinde esas alınan

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasıncı uygulanan faiz oranı kullanılarak hesaplanan vade farkı tutarının reel olmayan kısımları bu madde hükümlerine tabi tutulur.

(6) Mükellefler düzeltme işleminde Maliye Bakanlığınca belirlenen toplulaştırılmış yöntemleri uygulayabilirler. Ancak toplulaştırılmış yöntemlerden birini seçen mükellefler seçtikleri yöntemden, bu seçimi yaptıkları hesap dönemi dahil üçüncü hesap döneminin sonuna kadar dönemezler.

Enflasyon düzeltmeleri, ilgili kıymetlere ait fark hesaplarına ve enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir.

Yıllara sarî inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve hakedişlere ilişkin düzeltmeler, enflasyon düzeltme hesabı yerine yıllara sarî inşaat enflasyon düzeltme hesabına kaydedilir. Bu hesap işin bitiminde kâr/zarar hesabına intikal ettirilir.

Düzeltilme sonucu bulunan tutarlar, izleyen dönemde enflasyon düzeltmesi yapıp yapılmadığına bakılmaksızın, izleyen dönemin başlangıç değerleri olarak dikkate alınır.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tabi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz.

Enflasyon düzeltmesine tabi tutulan değerlerin elden çıkarılması hâlinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet addolunur.

Matrahın tespitinde, kanunen kabul edilmeyen giderler, istisnalar ve geçmiş yıl malî zararları enflasyon düzeltmesine tabi tutulmuş tutarları ile dikkate alınır.

(7) Amortismanlar ve itfa payları, düzeltilmiş değerler üzerinden hesaplanır.

Kazançlarını işletme hesabı esasına göre tespit eden mükellefler ile serbest meslek erbabı da amortismanına tabi iktisadi kıymetlerini bu maddede belirtilen hükümlere göre düzeltilmiş tutarları üzerinden amortismanına tabi tutabilirler.

(8) Enflasyon düzeltmesi uygulanmayan bir hesap döneminden sonra enflasyon düzeltme şartlarının yeniden oluşması hâlinde; enflasyon düzeltmesi yapılan en son dönemden başlamak üzere enflasyon düzeltmesi yapılır. Bu şekilde belirlenen geçmiş yıl kârı vergiye tabi tutulmaz, geçmiş yıl zararı zarar olarak kabul edilmez. Ancak, matrahın tespitinde geçmiş yıl malî zararları kayıtlı değerleri ile dikkate alınır. Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

Bu işlemlerden doğan pasif kalemlere ait fark hesapları için (6) numaralı bendin beşinci paragraf hükmü uygulanır.

(9) Maliye Bakanlığı;

a) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamları veya ciroları itibarıyla; enflasyon düzeltmesinde toplulaştırılmış yöntemler kullanılmasına izin vermeye, toplulaştırılmış yöntem uygulanabilecek kalemleri belirlemeye,

b) Mükellef veya meslek grupları ya da mükelleflerin aktif toplamları veya ciroları itibarıyla hangi tür malî tabloların; enflasyon düzeltmesine tabi tutulup tutulmayacağını ve geçici vergi dönemlerinde düzeltilip düzeltilmeyeceğini belirlemeye,

c) Dördüncü fıkrada yer almayan kıymetler için düzeltmeye esas alınacak tarihi belirlemeye,

ç) Ortalama ticari kredi faiz oranının tespitine ilişkin usul ve esasları tespit etmeye,

d) Bölgeler, sektörler, iş grupları, iş neveleri veya parasal olmayan kıymetler itibarıyla döviz, altın ve benzeri değerleri esas alarak düzeltme yaptırmaya ve günlük olarak belirlenen endeks veya değerleri kullandırmaya,

e) Parasal ve parasal olmayan kıymetleri belirlemeye,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- f) Net parasal pozisyon kâr/zarar hesabı yaptırmaya,
g) Enflasyon düzeltmesine ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

(10) Münhasıran sürekli olarak işlenmiş; altın, gümüş alım-satımı ve imali ile iştigal eden mükellefler ikinci fıkrada yer alan şartlara bakılmaksızın enflasyon düzeltmesi yaparlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Servetleri Değerleme

Esaslar

MADDE 240- (1) Bir vergiye matrah olan servetin veya servet unsurlarının değerlendirilmesinde bu Bölümde yazılı esaslar geçerli olur.

(2) 8/6/1959 tarihli ve 7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun uygulanmasında yabancı memleketlerde bulunan malların o memlekette geçerli usul ve esaslara göre tâyin ve tespit olunacak değerleri aynen dikkate alınır.

Ticari sermaye

MADDE 241- (1) Vergilendirilecek bir servete dâhil ticari sermayenin unsurlarından bulunan emtia, gemiler ve taşıtlar, tesisat ve makineler, demirbaş eşya ve diğer taşınır mallar, emsal bedelleri ile değerlendirilir.

Taşınır mallar ve gemiler

MADDE 242- (1) Ticari sermayeye dâhil olmayan ev eşyası, mücevherat, sanat eserleri gibi taşınır mallar ve gemiler emsal bedelleri ile değerlendirilir.

Menkul kıymetler

MADDE 243- (1) Ticari sermayeye dâhil olsun olmasın her türlü menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları borsa rayıcı ile borsa rayıcı bulunmayan menkul kıymet ve diğer sermaye piyasası araçları emsal bedelleri ile değerlendirilir. Borsa rayıcının oluşmasında muvazaa olduğu anlaşılırsa bu rayiç yerine emsal bedeli esas alınır.

(2) Borsa rayıcı bulunmayan pay senetlerinin emsal bedelinin hesabında, pay senedine sahip olunan şirketin bilançosunda yer alan iktisadi kıymetlerin bu Kısımın İkinci Bölümündeki değerlendirme ölçüleri kullanılarak değerlendirilmesi neticesinde ortaya çıkan öz sermayesi dikkate alınır.

Alacak ve borçlar ile yabancı paralar

MADDE 244- (1) Ticari sermayeye dâhil olsun olmasın yabancı paralar üzerinden olanlar dahil senetli ve senetsiz bütün alacak ve borçlar ile yabancı paralar İkinci Bölümdeki hükümlere göre değerlendirilir.

Haklar

MADDE 245- (1) Tescile tabi bilumum hakların değeri, tesisleri sırasında tapu siciline kaydedilen bedeldir.

(2) Tapu sicilinde bedeli gösterilemeyen haklar ile birinci fıkrada dışarda kalan sınai ve edebî mülkiyet hakları, imtiyazlar ile devre tatil dâhil bütün haklar emsal bedelleriyle değerlendirilir.

(3) Veraset yoluyla veya diğer şekilde ivazsız ve bedelsiz bir şekilde intikal eden intifa hakları aşağıdaki şekilde değerlendirilir:

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

a) İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yirmiye doldurmamış olduğu takdirde taşınmazın vergi değerinin onda yedisi intifa hakkının ve onda üçü çıplak mülkiyet hakkının değeri sayılır.

b) İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yirmiye aşkın olduğu takdirde (a) bendinde yazılı oran, her tam on yıllık bir devre için çıplak mülkiyet hakkı onda bir artırılmak ve intifa hakkı onda bir indirilmek suretiyle değer tâyin olunur.

c) İntifa hakkı sahibinin yaşı intikal tarihinde yetmiş aşkın ise taşınmazın vergi değerinin onda biri intifa hakkının ve onda dokuzu çıplak mülkiyet hakkının değeri sayılır.

ç) Sabit bir süre için tâyin edilmiş olan intifa hakkının değeri yaş kaydı dikkate alınmaksızın sürenin her tam on yılı için taşınmazın vergi değerinin onda ikisi olarak hesaplanır.

d) Ömür boyunca aylık gelir şeklinde olan ivazsız intikallerde bu gelirin ödeneceği en uzun süreye göre hesaplanacak tutar bulunarak intifa hakkı sahibinin ödemenin başladığı tarihteki yaşı elliye aşmış ise elliden yukarı her yaş yılı için yirmide biri indirilmek suretiyle değeri tâyin olunur. Ancak ömür boyunca aylık gelir, belli bir sermaye ödenerek tasfiye edilmiş ise bu sermaye aynen değer olarak kabul edilir.

e) Ölünceye kadar bakma şartıyla ödenen rant şeklindeki ivazsız intikallerde intifa hakkı sahibinin yaşı ödemenin başladığı tarihte kırkı aşmamış ise rantın bir yıllık tutarının yirmi katı değeri sayılır. İntifa hakkı sahibinin yaşı, ödemenin başladığı tarihte kırkı aşmış ise kırktan yukarı her tam on yıllık bir devre için yirmi katın dörtte biri indirilmek suretiyle rantın değeri takdir olunur. İntifa hakkı sahibinin yaşı, ödemenin başladığı tarihte yetmiş aşmış ise rantın değeri bir yıllık tutarıdır.

Bina, arsa, arazi ve devre mülk

MADDE 246- (1) Ticari sermayeye dâhil olsun olmasın her türlü binalarla arsa ve araziler vergi değeriyle, devre mülkler emsal bedeli ile değerlendirilir.

Yetki

MADDE 247- (1) Bu Bölümde yazılı emsal bedelleri ile alacak ve borçların değerleri bu Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasında yazılı takdir komisyonu tarafından tespit edilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Emlak Vergisine Ait Bedel ve Değerlerin Tespiti

Emlak vergisine ait takdir komisyonları, bedel ve değerlerin tespiti, ilanı ve kesinleşmesi

MADDE 248- (1) Maliye Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 1319 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi hükmü ile aynı Kanunun 31 inci maddesi uyarınca hazırlanan tüzük hükümlerine göre bina metrekare normal inşaat maliyet bedellerini, uygulanacağı yıldan dört ay önce müştereken tespit ve Resmî Gazete ile ilân eder. Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği bu bedellere karşı Resmî Gazete ile ilânını izleyen on beş gün içinde Danıştay'da dava açabilir.

(2) Arsa ve arazilere ait asgari ölçüde birim değer tespitlerinde görev yapacak,

a) Arsalara ait asgari ölçüde birim değer tespitinde takdir komisyonu, belediye başkanı veya görevlendireceği memurun başkanlığı altında belediyenin yetkili bir memuru ile mahallin en büyük mal memurunun görevlendireceği iki memur, tapu sicil müdürü veya görevlendireceği bir memur ve ticaret odasının seçilmiş bir üye (ilgili olduğu arsalara ilişkin takdir komisyonlarına organize sanayi bölgesini temsilen bir üye) ile ilgili mahalle ve köyün muhtarından,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

b) Araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitinde takdir komisyonu, vali veya görevlendireceği memurun başkanlığında mahallin en büyük mal memuru veya görevlendireceği bir memur, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürü veya görevlendireceği bir memur ile il merkezlerinde ticaret ve ziraat odalarından seçilmiş birer üyeden,

c) Merkez komisyonu, büyükşehir belediyesi bulunan illerde vali veya görevlendireceği memurun başkanlığında, mahallin en büyük mal memuru veya görevlendireceği memur, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı il müdürü veya görevlendireceği memur, vali tarafından görevlendirilecek tapu sicil müdürü ile ticaret odası, serbest muhasebeci mali müşavirler odası ve esnaf ve sanatkârlar odaları birliğince görevlendirilecek birer üyeden

oluşur.

(3) İkinci fıkranın,

a) (a) bendine göre kurulan takdir komisyonu; 1319 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca arsalarda veya arsa sayılacak parsellenmemiş arazilerde; her mahalle veya köy için cadde, sokak veya değer bakımından farklı bölgeler veya takdir komisyonunca uygun görülen pafta, ada ve parseller itibarıyla, asgari ölçüde birim değer tespit etmekle,

b) (b) bendine göre kurulan takdir komisyonu; 1319 sayılı Kanunun 29 uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca her ilçe veya mahalle ve köy için arazinin cinsi (kıraç, taban ve sulak) itibarıyla veya takdir komisyonunca uygun görülen mevki bakımından asgari ölçüde birim değer tespit etmekle görevlidir.

(4) Takdir komisyonlarının arsalara ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitine ilişkin dört yılda bir yapacakları takdirler, tarh ve tahakkuk işleminin (1319 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin sekizinci fıkrasına göre yapılacak takdirler dahil) yapılacağı sürenin başlangıcından en az altı ay önce karara bağlanarak, arsalara ait olanlar takdirin ilgili bulunduğu il ve ilçe merkezlerindeki ticaret odalarına, (ilgili olduğu arsalara ilişkin olarak organize sanayi bölgesine), ziraat odalarına, ilgili mahalle ve köy muhtarlıklarına, belediyelere ve mahallin en büyük mal memurluğuna, araziye ait olanlar il ve ilçe merkezlerindeki ticaret ve ziraat odalarına, belediyelere ve mahallin en büyük mal memurluğuna imza karşılığında verilerek tebliğ edilir.

(5) Büyükşehir belediyesi bulunan illerde, dördüncü fıkra hükümlerine göre belirlenen takdir komisyonu kararları merkez komisyonuna imza karşılığında verilir. Merkez komisyonunda ilgili belediyeye ait değerlerin görüşülmesi sırasında ilgili belediye temsilcisi hazır bulunur. Merkez komisyonu kendilerine tebliğ edilen kararları on beş gün içinde inceler ve inceleme sonucu belirlenen değerleri gerekçeli olarak ilgili takdir komisyonuna geri gönderir. Merkez komisyonunca farklı değer belirlenmesi hâlinde bu değerler ilgili takdir komisyonlarınca yeniden takdir yapılmak suretiyle dikkate alınır.

(6) Belediyeler kendilerine tebliğ edilen takdir komisyonu kararlarını, tebliğ tarihinden itibaren en geç on beş gün içinde uygun vasıtalarla ilan ederler. Bu ilan on beş gün süreyle devam eder ve ilanın başlangıç ve bitiş tarihleri bir tutanakla tespit edilir. İlanın son günü itibarıyla bu kararlar mükelleflere tebliğ edilmiş sayılır.

(7) Arsa ve arazilere ait asgari ölçüde birim değer tespitinde, takdir komisyonları kararlarına karşı bu kararların belediyelerce ilanının son gününü takip eden günden itibaren otuz gün içinde ilgili mahkeme nezdinde dava açılabilir. Ancak, kendilerine karar tebliğ edilenler bakımından dava açma süresi kararın kendilerine tebliği tarihinden itibaren başlar. Mahkemelerce verilecek kararlar aleyhine on beş gün içinde ilgili yargı merciine başvurulabilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(8) Bu madde kapsamında ilgili yargı mercilerinde dava açılması hâlinde, davalının on beş gün içinde vereceği tek savunma ile dosya tekemmül etmiş sayılır. Bu davalar, dosyanın tekemmül ettiği tarihten itibaren en geç bir ay içinde karara bağlanır.

(9) Kesinleşen asgari ölçüde arsa ve arazi birim değerleri, ilgili belediyelerde ve muhtarlıklarda uygun vasıtalarla tarh ve tahakkukun yapıldığı yılın başından Mayıs ayı sonuna kadar ilan edilir.

(10) Birinci fıkrada yer verilen dört aylık süre ile dördüncü fıkrada yer verilen altı aylık süreleri gerektiği ölçüde kısaltmaya Maliye Bakanlığı, dördüncü fıkrada yer alan dört yıllık süreyi sekiz yıla kadar artırmaya veya iki yıla kadar indirmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

(11) Takdir komisyonları, yapacakları arsa ve araziye ait asgari ölçüde birim değer tespitlerinde;

a) 1319 sayılı Kanunun 31 inci maddede yer alan normlardan ve bu maddeye göre hazırlanmış bulunan tüzük hükümleri ile gerektiğinde bilirkişiden yararlanabilir.

b) Arsa ve arazilerin değer takdirini yapmak için vergi inceleme yetkisi hariç diğer tüm yetkilerini kullanabilir.

c) Çalışma saatleri dışında veya tatil günlerinde, arsa ve araziye, bunları işgal edenlerin muvafakatı olmaksızın gezemez.

ç) Taşınmazlar hakkında lüzumlu gördükleri bilgileri mükelleflerden ve kiracılardan, muhtar ve ihtiyar meclisleri, ticaret ve ziraat odaları, belediyeler ve noterler gibi kurum ve kuruluşlar ile şahıslardan isteyebilir.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarından, sair kurumlardan ve gerçek ve tüzel kişilerden, görevlerinin gerektirdiği diğer her türlü bilgiyi isteyebilir.

e) Arsa ve arazinin değer tespitinde işgal edenlerden de (kiracılar dahil), arsa ve araziye gösterip gezdirmelerini, bu gibi taşınmazların genel durumuna, kullanılış tarzına ve kirada ise kiranın miktarına ilişkin her türlü bilgileri isteyebilir.

(12) Bu maddeye göre kurulan takdir komisyonları hakkında bu maddede hüküm bulunmayan hallerde İkinci Kitabın Üçüncü Kısımındaki hükümler uygulanır.

İKİNCİ KISIM Amortismanlar BİRİNCİ BÖLÜM Mevcutlarda Amortisman

Amortisman mevzuu

MADDE 249- (1) İşletmede bir yıldan fazla kullanılan ve yıpranmaya, aşınmaya veya kıymetten düşmeye maruz bulunan taşınmazlarla bu Kanunun 216 ncı maddesi gereğince taşınmaz gibi değerlendirilen iktisadi kıymetlerin, alet, edevat, mefruşat, demirbaş ve sinema filmlerinin Birinci Kısımındaki esaslara göre tespit edilen değerinin, bu Kanun hükümlerine göre yok edilmesi amortisman mevzuunu teşkil eder.

(2) İlgili mevzuat gereğince sözleşme süresinden sonra bedelsiz olarak Devlete veya Devletçe uygun görülen bir kuruluşa veya belediyeye intikali öngörülen amortisman tabi iktisadi kıymetlerden (sözleşme süresinde yenilenmesi gerekenler hariç), sermayenin veya özel maliyet bedellerinin itfası hükümlerine göre amortisman tabi tutulanlar, genel hükümler uyarınca ayrıca amortisman tabi tutulamazlar.

(3) İşletmede kullanılan ve değeri 1.000 Türk Lirasını aşmayan alet, edevat, mefruşat ve demirbaşlar ile değeri 1.000 Türk Lirasını aşmayan peştamallıklar amortisman tabi tutulmayarak doğrudan gider yazılabilir. İktisadi ve teknik bakımdan bütünlük arz edenlerde bu tutar topluca dikkate alınır.

(4) Bu Kanunun 219 uncu maddesinin birinci fıkrası uyarınca,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

a) Maliyete eklenen giderler taşınmazın kalan faydalı ömrü içerisinde amortisman ayrılmak suretiyle,

b) (a) bendi uyarınca taşınmazın maliyetine eklenen gideri oluşturan amortisman tabi iktisadi kıymetin faydalı ömrünün taşınmazın kalan faydalı ömründen az olması ve ilgili taşınmazdan net bir şekilde ayrıştırılmasının mümkün bulunması şartlarıyla kendi faydalı ömrüne göre,

c) Taşınmazın faydalı ömrü tamamlandıktan sonra bu kıymet için yapılan harcamaların, kıymetin aktifleştirildiği hesap döneminin son değerlendirme günündeki değerinin %20'sini aşması hâlinde, yapılan harcamalar bu taşınmaz için belirlenmiş olan faydalı ömür dikkate alınarak

itfa edilir.

Arazide amortisman

MADDE 250- (1) Boş arazi ve boş arsalar amortisman tabi değildir. Ancak,

a) Tarım işletmelerinde vücuda getirilen meyvelik, dutluk, fındıklık, zeytinlik ve güllüklerle incir bahçeleri ve bağlar gibi tarım tesisleri,

b) İşletmede inşa edilmiş olan her nevi yollar ve arklar amortisman tabi tutulur.

Normal amortisman

MADDE 251- (1) Mükellefler amortisman tabi iktisadi kıymetlerini Maliye Bakanlığının tespit ve ilan edeceği oranlar üzerinden itfa ederler. İlan edilecek oranların tespitinde iktisadi kıymetlerin faydalı ömürleri dikkate alınır.

(2) 193 sayılı Kanunun 81 inci maddesinde sayılan haller ile 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 19 uncu maddesi kapsamındaki devir işlemlerinde ve iktisadi kıymetlerin iş ortaklıklarının envanterine dahil olduğu hallerde amortisman tabi iktisadi kıymetler kayıtlı değerleri ve birikmiş amortismanları ile devredilir ve bakiye değerinin itfasına devam olunur.

(3) 5520 sayılı Kanunun 18 inci maddesi kapsamındaki birleşmelerde amortisman tabi iktisadi kıymetler bu Kitapta yazılı hükümlere göre değerlendirilerek amortisman tabi tutulur.

Azalan bakiyeler yöntemiyle amortisman

MADDE 252- (1) Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerden dileyenler, amortisman tabi iktisadi kıymetlerini (binek otomobilleri ve binalar hariç) azalan bakiyeler üzerinden amortisman yöntemi ile itfa edebilirler.

(2) Bu yöntemin uygulanmasında;

a) Her yıl, üzerinden amortisman hesaplanacak değer, önceden ayrılmış olan amortismanlar toplamının indirilmesi suretiyle tespit olunur. Enflasyon düzeltmesi yapılan dönemlerde, üzerinden amortisman ayrılacak değer, amortisman tabi iktisadi kıymetin düzeltilmiş değerinden daha önce ayrılmış olan amortismanların toplamının taşınmış değerleri indirilmek suretiyle tespit edilir.

b) Amortisman oranı %50'yi geçmemek üzere normal amortisman oranının iki katıdır.

c) Amortisman süresi normal amortisman oranlarına göre hesaplanır ve bu sürenin son yılına devreden bakiye değer, o yıl tamamen itfa edilir.

Madenlerde amortisman

MADDE 253- (1) İşletilmesi sonucunda içindeki cevherin azalmasından dolayı maddi değerini kaybeden madenlerin ve taş ocaklarının imtiyaz veya maliyet bedelleri, ilgililerin başvuruları üzerine, bunların büyüklük ve nitelikleri göz önünde tutulmak ve her maden veya

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

taş ocağı için ayrı ayrı olmak üzere ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığınca belli edilecek oranlar üzerinden itfa edilir.

(2) Rezervin bittiği yılda itfa edilmemiş imtiyaz veya maliyet bedeli varsa bu kısım kar ve zarar hesabına geçirilir.

(3) Maliye Bakanlığı bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Fevkalade amortisman

MADDE 254- (1) Amortisman tabi olup,

a) Yangın, deprem, su basması gibi afetler sonucunda değerini tamamen veya kısmen kaybeden,

b) Yeni icatlar dolayısıyla teknik verim ve değerleri düşerek tamamen veya kısmen kullanılmaz bir hale gelen,

c) Çalışma koşulları nedeniyle normalden fazla aşınan ve yıpranan, iktisadi kıymetlere, mükelleflerin başvuruları üzerine ve ilgili bakanlıkların görüşü alınmak suretiyle, Gelir İdaresi Başkanlığınca her işletme için işin niteliğine göre ayrı ayrı belli edilen "Fevkalade ekonomik ve teknik amortisman oranları" uygulanır.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye, birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerindeki durumlarda değer tespitini yeminli mali müşavir tasdik raporu ile yaptırmaya yetkilidir.

Amortisman oranlarının geçerlilik tarihi

MADDE 255- (1) Maliye Bakanlığınca tespit ve ilan olunan amortisman oranları ilanların yapıldığı, ayrı ayrı tespit edilen oranlar ise ilgililerin başvuruda bulunduğu hesap döneminden itibaren geçerlidir.

(2) Maliye Bakanlığı, tespit ve ilan ettiği amortisman oranlarını gerektiğinde değiştirmeye ve amortismanlarla ilgili diğer konuları belirlemeye yetkilidir.

(3) Maliye Bakanlığının iktisadi kıymetler için tespit ve ilan ettiği amortisman oranlarını değiştirmesi durumunda söz konusu kıymetler değiştirilmeden önceki amortisman oranı ile itfa edilebileceği gibi bu Kanunun 251 inci maddesinin birinci fıkrasına göre tespit edilen faydalı ömür süresinden mükellefçe amortisman ayrılmayan süreler de dahil olmak üzere amortisman ayrılan sürenin indirilmesi suretiyle bulunan amortisman süresi esas alınarak da itfa edilebilir. Mükellefler, bu durumda tercihlerini beyannamelerinde veya eki bilançolarda belirtmeye mecburdur.

(4) Amortisman oranlarının değiştirilmesi durumunda amortisman ayrılmış geçmiş dönemlere ilişkin herhangi bir düzeltme yapılmaz.

Amortisman uygulama süresi

MADDE 256- (1) Amortisman süresi, kıymetlerin envantere alındığı yıldan başlar. Bu sürenin yıl olarak hesaplanması için (1) rakamı mükellefçe uygulanan orana bölünür.

(2) Faaliyetleri kısmen veya tamamen binek otomobillerinin kiralınması veya çeşitli şekillerde işletilmesi olanların bu amaçla kullandıkları binek otomobilleri hariç olmak üzere, işletmelere ait binek otomobillerinin envantere alındığı hesap dönemi için ay kesri tam ay sayılmak suretiyle kalan ay süresi kadar amortisman ayrılır. Amortisman ayrılmayan süreye isabet eden bakiye değer, itfa süresinin son yılında tamamen itfa edilir.

(3) Mükellefler, Maliye Bakanlığının iktisadi kıymetler için belirlediği faydalı ömürlerden kısa olmamak üzere amortisman süresini belirlemekte serbesttir. Mükellefler bu tercihlerini iktisadi kıymetin envantere alındığı tarihte kullanırlar. Bu şekilde belirlenen amortisman süresi, izleyen yıllarda değiştirilemez.

(4) Her yılın amortismanı ancak o yıla ait değerlemede dikkate alınabilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(5) Amortismanın herhangi bir yıl uygulanmamasından veya ilk uygulanan orandan düşük bir oranla uygulanmasından dolayı amortisman süresi uzatılamaz.

Amortisman yöntemi

MADDE 257- (1) İktisadi ve teknik bakımdan bir bütünlük arz eden kıymetler için normal veya azalan bakiyeler üzerinden amortisman yöntemlerinden yalnız birisi uygulanabilir.

(2) Bir iktisadi kıymet üzerinden normal amortisman yöntemine göre amortisman ayrılmasına başlandıktan sonra bu yöntemden dönülemez.

(3) Bir iktisadi kıymet üzerinden azalan bakiyeler yöntemine göre amortisman ayrılmaya başlandıktan sonra normal amortisman yöntemine geçilebilir. Bu suretle yöntem değiştirenler tercihlerini beyannamelerinde veya eki bilançolarda belirtmeye mecburdur. Kabul edilen yeni yöntem, bu bildirim yapıldığı beyannamenin ilgili olduğu dönemden başlayarak dikkate alınır. Bu takdirde henüz itfa edilmemiş olan değer kısmı, kalan amortisman süresine bölünmek suretiyle eşit tutarlarla itfa edilir.

Amortisman hesapları

MADDE 258- (1) Bu Bölüm gereğince hesaplanan amortismanların, hesaplarda ayrıca gösterilmek şartıyla ilgili buldukları değerlerden doğrudan doğruya indirilmesi veya pasifte ayrı bir karşılık hesabında toplanması mümkündür.

İKİNCİ BÖLÜM

Alacaklarda ve Sermayede Amortisman

Şüpheli alacaklar

MADDE 259- (1) Ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olan;

a) Dava veya icra safhasında bulunan alacaklar,

b) Yapılan protestoya veya yazı ile bir defadan fazla istenilmesine rağmen borçlu tarafından ödenmemiş bulunan; dava ve icra takibine değmeyecek derecede küçük alacaklar,

c) Bu Kanunun 80 inci maddesi uyarınca tespit edilen ve her bir borçlu itibarıyla tahakkuktan vazgeçme tutarının %50'sini aşmayan vadesi üç ay geçmiş alacaklar (Şu kadar ki bu bent uyarınca bir takvim yılında ayrılacak karşılık tutarı senetli ve senetsiz alacakların toplamının değerlendirme günündeki bakiye tutarının %1'ini ve her hâlükârda 5.000.000 Türk Lirasını geçemez)

şüpheli alacak sayılır.

(2) Şüpheli alacaklar için birinci fıkranın,

a) (a) bendinde sayılan hallerde dava açıldığı veya icra takibine başlanıldığı,

b) (b) bendinde sayılan hallerde protesto çekilmek veya yazı ile ödenmesi talep edilmek suretiyle takip edildiği,

c) (c) bendinde sayılan hallerde, şartların gerçekleştiği

hesap dönemine ilişkin değerlendirme gününün tasarruf değerine göre pasifte karşılık ayrılabilir. Karşılığın hangi alacaklarla ilgili olduğu ayrı ayrı gösterilir. İlgili olduğu dönemde ayrılmayan karşılık izleyen dönemlerde değerlemede dikkate alınmaz.

(3) Teminatlı alacaklarda teminatsız kalan kısma karşılık ayrılabilir.

(4) Şüpheli alacakların sonradan tahsil edilen tutarları tahsil edildikleri dönemde kar ve zarar hesabına intikal ettirilir.

(5) Yurt dışı alacaklar için dava ve icra takibinin yapıldığının 27/11/2007 tarihli ve 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanun kapsamında tevsiki gerekir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Değersiz alacaklar

MADDE 260- (1) Ticari veya zirai kazancın elde edilmesi ve idame ettirilmesi ile ilgili olan ve bir yargı kararına veya kanaat verici bir belgeye göre tahsiline artık imkân kalmayan alacaklar, değersiz alacaktır.

(2) Değersiz alacaklar, bu niteliği kazandıkları tarihte tasarruf değerlerini kaybederler ve kayıtlı değerleriyle zarara geçirilerek itfa edilirler. İlgili olduğu dönemde zarara geçirilmeyen değersiz alacaklar izleyen dönemlerdeki değerlendirilmede dikkate alınmaz.

(3) İşletme hesabı esasına göre defter tutan mükelleflerin bu madde hükmüne giren değersiz alacakları, gider kaydedilmek suretiyle itfa edilir.

(4) Maliye Bakanlığı, bu madde kapsamında hangi belgelerin kanaat verici belge sayılacağını belirlemeye yetkilidir.

(5) Yurt dışı alacakların değersiz hale geldiğine ilişkin yargı kararının 5718 sayılı Kanun kapsamında tevsiki gerekir.

Vazgeçilen alacaklar

MADDE 261- (1) Konkordato veya zor duruma düşmesi nedeniyle ödeme gücünü kaybetmiş borçludan sulh yoluyla kısmen veya tamamen alınmasından vazgeçilen alacaklar, borçlunun defterlerinde özel bir karşılık hesabına alınır. Bu hesabın içeriği alaktan vazgeçilen yılın sonundan başlayarak üç yıl içinde zararlar itfa edilmediği takdirde kâr hesabına aktarılır.

(2) Alacaklı yönünden, vazgeçilen alacağın zarar olarak dikkate alınmasında bu Kanunun 260 ncı maddesi hükmü dikkate alınır.

Sermayenin itfası

MADDE 262- (1) İmtiyazlı işletmelerde, tesisatın imtiyaz süresinden sonra, bedelsiz olarak Devlete veya Devletçe uygun görülen bir teşekküle veya belediyeye intikal etmesi imtiyazname gereği olduğu, imtiyaz sözleşmesinde de sermayenin itfası için yıllık belli bir oran veya miktar ayrılması gösterilmiş olduğu takdirde, bu oran veya miktar üzerinden sermaye itfa olunur.

Girişim sermayesi fonu

MADDE 263- (1) Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi olarak Türkiye’de kurulmuş veya kurulacak olan girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına sermaye olarak konulması veya girişim sermayesi yatırım fonu paylarının satın alınması amacıyla, ilgili dönem kazancından veya beyan edilen gelirden girişim sermayesi fonu ayrılabilir. Bu fon, kurum kazancının veya beyan edilen gelirin %10’unu ve bu Kanun hükümlerine göre hesaplanan öz sermayenin %20’sini aşamaz.

(2) Girişim sermayesi fonu olarak ayrılan tutarlar pasifte geçici bir hesapta tutulur. Mükelleflerce, fonun ayrıldığı yılın sonuna kadar girişim sermayesi yatırım ortaklıklarına veya girişim sermayesi yatırım fonlarına yatırım yapılmaması hâlinde, zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergiler gecikme faizi ile birlikte geri alınır.

(3) Bu fon; amacı dışında herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledilmesi, işletmeden çekilmesi, ortaklara dağıtılması, dar mükelleflerce ana merkeze aktarılması veya işin terki, işletmenin tasfiyesi, devredilmesi, bölünmesi ya da girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının pay senetlerinin veya girişim sermayesi yatırım fonu katılma paylarının elden çıkarılmasından itibaren altı ay içinde bu maddede belirtilen amaçla yeniden kullanılmaması hâlinde, bu işlemlerin yapıldığı veya sürenin dolduğu dönemde vergiye tabi tutulur.

(4) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İlk tesis ve taazzuv giderlerinin ve peştamallıkların itfası

MADDE 264- (1) Kurumların aktifleştirdikleri ilk tesis ve taazzuv giderleri ile peştamallıklar kayıtlı değerleri üzerinden eşit tutarlarda ve on yıl içinde itfa olunur.

Özel maliyet bedellerinin itfası

MADDE 265- (1) Bu Kanunun 219 uncu maddesinde yazılı özel maliyet bedelleri, kira veya işletme hakkı süresine göre eşit tutarlarda itfa olunur.

(2) Kira veya işletme hakkı süresi dolmadan, kiralamanın veya işletme hakkının herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde henüz itfa edilmemiş olan özel maliyet bedeli, kiralamanın veya işletme hakkının sona erdiği yılda bir defada kar ve zarar hesabına aktarılır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Özel Haller

Amortismanına tabi kıymetlerin satılması

MADDE 266- (1) Amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması hâlinde alınan bedel ile bunların envanterde kayıtlı değerleri arasındaki fark kâr ve zarar hesabına geçirilir.

(2) İşletme hesabı esasında defter tutan mükelleflerle serbest meslek kazanç defteri tutan mükellefler bu farkı defterlerinde hasılat veya gider kaydederler.

(3) Amortisman ayrılmış olanların değeri ayrılmış amortismanlar düşüldükten sonra kalan tutardır.

(4) Devir ve trampa satış hükmündedir.

(5) Bilanço usulünde defter tutan mükelleflerce;

a) Satılan iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı, işin niteliğine göre zorunlu bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa bu takdirde, satıştan doğan kâr, pasifte geçici bir hesapta satışın yapıldığı takvim yılını takip eden üçüncü yılın sonuna kadar tutulabilir. Bu süre içinde satılan iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı gerçekleşmezse, geçici bir hesapta tutulan kâr, satışın yapıldığı yılı takip eden, üçüncü yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

b) Pasifte geçici bir hesapta tutulan kâr, finansal kiralama yoluyla edinilenler de dâhil olmak üzere (a) bendindeki esaslar dâhilinde iktisap edilen bir veya birden fazla kıymetin bu Kanun hükümlerine göre ayrılacak amortismanlarına mahsup edilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur.

c) Geçici hesapta tutulan kâr, satışı yapılan iktisadi kıymetin yerine iktisap edilen yeni kıymetlerin amortisman ayrılabilir tutarından fazla ise bu fazlalık, satışın yapıldığı yılı takip eden üçüncü yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

ç) Satışın yapıldığı yılı takip eden üçüncü yılın sonundan önce işin terki, devri veya işletmenin tasfiyesi hâlinde pasifte geçici bir hesapta tutulan kâr o yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

Amortismanına tabi malların sigorta tazminatı

MADDE 267- (1) Amortismanına tabi iktisadi kıymetler için alınan sigorta tazminatı bunların değerinden (amortismanlı olanlarda ayrılmış olan amortisman düşüldükten sonra kalan değerden) fazla veya eksik olduğu takdirde fark kâr veya zarar hesabına geçirilir.

(2) Bilanço usulünde defter tutan mükelleflerce;

a) Alınan sigorta tazminatı ile tamamen veya kısmen zarar gören amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı, işin niteliğine göre zorunlu bulunur veya bu hususta işletmeyi idare edenlerce karar verilmiş ve teşebbüse geçilmiş olursa tazminat fazlası, pasifte geçici bir hesapta tazminatın alındığı yılı

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

takip eden üçüncü yılın sonuna kadar tutulabilir. Her ne sebeple olursa olsun bu süre içinde zarar gören iktisadi kıymetlerin yenilenmesi veya benzer mahiyetteki bir iktisadi kıymetin iktisabı gerçekleşmezse, geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası, tazminatın alındığı yılı takip eden üçüncü yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

b) Pasifte geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası, finansal kiralama yoluyla edinilenler de dâhil olmak üzere (a) bendindeki esaslar dâhilinde iktisap edilen bir veya birden fazla kıymetin bu Kanun hükümlerine göre ayrılacak amortismanlarına mahsup edilir. Bu mahsup tamamlandıktan sonra itfa edilmemiş olarak kalan değerlerin amortismanına devam olunur.

c) Geçici hesapta tutulan tazminat fazlası, zarar gören iktisadi kıymetin yerine iktisap edilen yeni kıymetlerin amortisman ayrılabilir tutarından fazla ise bu fazlalık, satış yapıldığı yılı takip eden üçüncü yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

ç) Üçüncü yılın sonundan önce işin terki, devri veya işletmenin tasfiyesi hâlinde pasifte geçici bir hesapta tutulan tazminat fazlası o yılın kar ve zarar hesabına eklenir.

Emtia, zirai varlıklar ve ürünlerin sigorta tazminatı

MADDE 268- (1) Emtia, hayvan, bitki ve zirai ürünlerin değerlerinde meydana gelen düşüklük veya çalınma dolayısıyla alınan sigorta tazminatları bunların değerlerinden fazla olursa bu fazlalık kâra alınır.

(2) İşletme hesabı esasına göre defter tutanlar, birinci fıkra kapsamındaki tazminatı işletme hesabı defterine hâsılat kaydeder.

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Ceza Hükümleri

BİRİNCİ KISIM

Genel Esaslar

Cezalar ve sorumluluk

MADDE 269- (1) Vergi kanunları hükümlerine aykırı hareket edenler, bu Kitapta yazılı vergi cezaları (vergi ziyai cezası, usulsüzlük cezası, özel usulsüzlük cezası) ve diğer cezalarla cezalandırılır.

(2) Velayet ve vesayet altında bulunanlar veya işlerinin idaresi bir kayyıma tevdi edilmiş olanlar, kendilerine izafeten veli, vâsi veya kayyımın vergi kanunlarına aykırı fiillerinden dolayı cezaya muhatap tutulmazlar. Bu hallerde cezanın muhatabı, veli, vâsi veya kayyımdır.

(3) Tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküllerin idare ve tasfiyesinde vergi kanunlarına aykırı fiillerden doğacak vergi cezaları tüzel kişiler veya tüzel kişiliği olmayan teşekküller adına kesilir. Tüzel kişilerin kanuni temsilcileri ile tüzel kişiliği olmayan teşekkülleri idare edenler ve varsa bunların temsilcilerinin vergi sorumluluğu hakkındaki bu Kanunun 13 üncü maddesi hükmü vergi cezaları hakkında da uygulanır.

(4) Bu Kanun uygulamasında adli ceza gerektiren bir fiil için öngörülen ceza, bu fiili işleyenler hakkında hükmolünür.

(5) Damga Vergisi uygulamalarında gerek nispi, gerek maktu vergilerle ilgili cezadan sorumlu olanlar birden fazla olduğu takdirde, birbirlerine müracaat hakları saklı kalmak üzere, müteselsilen sorumlu tutulurlar.

Vergi cezalarına ilişkin genel esaslar

MADDE 270- (1) Vergi cezalarının uygulanmasını gerektiren fiilleri işleyenler hakkında fiilin işlendiği tarihte yürürlükte bulunan hükümler uygulanır. Fiilin işlendiği tarihte yürürlükte bulunan hükümler ile sonradan yürürlüğe giren hükümler farklı ise lehe olan

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

hükümler dikkate alınarak ceza kesilir. Lehe olan hükmün yürürlüğe girmesinden önce kesinleşerek ödenmiş bulunan cezalar için geçmişe yönelik herhangi bir düzeltme, iade veya mahsup işlemi yapılmaz.

(2) Vergi ziyayı cezasını gerektiren tek bir fiil ile başka türden birden fazla vergi, ziyaa uğratılırsa her vergi bakımından ayrı ayrı ceza kesilir.

(3) Farklı fiillerin vergi ziyayı, usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezası kesilmesini gerektirmesi hâlinde her fiilden dolayı ayrı ayrı ceza kesilir.

(4) Bir fiilin vergi ziyayı cezası ve usulsüzlük cezasının kesilmesini gerektirmesi hâlinde bu cezalardan sadece tutar itibarıyla ağır olanı kesilir. Bir fiilin özel usulsüzlük cezası ve diğer vergi cezalarının kesilmesini gerektirmesi halinde ise özel usulsüzlük cezası diğer vergi cezalarıyla karşılaştırılmaksızın ayrıca kesilir.

(5) Usulsüzlük cezası kesilen bir fiil ile vergi ziyayına da sebebiyet verildiği sonradan anlaşıldığı takdirde, önceden usulsüzlük cezasının kesilmiş olması, bu cezanın ziyaa uğratılan vergiden dolayı kesilmesi gereken vergi ziyayı cezası ile karşılaştırılmasına ve noksan kesilen cezanın tamamlanmasına engel teşkil etmez.

(6) Bu Kanunda yazılı mücbir sebeplerden herhangi birinin meydana geldiği malum ise veya tevsik ve ispat olunursa vergi cezası kesilmez.

(7) Vergi cezalarında yapılan hatalar, bu Kanunda vergi hataları için belirlenen usul ve şartlara göre düzeltilir.

(8) Bu Kanunun Dördüncü Kitabının uygulanması hakkında, 30/3/2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu hükümleri uygulanmaz.

İştirak ve yardım

MADDE 271-(1) Vergi ziyayı ve bu Kanunun 282 nci maddesindeki fiilleri ayrı maddi menfaat gözetmek şartıyla doğrudan doğruya beraber işlemiş olanlar söz konusu fiile iştirak etmiş sayılır.

(2) Vergi ziyayı ve bu Kanunun 282 nci maddesindeki fiillerin işlenip tamamlanmasını fiili ile kolaylaştıranlar, bundan ayrı bir menfaat gözetmedikleri takdirde söz konusu fiile yardım etmiş sayılır.

Suçlarda birleşme

MADDE 272- (1) Bu Kanunda yazılı vergi ziyayı cezası ve usulsüzlük cezaları ile 283 üncü maddede ve diğer kanunlarda yazılı cezalar, içtima hükümleri bakımından birleştirilemez.

(2) Bu Kanunla vergi cezasıyla cezalandırılan fiiller, aynı zamanda bu Kanuna, Türk Ceza Kanununa veya ceza hükmü içeren diğer kanunlaragöre suç teşkil ettiği takdirde, vergi cezası kesilmesi, mezkûr kanunlaragöretakibat yapılmasına mani olmaz.

En az ceza haddi

MADDE 273- (1) Damga Vergisi dolayısıyla kesilecek vergi cezaları vergiye tabi her bir kağıt için 15 Türk Lirasından az olamaz.

(2) Diğer vergilerde her vergi için 20 Türk Lirasını (bu tutar dahil) aşmayan vergi ziyayı cezası kesilmez.

İKİNCİ KISIM **Vergi Cezaları** **BİRİNCİ BÖLÜM** **Vergi Ziyayı ve Vergi Ziyayı Cezası**

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Vergi ziyası

MADDE 274-(1) Vergi ziyası, mükellefin veya sorumlunun vergilendirme ile ilgili ödevlerini zamanında yerine getirmemesi veya eksik yerine getirmesi yüzünden verginin zamanında tahakkuk ettirilmemesini veya eksik tahakkuk ettirilmesini ifade eder.

(2) Şahsi, medeni haller veya aile durumu hakkında gerçeğe aykırı beyanlarla veya sair suretlerle verginin eksik tahakkuk ettirilmesine veya haksız yere geri verilmesine sebebiyet vermek de vergi ziyası hükmündedir.

(3) Birinci ve ikinci fıkralarda yazılı hallerde verginin sonradan tahakkuk ettirilmesi veya tamamlanması veya haksız iadenin geri alınması ceza uygulanmasına engel teşkil etmez.

(4) Veraset ve İntikal Vergisine ilişkin beyannamelerini kanuni süresinde vermeyenlere tebliğ edilmek şartı ile on beş günlük süre verilir. Bu tebligattan önce veya tebligatla verilen süre içerisinde beyannamenin verilmesi durumunda vergi ziyası gerçekleşmemiş sayılır.

Vergi ziyası cezası

MADDE 275-(1) İkmalen veya idarece vergi tarihini gerektiren fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde, mükellef veya sorumlu hakkında ziyaa uğratılan verginin bir katı tutarında vergi ziyası cezası kesilir.

(2) Bu Kanunun 282 nci maddesinde yazılı fiiller hariç olmak üzere, re'sen vergi tarihini gerektiren fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde ziyaa uğratılan verginin iki katı tutarında vergi ziyası cezası kesilir.

(3) Bu Kanunun 282 nci maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde ziyaa uğratılan verginin üç katı tutarında vergi ziyası cezası kesilir.

(4) Bu Kanunun 282 nci maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verildiği takdirde söz konusu fiillere bu Kanunun 271 inci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde iştirak edenlere ziyaa uğratılan verginin bir katı tutarında, aynı maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde yardım edenlere ise %50 oranında vergi ziyası cezası kesilir.

(5) Vergi kanunlarına göre mükellefiyet tesis ettirmesi gerektiği halde bu zorunluluğa uyulmaksızın vergi idaresinin ıttılay dışında kayıt dışı ticari, zirai veya mesleki faaliyette bulunmak suretiyle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi durumunda, birinci, ikinci ve üçüncü fıkralara göre kesilecek vergi ziyası cezası %50 artırılarak uygulanır.

(6) Vergi incelemesine başlanılmasından veya bu Kanunun 50 nci maddesinin birincifıkrasına göre kurulan takdir komisyonuna sevk edilmesinden sonra verilenler hariç olmak üzere, kanuni süresi geçtikten sonra verilen vergi beyannameleri için ziyaa uğratılan verginin %50'si oranında vergi ziyası cezası kesilir.

İKİNCİ BÖLÜM

Usulsüzlük

Usulsüzlüğün tarifi

MADDE 276-(1) Usulsüzlük, vergi kanunlarının şekle ve usule ilişkin hükümlerine riayet edilmemesidir.

Usulsüzlük fiilleri ve cezaları

MADDE 277-(1) Aşağıdaki bentlerde belirtilen usulsüzlük fiilleri için bu bentlerde yer alan tutarlarda usulsüzlük cezaları kesilir:

a) İşe başlamayı,

1) Süresinden sonra kendiliğinden bildirenlere 1.000 Türk Lirası,

2) Süresinde bildirmedeği idarece tespit edilenlere, toplamda 12.000 Türk Lirasını geçmemek üzere, bildirim yapılmadığı her ay ve kesri için 1.000 Türk Lirası,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- 3) Bildirme görevini süresi içinde yerine getirmeyen ticaret sicili müdürlerine 100 Türk Lirası,
- b) Vergi kanunlarında yazılı diğer bildirmeleri zamanında yapmayanlara 1.000 Türk Lirası,
- c) Maliye Bakanlığınca elektronik ortamda verilme zorunluluğu getirilen beyanname, bildirim veya formları süresinde vermeyenlere 1.500 Türk Lirası,
- ç) Maliye Bakanlığınca elektronik ortamda verilme zorunluluğu getirilen bildirim veya formlara ilişkin düzeltme amacıyla verilen bildirim ve formları süresinin sonundan itibaren on beş gün içinde verenlere 250 Türk Lirası, bu sürenin dolmasını takip eden on beş gün içinde verenlere 500 Türk Lirası, bu sürelerden sonra verenlere 1.000 Türk Lirası,
- d) Elektronik ortamda verilme zorunluluğu bulunmayan beyanname, bildirim ve formları süresinde vermeyenlere 1.000 Türk Lirası,
- e) Elektronik ortamda verilme zorunluluğu bulunmayan bildirim ve formlara ilişkin düzeltme amacıyla verilen bildirim ve formları süresinin sonundan itibaren on beş gün içinde verenlere 150 Türk Lirası, bu sürenin dolmasını takip eden on beş gün içinde verenlere 300 Türk Lirası, bu sürelerden sonra verenlere 500 Türk Lirası,
- f) Kanuni süresinde verilmeyen Veraset ve İntikal Vergisi beyannamesini bu Kanunun 274 üncü maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen tebliğ yapılmadan önce verenlere 500 Türk Lirası, bu tebligattan sonra verenlere ya da hiç vermeyenlere 1.000 Türk Lirası,
- g) Vergi ya da matrahı etkileyen bilgilere ilişkin bildirimleri süresinde vermeyenlere 1.000 Türk Lirası,
- ğ) Vergi kanunlarına göre tutulması zorunlu olan veya Maliye Bakanlığınca tutulma mecburiyeti getirilen defterlerden herhangi birini tutmayanlara her bir defter için 2.500 Türk Lirası,
- h) Defter kayıtları ve bunlarla ilgili belgeleri doğru bir vergi incelemesi yapılmasına imkan vermeyecek derecede noksan, usulsüz veya karışık olarak tutanlara 2.500 Türk Lirası,
- ı) Tasdiki mecburi olan defterlerden herhangi birinin,
- 1) Tasdik işlemini süresinin sonundan başlayarak bir ay içinde yaptırana 250 Türk Lirası,
- 2) Tasdik işlemini yaptırmayanlara 500 Türk Lirası (Kanuni sürenin sonundan başlayarak bir ay geçtikten sonra tasdik ettirilenler tasdik ettirilmemiş sayılır.),
- i) Bu Kanunun İkinci Kitap Üçüncü Kısım Dokuzuncu Bölümündeki kayıt düzenine ilişkin hükümlere uymayanlara (Her incelemede inceleme tarihine kadar aynı takvim yılı için tespit edilen usulsüzlükler tek fiil sayılır.) 500 Türk Lirası,
- j) Diğer ücretler üzerinden alınan gelir vergisinde, tarh zamanı geçtiği halde vergiyi tarh ettirmemiş olanlar ile vergi karnesini süresinin sonundan başlayarak on beş gün geçtiği halde almayanlara 150 Türk Lirası,
- k) Vergi beyannameleri ile bildirim, form ve belgelerin şekil, içerik ve eklerine ilişkin düzenlemelere uymayanlara 150 Türk Lirası,
- l) Hesap veya işlemlerin doğruluk veya açıklığını bozmamak şartıyla bazı evrak ve belgeleri bulundurmamaya veya ibraz etmeyenlere 150 Türk Lirası,
- m) Levha kullanma, asma, bulundurma veya ibraz mecburiyeti getirilenlerden bu mecburiyetlere uymayanlara 200 Türk Lirası,
- n) Bu Kanunun 17 nci maddesi uyarınca getirilen mecburiyete uymaksızın işlem yapanlara her bir işlem için 5.000 Türk Lirası (Bir yıl içinde kesilen ceza 1.000.000 Türk Lirasını aşamaz.).

Özel usulsüzlük fiilleri ve cezaları

MADDE 278-(1) Özel usulsüzlük fiilleri ve cezaları aşağıda yer almaktadır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

a) Verilmesi ve alınması icabeden (elektronik ortamda düzenlenenler dahil) fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu ile Maliye Bakanlığınca bu belgelerin yerine geçmek üzere düzenlenme mecburiyeti getirilen belgelerin, verilmemesi, alınmaması veya düzenlenen bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi hâlinde, bu belgeleri düzenlemek ve almak zorunda olanların her birine (gerçek usulde vergiye tabi olmayan çiftçiler ve nihai tüketiciler hariç) tespit sayısı ve belge türüne bağlı olmaksızın, her bir belge için ayrı ayrı 200 Türk Lirasından aşağı olmamak üzere bu belgelere yazılması gereken meblağın veya meblağ farkının %10'u oranında özel usulsüzlük cezası kesilir. Bir takvim yılı içinde her bir belge türüne ilişkin olarak tespit olunan yukarıda yazılı özel usulsüzlük fiilleri için kesilecek cezanın toplamı 100.000 Türk Lirasını geçemez.

b) Perakende satış belgeleri, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenlenme zorunluluğu getirilen ve (a) bendi dışında kalan belgelerin; düzenlenmediğinin, kullanılmadığının, bulundurulmadığının, düzenlenen belgelerin aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verildiğinin veya gerçeğe aykırı olarak düzenlendiğinin tespiti hâlinde, tespit sayısı ve belge türüne bağlı olmaksızın, her bir belge için ayrı ayrı 200 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir. Her bir belge türüne ilişkin kesilecek özel usulsüzlük cezasının toplamı her bir tespit için 10.000 Türk Lirası, bir takvim yılı içinde ise 100.000 Türk Lirasını geçemez.

c) (a) ve (b) bentlerinde belirtilen belgelerde, bu Kanuna göre bulunması zorunlu bilgilerin veya Maliye Bakanlığınca bulunma zorunluluğu getirilen bilgilerin herhangi birinin yer almaması veya söz konusu belgelerin süresinden sonra düzenlenmesi durumunda, tespit sayısı ve belge türüne bağlı olmaksızın, her bir belge için ayrı ayrı 100 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir. Her bir belge türüne ilişkin kesilecek özel usulsüzlük cezasının toplamı her bir tespit için 5.000 Türk Lirası, bir takvim yılı içinde ise 50.000 Türk Lirasını geçemez. Bu bent hükmüne göre ceza kesilmesi, ayrıca (a) ve (b) bentleri kapsamına giren haller nedeniyle özel usulsüzlük cezası kesilmesine engel teşkil etmez.

ç) Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecileri ile tasdik edilen belgeler ve defterlere ilişkin bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen noterlere cezanın toplamı bir takvim yılı içinde 150.000 Türk Lirasını aşmamak koşuluyla her bir bildirim için 750 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

d) İşlemlerinde vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilenlerden yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri Maliye Bakanlığının belirleyeceği araç (yazı, manyetik ortam, disket, mikro film, mikro fiş gibi), standart ve zamanlarda yerine getirmeyenlere 10.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

e) 5520 sayılı Kanununun 13 üncü maddesine göre belirlenen emsallere uygunluk ilkesi doğrultusunda tespit edilen fiyat veya bedellere ilişkin hesaplamalara ait;

1) Kayıt, cetvel ve belgeleri saklama mecburiyetine uymayanlara,

2) Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen transfer fiyatlandırması raporlarını veya formlarını süresinde düzenlemeyenlere, eksik ya da yanıltıcı olarak düzenleyenlere her bir rapor ve form için,

3) Rapor veya formları süresinde ibraz etmeyenlere,

4) Elektronik ortamda düzenlenmesi gereken rapor veya formları, süresi içinde elektronik olarak sunmayanlara

50.000 Türk Lirası,

5) Kayıt, cetvel ve belgeler ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen rapor veya formun kanunen belli şekil ve içeriğe uygun olarak düzenlemeyenlere 10.000 Türk Lirası

özel usulsüzlük cezası kesilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

f) Uluslararası anlaşmalar uyarınca öngörülen bilgi değişimi hükümleri kapsamındaki inceleme, tarama ve raporlama yükümlülüklerine uymayanlara 50.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

g) Bu Kanuna göre günü gününe tutulması zorunlu defterler ile Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterleri, iş yerinde bulundurmayanlara ve bu defterlere yazılması gereken işlemleri günü gününe kayıt etmeyenlere veya yoklamaya ya da incelemeye yetkili olanlara istendiğinde ibraz etmeyenlere her tespit için 1.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

ğ) Bu Kanuna göre belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve malî tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ve kullanılmasına ilişkin kurallara uymamak suretiyle;

1) Vergi matrahının doğru ve kesin olarak tespitine imkan vermeyecek derecede muhasebenin vuzuh ve intizamını bozanlara 20.000 Türk Lirası,

2) Diğerlerine 2.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

h) Ödeme kaydedici cihazlara ilişkin olarak aşağıdaki cezalar kesilir.

1) Ödeme kaydedici cihazların bakım ve onarımını yapmakla yetkilendirilenlerden, ödeme kaydedici cihazların bu Kanunda ve Maliye Bakanlığınca öngörülen şekil ve şartlarda çalışmasını engelleyen, cihaz hafızasında kayıtlı bilgileri değiştiren veya silenlere her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere 20.000 Türk Lirası,

2) Ödeme kaydedici cihazların onaylanan modele uygun olarak üretimveya ithalatını yapmayan, yurt geneline yayılmış gerekli servis teşkilatını (satış, bakım-onarım) kurmayan, satışını yaptığı her cihazın yedek parça da dahil olmak üzere en az on yıllık bakım ve onarımını sağlayamayan üretici veya ithalatçı kuruluşlara her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere 20.000 Türk Lirası,

3) Süresi içerisinde ödeme kaydedici cihazları almayan, cihazları bozan, bozuk cihazları kullanan veya başkalarının kullanmasına izin veren mükelleflere her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere 1.000 Türk Lirası,

4) Ödeme kaydedici cihazlara ilişkin Maliye Bakanlığınca belirlenip açıklanan usul ve esaslara uymayan, üretici veya ithalatçı kuruluşlara, bunların satış, bakım-onarım servislerinde görevli elemanlarına ve ödeme kaydedici cihazları kullanma mecburiyeti bulunan mükelleflere her bir tespit için ayrı ayrı olmak üzere 1.000 Türk Lirası,

5) Bu Kanunun 199 uncu maddesinin dokuzuncu fıkrasının (c) bendi uyarınca Gelir İdaresi Başkanlığınca getirilen zorunluluklara uymayanlara 50.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

6) Satışını yaptıkları cihazları, (daha önce satılan ve halen mükelleflerce kullanılanlar da dahil) Maliye Bakanlığınca uygun görülen şekilde düzenlemeyen veya arızalandığı halde çalışır hale getirmeyen üretici veya ithalatçı kuruluşlar, düzenlemedikleri veya çalışır hale getirmediikleri cihazların rayiç veya emsal bedelini ilgili mükellefe ödemek zorundadırlar.

7) Ödeme kaydedici cihaz uygulaması ile ilgili olarak Maliye Bakanlığından onay alan üretici veya ithalatçı kuruluşlar, kurmuş oldukları satış ve bakım-onarım servisleri ile birlikte müteselsilen sorumludurlar.

1) Ödeme ve tahsilatlarını banka, elektronik para kuruluşları, ödeme kuruluşları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayan mükelleflerden her birine bir takvim yılı içinde kesilecek cezanın toplamı 1.000.000 Türk Lirasını geçmemek üzere işleme konu tutarın %5'i oranında özel usulsüzlük cezası kesilir.

i) Damga vergisi ödenmemiş veya noksan ödenmiş kâğıtları, vergi ve cezası tahsil edilmeden tasdik eden veya örneklerini çıkarıp veren noterler adına her bir kâğıt için, tahsil edilmeyen damga vergisi üzerinden 25 Türk Lirasından az olmamak üzere maktu vergilerde %50, nispî vergilerde %10 oranında özel usulsüzlük cezası kesilir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

j) Yoklamaya yetkili memurların görevlerini yapmasına engel olanlar ile yetkili yoklama memurlarınca yapılan uyarıya rağmen durmayan aracın sahibine 5.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

k) Bu Kanunun 42 nci maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre yararlanılması yeminli mali müşavirlerce düzenlenmiş tasdik raporu ibrazı şartına bağlanan konularda, söz konusu raporun süresinde ibraz edilmemesi halinde 2.000 Türk Lirası ceza kesilir. İbraz etmeme durumunun devam ettiği her ay ve kesri için, bu tutarın %50'si kadar ayrıca ceza kesilir.

1) Bu Kanunun 209uncu maddesinde yer alan zorunluluklara uymayanlara 5.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

(2) Birinci fıkranın (a) ve (b) bentlerinde yazılı belgeleri düzenlemeyenlere cezakesilebilmesi için belgeyi almayanların ayrıca tespit şartı aranmaz.

(3) Maliye Bakanlığı, bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

Bilgi vermekten kaçınanlara ilişkin özel usulsüzlük cezası

MADDE 279- (1) Bu Kanunun 116 ncı maddesi uyarınca Maliye Bakanlığı veya vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların istedikleri bilgileri süresinde vermeyenlere, eksik veya yanıltıcı bilgi verenlere (kamu kurum ve kuruluşlarında bilgi verme görevini yerine getirmeyen yöneticiler dahil) 2.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

(2) Bilgi vermemeleri nedeniyle haklarında birinci fıkraya göre özel usulsüzlük cezası kesilenlere yeniden süre verilerek bu mecburiyetlerin yerine getirilmesi kendilerine tebliğ olunur. Yeniden verilen sürede bu mecburiyetlerin yerine getirilmemesi halinde özel usulsüzlük cezaları bir kat artırılarak uygulanır. Bu fıkra uyarınca yeniden süre verilerek bilgi talep edilmesi için birinci fıkraya göre kesilen özel usulsüzlük cezasının kesinleşme şartı aranmaz.

(3) Bu madde ile bu Kanunun 278 inci maddesinin birinci fıkrasının (1) bendi uygulamasında, bilgi ve ibraz ödevinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılacak tebliğlerde bilginin verilmesi için tayin olunan sürede cevap verilmemesi, eksik veya yanıltıcı bilgi verilmesi veya defter ve belge ibrazı için tayin olunan süre ile defter ve belgelerin süresinde ibraz edilmemesi durumunda haklarında Kanunun ceza hükümlerinin uygulanması cihetine gidileceğinin ilgililere yazılı olarak bildirilmesi şarttır. Ancak, bu ödevlerin yerine getirilmesine ilişkin usul ve esasların Maliye Bakanlığınca yapılan düzenleyici idari işlemlerle duyurulması halinde, ilgililere ayrıca yazılı olarak bildirilme şartı aranmaz.

Diğer özel usulsüzlük cezaları

MADDE 280- (1) Bu Kanunda ayrıca ceza öngörülmemiş hallerde, bu Kanunun 41, 42, 43, 69, 130, 178, 180, 198, 200 ve 211 inci maddelerindeki yetkilere dayanılarak Bakanlar Kurulunca veya Maliye Bakanlığınca getirilen zorunluluklara uymayanlara 1.000 Türk Lirası özel usulsüzlük cezası kesilir.

Mükellef grupları itibarıyla kesilecek usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları

MADDE 281-(1) Bu Kanunun 277 nci maddesinde yazılı usulsüzlük cezaları ile 278 inci maddesinde yazılı özel usulsüzlük cezaları;

a) Bankalara, sigorta, reasürans ve emeklilik, faktoring, finansman, finansal kiralama, varlık yönetim şirketlerine, emeklilik fonlarına, sermaye piyasası araçlarını ihraç eden kişi ve kurumlar ile sermaye piyasası kurumlarına, aracı kurumlara ve halka açık şirketlere iki kat,

b) Bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerden (a) bendinde sayılanlar dışında kalanlar ile serbest meslek erbabına bir kat,

c) İkinci sınıf tüccarlara ve gerçek usulde vergilendirilen çiftçilere 1/2 oranında,

ç) Kazancı basit usulde tespit edilenlere 1/4 oranında,

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

- d) Gelir vergisinden muaf esnaflara 1/8 oranında,
- e) Yukarıdaki bentler dışında kalanlara 1/4 oranında uygulanır.

(2) Bu Kanunun 277 nci maddesinde yazılı usulsüzlük cezaları için belirlenmiş azami ceza tutarları ile 278 inci maddesinde yazılı özel usulsüzlük cezaları için belirlenmiş azami ceza tutarları, bu maddenin birinci fıkrasında ceza muhataplarına göre belirlenen oranlarda uygulanır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Suçlar ve Cezaları

Kaçakçılık suçu

MADDE 282- (1) Aşağıda yer alan fiiller vergi ziyana neden olmasalar dahi kaçakçılık suçunu oluşturur.

a) Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan (elektronik ortamdakiler dahil);

1) Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hilesi yapılması,

2) Defter ve kayıtlarda gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açılması,

3) Defterlere kaydı gereken hesap ve işlemlerin vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge ya da diğer kayıt ortamlarına kaydedilmesi,

4) Defter, kayıt ve belgelerin tahrif edilmesi,

5) Defter, kayıt ve belgelerin gizlenmesi,

6) Belgelerin muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgeolarak düzenlenmesi veya bu belgelerin kullanılması.

b) Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan (elektronik ortamdakiler dahil);

1) Defter, kayıt ve belgelerin yok edilmesi,

2) Defter sayfalarının, yerine başka sayfa konulsun ya da konulmasın, yok edilmesi,

3) Belgelerin asıl veya suretlerinin tamamen veya kısmen sahte belge olarak düzenlenmesi veya bu belgelerin kullanılması,

c) Bu Kanun hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgelerin, Maliye Bakanlığı ile anlaşması olmayanlarca basılması veya bu belgelerin bilerek kullanılması.

(2) Birinci fıkrada geçen;

a) Gizleme, varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili olanlara defter ve belgelerin ibraz edilmemesidir.

b) Muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge, gerçek bir muamele veya duruma dayanmakla birlikte malın veya işin nevi, miktarı, fiyatı veya tutarı ve muamele veya durumun mahiyeti itibarıyla gerçeğe aykırı şekilde yansıtan belgedir.

c) Sahte belge, gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belgedir.

Kaçakçılık suçunda ceza

MADDE 283-(1) Bu Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde yer alan fiilleri işleyenler hakkında on sekiz aydan üç yıla kadar, (b) bendinde yer alan fiilleri işleyenler hakkında üç yıldan beş yıla kadar, (c) bendinde yer alan fiilleri işleyenler hakkında iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(2) Bu Kanunun 282 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yazılı fiilleri, vergi kanunlarına göre mükellefiyet tesis ettirmesi gerektiği halde bu zorunluluğa uyulmaksızın vergi idaresinin ittılai dışında kayıt dışı ticari, zirai veya mesleki faaliyette bulunmak suretiyle işleyenler hakkında birinci fıkraya göre hükmolunacak ceza %50 artırılarak uygulanır.

(3) Bu Kanunun 282 nci maddesinde yazılı fiillerle vergi ziyana sebebiyet verildiği takdirde söz konusu fiillere bu Kanunun 271 inci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde iştirak edenlere birinci fıkrada yazılı cezalar, aynı maddenin ikinci fıkrası çerçevesinde yardım edenlere ise birinci fıkrada yazılı cezaların yarısı hükmolunur.

(4) Bu Kanunun 293 üncü maddesindeki pişmanlık şartlarına uygun olarak durumu ilgili makamlara bildirenlere birinci, ikinci ve üçüncü fıkra hükümleri uygulanmaz.

(5) 5271 sayılı Kanunun 231 inci maddesinin hükmün açıklanmasının geri bırakılmasına ilişkin hükümleri ile 5237 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin cezanın ertelenmesine ilişkin hükümleri, bu maddeye göre hükmolunacak cezalar hakkında uygulanmaz. Bu maddeye göre verilen hapis cezaları seçenek yaptırımlara çevrilemez.

Bilgi vermemekte ısrar

MADDE 284- (1) Bu Kanunun 279 uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre bilgi vermemeleri nedeniyle haklarında aynı maddeye göre özel usulsüzlük cezası kesilenlere (kamu idare ve müesseseleri hariç) yeniden süre verilerek bu mecburiyetlerin yerine getirilmesi kendilerine tebliğ olunmasına rağmen verilen süre içinde bu mecburiyetleri yerine getirmeyenlere 100 güne kadar adli para cezasına hükmolunur.

(2) Bu madde uyarınca adli para cezasına hükmedilmesine rağmen mecburiyetlerin yine yerine getirilmemesi hâlinde yetkili mercilerce yeniden süre verilerek bu mecburiyetlerin yerine getirilmesi kendilerine tebliğ olunur. Yeniden verilen süre içerisinde de bu mecburiyetleri yerine getirmeyenler hakkında üç aydan bir yılıkadar hapis cezasına hükmolunur.

(3) Birinci fıkra uyarınca yeniden süre verilerek bilgi talep edilmesi için bu Kanunun 279 uncu maddesine göre kesilen özel usulsüzlük cezalarının kesinleşmesine gerek bulunmamaktadır.

(4) Bu maddenin uygulamasında, bilgi verme ödevinin yerine getirilmesiyle ilgili olarak yapılacak tebliğlerde bilginin verilmesi için tayin olunan sürede cevap verilmemesi, eksik veya yanıltıcı bilgi verilmesi durumunda haklarında bu madde hükümlerinin uygulanması cihetine gidileceğinin ilgililere yazılı olarak bildirilmesi şarttır.

(5) Bu maddenin uygulanmasında bu Kanunun 290 ıncı maddesinde gösterilen usule uyulur.

Vergi mahremiyetinin ihlali ve cezası

MADDE 285- (1) Bu Kanunda yazılı vergi mahremiyetine uymaya mecbur olan kimselerden bu mahremiyeti ihlal edenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu kişiler hakkında ayrıca 150 günden az olmamak üzere adli para cezasına hükmolunur.

(2) Birinci fıkrada yazılı fiil, basın ve yayın yolu ile işlenirse ceza, basın ve yayın organının sahibi, basın ve yayın organının sahibi tüzel kişilikse kanuni temsilcileri ile duruma göre eser sahibi, sorumlu müdür, yayın yönetmeni, genel yayın yönetmeni, editör veya basın danışmanı gibisorumlu müdürün bağlı olduğu kimseler hakkında da uygulanır.

(3) Vergi mahremiyetinin ihlali nedeniyle mükellefin zarara uğraması durumunda buna sebebiyet veren, zararı ödemekle yükümlüdür.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Mükelleflerin özel işlerini yapma suçu ve cezası

MADDE 286-(1) Bu Kanununun 10 uncu maddesinin ikinci fıkrası gereğince mükelleflerin vergi kanunlarının uygulanması ile ilgili hesap, yazı ve sair özel işlerini yapmaları yasak edilen memurlardan bu yasağa aykırı harekette bulunanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Birinci fıkradaki fiiller kaçakçılık suçu cezasını gerektiren bir fiile iştirak veya yardım mahiyetinde olduğu takdirde haklarında ayrıca bu Kanununun 283 üncü maddesinin üçüncü fıkrasının ilgili hükmü uygulanır. Bu fiillerle vergi ziyana neden olunması hâlinde, kişi hakkında ayrıca vergi ziyai cezası kesilir.

(3) Bu Kanununun 212 nci maddesi kapsamında Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde mükelleflere verilen hizmetler bu madde kapsamı dışındadır.

ÜÇÜNCÜ KISIM **Vergi Cezasının Kesilmesi, Ödenmesi ve Kalkması** **BİRİNCİ BÖLÜM** **Ceza Kesme**

Cezayı gerektiren olayın tespiti

MADDE 287-(1) Vergi cezalarının uygulanmasını gerektiren olaylar vergi dairelerince veya yoklamaya ve vergi incelemesine yetkili olanlar tarafından tespit olunur.

(2) Yoklama veya vergi incelemesi sırasında karşılaşılan vergi cezasının kesilmesini gerektiren olayların, yoklama tutanaklarında veya raporlarda gösterilmesi, delillerin kaybolması ihtimalinin bulunduğu hallerde bunların tutanakla tespit edilmesi zorunludur.

Ceza kesme yetkisi

MADDE 288-(1) Vergi cezaları, olayların ilgili bulunduğu vergi bakımından mükellefin bağlı olduğu vergi dairesi tarafından kesilir.

(2) Maliye Bakanlığı, olayların ilgili bulunduğu vergi dairesi ile diğer durumlarda vergi cezasını kesecek vergi dairelerini belirlemeye yetkilidir.

Ceza ihbarnamesi

MADDE 289- (1) Kesilen vergi cezaları ilgililere ceza ihbarnamesi ile tebliğ olunur. Cezayı gerektiren olayın tespitine dair tutanak sureti ile inceleme raporunun bir örneği ihbarnameye eklenir.

(2) İhbarnamede, muhatabın adı, soyadı veya unvanı, cezanın türü ve tutarı, vergi mahkemesinde dava açma süresi ile Maliye Bakanlığınca belirlenecek diğer bilgiler yer alır.

(3) Maliye Bakanlığı, türü, doğuşu ve dönemi ayrı olan cezalar için ayrı ayrı veya tek bir ihbarname düzenlettirmeye yetkilidir.

Kaçakçılık suçlarının cezalandırılmasında usul

MADDE 290-(1) Yaptıkları inceleme sırasında bu Kanununun 282 ncimaddesinde yazılı suçların işlendiğini tespit eden vergi müfettişleri ve vergi müfettiş yardımcıları tarafından ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla doğrudan doğruya, vergi incelemesine yetkili olan diğer memurlar tarafından ise ilgili rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasıyla vergi dairesi başkanlığı veya defterdarlık tarafından keyfiyetin Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesi mecburidir.

(2) Bu Kanununun 282 nci maddesinde yazılı suçların işlendiğini herhangi bir şekilde öğrenen Cumhuriyet başsavcılığı hemen ilgili vergi dairesini haberdar ederek inceleme yapılmasını talep eder. Kamu davasının açılması, inceleme neticesinin Cumhuriyet başsavcılığına bildirilmesine kadar ertelenir.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Bu Kanunun 282 nci maddesinde yazılı suçlardan dolayı cezaya hükmedilmesi, vergi cezalarının ayrıca uygulanmasına engel teşkil etmez.

(4) Bu Kanunla vergi cezasıyla cezalandırılan fiiller, aynı zamanda bu Kanunun 282 nci maddesine göre suç teşkil ettiği takdirde, vergi cezası kesilmesi söz konusu madde hükmüne göre takibat yapılmasına engel olmaz.

(5) Ceza mahkemesi kararları, bu Kanunun Dördüncü Kitabının İkinci Kısımında yazılı vergi cezalarını uygulayacak makam ve mercilerin işlem ve kararlarına etkili olmadığı gibi, bu makam ve mercilerce verilecek kararlar da ceza hâkimini bağlamaz.

İKİNCİ BÖLÜM

Vergi Cezalarının Ödenmesi ve Kalkması

Vergi cezalarının ödenme zamanı

MADDE 291-(1) Vergi cezaları:

a) Cezaya karşı vergi mahkemesinde dava açılmamışsa dava açma süresinin bittiği tarihten,

b) Cezaya karşı dava açılmışsa, vergi mahkemesi kararı üzerine vergi dairesince düzenlenecek bildirim ilgiliye tebliğ tarihinden başlayarak bir ay içinde ödenir.

Yanılma ve görüş değişikliği

MADDE 292-(1) Yetkili makamların mükellefin kendisine yazı ile yanlış izahat vermiş olmaları veya bir hükmün uygulanma tarzına ilişkin bir içtihadın değişmiş olması hâlinde vergi cezası kesilmez ve gecikme faizi hesaplanmaz.

(2) Bir hükmün uygulanma tarzı hususunda yetkili makamların genel tebliğ veya sirkülerde değişiklik yapmak suretiyle görüş ve kanaatini değiştirmesi hâlinde, oluşan yeni görüş ve kanaate ilişkin genel tebliğ veya sirküler yayımlandığı tarihten itibaren geçerli olup, geriye dönük olarak uygulanamaz. Şu kadar ki bu hüküm yargı mercileri tarafından iptal edilen genel tebliğ ve sirküler hakkında uygulanmaz.

Pişmanlık

MADDE 293-(1) Beyana dayanan vergilerde vergi ziyayı cezasını gerektiren fiilleri işleyen mükelleflerle bunların işlenişine iştirak veya yardım eden diğer kişilerin kanuna aykırı fiillerini ilgili makamlara kendiliğinden dilekçe ile haber vermesi hâlinde, haklarında aşağıda yazılı kayıt ve şartlarla vergi ziyayı cezası kesilmez:

a) Mükellefin keyfiyeti haber verdiği tarihten önce bir muhbir tarafından herhangi resmî bir makama dilekçe ile veya şifahi beyanı tutanakla tevsik edilmek suretiyle haber verilen husus hakkında ihbarda bulunulmamış olması (Dilekçe veya tutanağın resmî kayıtlara geçirilmiş olması şarttır.),

b) Haber verme dilekçesinin yetkili memurlar tarafından mükellef nezdinde herhangi bir vergi incelemesine başlandığı veya olayın bu Kanunun 50 nci maddesinin birinci fıkrasına göre kurulan takdir komisyonuna intikal ettirildiği tarihten önce (kaçakçılık suçu teşkil eden fiillerin işlendiğinin tespitinden önce) verilmiş ve resmî kayıtlara geçirilmiş olması,

c) Hiç verilmemiş olan vergi beyannamelerinin mükellefin haber verme dilekçesinin verildiği tarihten başlayarak on beş gün içinde verilmesi,

ç) Eksik veya yanlış yapılan vergi beyanının mükellefin keyfiyeti haber verme tarihinden başlayarak on beş gün içinde tamamlanması veya düzeltilmesi,

d) Mükellefçe haber verilen ve ödeme süresi geçmiş bulunan vergilerin, ödemenin geciktiği her ay için, 6183 sayılı Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranında uygulanacak bir pişmanlık zammı ile birlikte haber verme tarihinden başlayarak on

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

beş gün içinde ödenmesi (Pişmanlık zammının hesaplanmasında ay kesirleri dikkate alınmaz.).

(2) Bu madde hükümleri, emlak vergisi ile ilgili olarak uygulanmaz.

Ölüm

MADDE 294-(1) Gerçek kişi adına kesilmiş bulunan vergi cezaları ölüm hâlinde düşer.

Ceza kesmede zamanaşımı

MADDE 295-(1) Vergi ziyai cezasında cezanın bağlı olduğu vergi alacağının doğduğu takvim yılını takip eden yılın birinci gününden, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarında bu usulsüzlüklerin yapıldığı yılı takip eden yılın birinci gününden başlayarak beş yıl geçtikten sonra vergi cezaları kesilmez.

(2) Bu Kanunun 78 inci maddesinin ikinci fıkrası hükmü vergi cezalarını kesmede zamanaşımı için de geçerlidir.

(3) Bu süreler içinde ceza ihbarnamesi tebliğ edilmekle zamanaşımı kesilmiş olur.

Vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarında indirme

MADDE 296- (1) İhbarname esasına göre tarh olunan vergiler (bu Kanunun 45 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre kendiliğinden verilen beyannameler üzerine re'sen tarh olunan vergiler dahil) ile indirimlerden artakalan vergi ziyai, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarını mükellef veya vergi sorumlusu ihbarnamelerin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde ilgili vergi dairesine başvurarak vadesinde veya 6183 sayılı Kanunda belirtilen türden teminat göstererek vadenin bitmesinden itibaren üç ay içinde ödeyeceğini bildirirse bu cezalarını yarısı indirilir.

(2) Mükellef veya vergi sorumlusu ödeyeceğini bildirdiği vergi ve vergi cezasını ikinci fıkrada yazılı süre içinde ödemez veya dava konusu yaparsa bu madde hükmünden faydalandırılmaz.

(3) Bu madde hükmü vergi aslına tabi olmaksızın kesilen usulsüzlük cezaları hakkında da uygulanır.

BEŞİNCİ KİTAP

Uzlaşma ve Diğer Hükümler

BİRİNCİ KISIM

Uzlaşma ve Karşılıklı Anlaşma

BİRİNCİ BÖLÜM

Uzlaşma

Uzlaşmanın konusu, kapsamı, komisyonlar ve şekli

MADDE 297- (1) Mükellef, ihbarname esasına göre tarh edilen vergiler ile bunlara ilişkin vergi ziyai cezalarının tahakkuk edecek tutarları konusunda vergi ziyasına sebebiyet verilmesinin,

a) Kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememesinden,

b) Bu Kanunun 292 nci maddesinde yazılı yanılmadan,

c) Bu Kanunun 82 nci, 83 üncü ve 84 üncü maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunmasından,

ç) Yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olmasından

kaynaklandığını ileri sürerek uzlaşma talep edebilir. Şu kadar ki bu Kanunun 275 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre tarh edilen vergi ve kesilen cezalar (kaçakçılık suçuna iştirak veya yardım edenlere kesilen cezalar dahil) için uzlaşma talep edilemez.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(2) Uzlaşma, ihbarnamenin tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde talep edilir.

(3) Uzlaşma talep edilmesi halinde, uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati, yazı ile ve en az on beş gün önceden mükellefe bildirilir. Mükellefin istemesi hâlinde bu süreyle bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

(4) Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ile 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

(5) Uzlaşmada vergi aslında indirim ancak;

a) Uzlaşmaya konu vergide bu Kanunun 82 nci maddesindeki vergi hatası bulunması,

b) Uzlaşmaya konu olayla ilgili aksi yönde istikrar kazanmış yargı kararları bulunması,

c) Bu Kanunun 292 nci maddesinde yazılı yanılma halinin bulunması,

ç) Bu Kanunun 298 inci maddesinde yer alan mütalaada, önerilen tarhiyata ilişkin olarak maddede belirtilen aykırılıklar bulunduğu bildirilmesi hallerinde yapılabilir.

(6) Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi hâlinde yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz.

(7) Uzlaşma komisyonlarının oluşturulması, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanlar ile uzlaşmanın şekli, uzlaşma kapsamına alınacak vergi türleri, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, merkezi rapor değerlendirme komisyonunun mütalaasının alınması, kısmi uzlaşmaya konu edilebilecek vergiler, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin diğer usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılan bir yönetmelikle düzenlenir. İl özel idareleri ve belediyelere ait vergi, resim ve harçlar için bu yönetmelik İçişleri Bakanlığınca hazırlanır.

Uzlaşma komisyonuna görüş bildirilmesi

MADDE 298- (1) Uzlaşma görüşmelerinde, uzlaşma komisyonu, tarhiyatın dayanağı olan vergi inceleme raporunda tarhiyatla ilgili hukuki değerlendirmelerin vergi kanunları ile bunlara ilişkin kararname, tüzük, yönetmelik, genel tebliğ ve sirkülerlere aykırı olduğu kanaatine varırsa, söz konusu raporu yeniden değerlendirmek üzere gerekçesiyle birlikte bu Kanunun 104 üncü maddesine göre kurulan merkezi rapor değerlendirme komisyonuna gönderir. Merkezi rapor değerlendirme komisyonu, konu hakkındaki mütalaasını otuz iş günü içerisinde ilgili komisyona bildirir.

Uzlaşmanın kesinliği ve dava açma

MADDE 299- (1) Uzlaşma komisyonlarınca tutulan uzlaşma tutanakları kesin olup, gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir. Mükellef veya adına ceza kesilen, üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit olunan hususlar hakkında dava açamaz ve hiçbir mercie şikayette bulunamaz.

(2) Süresi içinde uzlaşma talebinde bulunan mükellef veya ceza muhatabı uzlaşma talep ettiği vergi veya ceza için, ancak uzlaşma vaki olmadığı veya temin edilemediği takdirde dava açma yoluna gidebilir. Uzlaşmanın vaki olmaması halinde, dava açma süresi bitmiş veya on beş günden az kalmış ise bu süre tutanağın tebliği tarihinden itibaren on beş güne tamamlanır. Uzlaşmanın temin edilememesi halinde dava açma süresi bitmiş veya on beş günden az kalmış ise bu süre temin edilememe tutanağının düzenlendiği tarihten itibaren on beş güne tamamlanır.

(3) Mükellef veya ceza muhatabı aynı vergi veya ceza için uzlaşma talebinden önce dava açmışsa dava, uzlaşma işleminin sonuca bağlanmasından önce vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır. Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi hâlinde, durumun mahkemeye idarece yazıyla bildirilmesi üzerine, durdurulmuş olan davanın görülmesine devam olunur.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Uzlaşmada ödeme

MADDE 300- (1) Uzlaşmanın vaki olması hâlinde,

a) Vergi, uzlaşma tutanağı verginin ödeme zamanından önce ilgiliye tebliğ edilmişse kanuni ödeme zamanında, ödeme zamanı kısmen veya tamamen geçtikten sonra tebliğ edilmişse ödeme süreleri geçmiş olanlar uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde,

b) Ceza, uzlaşma tutanağının tebliğinden itibaren bir ay içinde ödenir.

(2) Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi hallerinde vergi ve ceza bu Kanunun 75 inci ve 291 inci maddeleri ile 2577 sayılı Kanunun 27 nci maddesinin dördüncü fıkrası hükümlerine göre ödenir.

Uzlaşma ve cezada indirimın birlikte uygulanmaması

MADDE 301- (1) Uzlaşılan vergi ve cezalar hakkında bu Kanunun 296 ncı maddesi hükümleri; bu Kanunun 296 ncı madde hükümleri uygulanan vergi ve cezalar hakkında ise uzlaşma hükümleri uygulanmaz. Ancak, ceza muhatabının, uzlaşma tutanağını imzalayınca kadar uzlaşma talebinden vazgeçtiğini beyan etmesi hâlinde bu Kanunun 296 ncı maddesi hükümlerinin uygulanmasını isteme hakkı vardır.

İKİNCİ BÖLÜM Tarhiyat Öncesi Uzlaşma

Tarhiyat öncesi uzlaşma

MADDE 302- (1) Maliye Bakanlığı, vergi incelemesine dayanarak tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalar için tarhiyat öncesi uzlaşma yapılmasına izin verebilir. Şu kadar ki bu Kanunun 275 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre tarh edilecek vergi ve kesilecek cezalar (kaçakçılık suçuna iştirak veya yardım edenlere kesilecek cezalar dahil) için uzlaşma talep edilemez.

(2) Tarhiyat öncesi uzlaşmada vergi incelemesinin başladığı tarihten mükellef nezdinde vergi incelemesiyle ilgili son tutanağın alındığı tarihe kadar, tutanak alınmadığı durumlarda ise uzlaşmaya davet yazısının tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde uzlaşma talep edilir.

(3) Tarhiyat öncesi uzlaşmada, tarh zamanaşımının sona ermesine üç aydan az zaman kalması durumunda;

a) Yapılan uzlaşma talebi kabul edilmez,

b) Uzlaşmaya davet yazısı gönderilmez.

(4) Uzlaşma ile ilgili olarak yapılacak görüşmenin tarihi, yapılacağı yer ve saati yazı ile ve en az on beş gün önceden mükellefe bildirilir. Mükellefin istemesi hâlinde bu süreyle bağlı kalınmaksızın daha önceki bir tarih uzlaşma günü olarak belirlenebilir.

(5) Uzlaşmanın vaki olmaması veya temin edilememesi hâlinde yeniden uzlaşma talebinde bulunulamaz ve tarhiyat sonrası uzlaşma talep edilemez. Muhatabın bilinen son adresine posta ile veya memur vasıtasıyla gönderilen uzlaşmaya davet yazısının tebliğ edilememesi veya yazıda bildirilen yer ve tarihte uzlaşma davetine uyulmaması hallerinde uzlaşma konusunda başkaca işlem yapılmaz. Uzlaşma temin edilememiş sayılır.

(6) Mükellef, uzlaşma görüşmelerinde, bağlı olduğu meslek odasından bir temsilci ile 3568 sayılı Kanuna göre kurulan meslek odasından bir meslek mensubu bulundurabilir.

(7) Tarhiyat öncesi uzlaşmada vergi aslında indirim ancak bu Kanunun 297 nci maddesinin beşinci fıkrasında belirtilen hallerde ve şekilde olur.

(8) Uzlaşma komisyonlarınca tutulan uzlaşma tutanakları kesin olup gereği vergi dairelerince derhal yerine getirilir. Uzlaşmanın vaki olması halinde uzlaşılan vergi ve/veya

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

cezalar tutanağın imzalandığı tarihte tahakkuk etmiş olur. Mükellef veya adına ceza kesilen; üzerinde uzlaşılan ve tutanakla tespit olunan hususlar hakkında dava açamaz ve hiçbir mercie şikâyetle bulunamaz.

(9) Tarhiyat öncesi uzlaşılan vergi tutarına, verginin ilgili bulunduğu döneme ilişkin olarak kendi vergi kanunlarında yer alan vade tarihinden, uzlaşma tutanağının imzalandığı tarihe kadar geçen süre için bu Kanunun 76 ncı maddesine göre gecikme faizi hesaplanır. Uzlaşılan vergi ve cezalar bu Kanunun 75 inci ve 291 inci maddelerine göre ödenir.

(10) Tarhiyat öncesi uzlaşmaya ilişkin esas ve usuller Maliye Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Karşılıklı anlaşma

Karşılıklı anlaşma usulüne başvuru

MADDE 303- (1) Bu Kanun hükümlerine göre tarh edilerek tebliğ edilen veya ihtirazi kayıtla verilen beyanname üzerine tahakkuk eden ya da kesinti suretiyle ödenen bir verginin, usulüne göre yürürlüğe konulmuş bir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması hükümlerine aykırı olarak Türkiye’de vergilendiği veya bu şekilde bir vergilendirme yapılacağına ilişkin kuvvetli emareler bulunduğu iddiası ile düzeltme talep eden mükellefler, taleplerinin anlaşmanın “Karşılıklı Anlaşma Usulü” hükümlerine göre idari yardımlaşma çerçevesinde çözümü için Gelir İdaresi Başkanlığına başvurabilir.

(2) Birinci fıkraya göre yapılan başvurunun değerlendirilebilmesi için anlaşmada öngörülen sürede ve usulde yapılması şarttır.

Karşılıklı anlaşma usulü ve dava açma

MADDE 304-(1) Karşılıklı anlaşma usulüne göre başvuru;

a) Tarh ve tebliğ edilen vergi ve cezalar ile ihtirazi kayıtla verilen beyanname üzerine tahakkuk eden vergiye dava açma süresini durdurur.

b) Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından haklı ve yerinde bulunmaz veya haklı ve yerinde bulunmakla birlikte Başkanlık ile diğer Akit Devletin yetkili makamı arasında karşılıklı anlaşmaya varılamaması hâlinde, durum mükellefe bir yazı ile tebliğ edilir. Mükellef, yazının tebliğ edildiği tarihten itibaren kalan dava açma süresi içerisinde vergi mahkemesi nezdinde dava açabilir. Dava açma süresi on beş günden az kalmış ise bu süre yazının tebliği tarihinden itibaren on beş güne tamamlanır.

Karşılıklı anlaşma usulünün neticelendirilmesi

MADDE 305- (1) Karşılıklı anlaşma usulüne göre yapılan başvurunun, Gelir İdaresi Başkanlığı ile diğer Akit Devletin yetkili makamı arasında karşılıklı anlaşmaya varılarak kabul edilmesi hâlinde durum mükellefe bir yazı ile tebliğ edilir.

(2) Mükellefin, karşılıklı anlaşmaya varılarak verilen karara karşı yazının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde;

a) Karşılıklı anlaşma sonucunu kabul edip etmediğini Gelir İdaresi Başkanlığına bildirmesi şarttır. Mükellef bu süre içinde bildirimde bulunmadığı takdirde, Gelir İdaresi Başkanlığı ile diğer Akit Devletin yetkili makamı arasında varılan anlaşmayı kabul etmemiş sayılır.

b) Karşılıklı anlaşma sonucunu kabul etmemesi durumunda, mükellef dava açma süresi duran işleme, bu Kanunun 308 inci maddesi hükümleri çerçevesinde vergi mahkemesi nezdinde dava açabilir.

(3) Gelir İdaresi Başkanlığı ile diğer Akit Devletin yetkili makamı arasında varılan karşılıklı anlaşmanın mükellef tarafından süresi içinde kabul edilmesi durumunda karşılıklı

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

anlaşma vaki olur ve üzerinde anlaşılan vergiye göre işlem düzeltilir ve düzeltilen bu vergi ve cezalar hakkında dava açılmaz, bu Kanunun 296 ncı ve 297 nci maddelerine göre uzlaşma talep edilemez ve ceza indiriminden faydalanılamaz. Söz konusu vergi ve cezalar karşılıklı anlaşmanın mükellef tarafından kabul edildiği tarihten itibaren bir ay içerisinde ödenir.

Başvuru öncesi açılan davalar ve uzlaşma talebi

MADDE 306-(1) Mükellef, bu madde hükmüne göre yaptığı başvurudan önce;

a) Dava açmışsa dava, karşılıklı anlaşma başvurusu sonuca bağlanmadan vergi mahkemelerince incelenmez; herhangi bir sebeple incelenir ve karara bağlanırsa bu karar hükümsüz sayılır.

b) Uzlaşma talep etmişse uzlaşma, karşılıklı anlaşma başvurusunun sonuca bağlanmasına kadar ertelenebilir. Şu kadar ki mükellef karşılıklı anlaşmanın sonucunu beklemeksizin uzlaşma hakkını kullanmayı talep ettiği takdirde anlaşma talebinden vazgeçmiş sayılır ve tekrar karşılıklı anlaşma başvurusunda bulunamaz. Uzlaşma başvurusu bu Kanun hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Diğer hususlar

MADDE 307-(1) Gelir İdaresi Başkanlığına yapılan karşılıklı anlaşma başvurusu, başvuru tarihi itibarıyla bu Kanunda yazılı zamanaşımı sürelerini durdurur. Duran zamanaşımı karşılıklı anlaşmanın sonucunun mükellefe tebliğini takip eden günden itibaren kaldığı yerden işlemeye devam eder. Ancak işlemeyen süre her hal ve takdirde üç yıldan fazla olamaz.

(2) Bu madde hükmü, kesinti yoluyla ödenen vergiler için de uygulanır. Şu kadar ki, başvurunun bu Kanunun düzeltme zamanaşımı süresi içinde yapılması şarttır.

(3) Türkiye’de vergilendirilmemesi gerektiği halde Türkiye’de vergilendirileceğine ilişkin kuvvetli emareler bulunduğu iddiası ile yapılan başvurular da bu madde kapsamında değerlendirilerek sonuçlandırılır.

(4) Maliye Bakanlığı bu Bölümün uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkilidir.

İKİNCİ KISIM

Vergi İhtilâfları

Vergi mahkemesinde dava açmaya yetkili olanlar

MADDE 308- (1) Mükellefler ve kendilerine vergi cezası kesilenler, tarh edilen vergilere ve kesilen cezalara karşı vergi mahkemesinde dava açabilirler.

(2) Mükellefler beyan ettikleri matrahlara ve bu matrahlar üzerinden tarh edilen vergilere karşı dava açamazlar. Bu Kanunun vergi hatalarına ait hükümleri saklıdır.

(3) Mükellefler, ihtirazi kayıtlı verdikleri beyannameler nedeniyle, beyannamenin verildiği tarihten itibaren otuz gün içinde vergi mahkemesinde dava açabilir.

(4) Belediyelerde dava açma yetkisini belediye adına gelir müdürü, olmayan yerlerde hesap işleri müdürü veya o görevi yapan kullanır.

Duruşmaya katılabilecekler

MADDE 309- (1) Danıştay ve vergi mahkemelerinde yapılacak duruşmalarda, iddia ve savunmanın gerekli kıldığı ve idarece talep edilen hallerde, mahkeme idarece isimleri bildirilen ve duruşmada hazır bulunan kamu görevlilerini, tarhiyatın dayanağı incelemeyi yapmış bulunan inceleme elemanını ve/veya ayrıca mükellefin duruşmada hazır bulundurduğu 3568 sayılı Kanuna göre yetki almış meslek mensubunu da dinler.

ÜÇÜNCÜ KISIM İzahat Talebi

Mükelleflerin izahat talebi

MADDE 310- (1) Mükellefler, Gelir İdaresi Başkanlığından veya bu hususta yetkili kıldığı makamlardan, vergi durumları ve vergi uygulaması bakımından müphem ve tereddüdü mucip gördükleri hususlar hakkında yazı ile izahat isteyebilir.

(2) Gelir İdaresi Başkanlığı, kendisinden istenecek izahatı özelge ile cevaplandırabileceği gibi, aynı durumda olan tüm mükellefler bakımından uygulamaya yön vermek ve açıklık getirmek üzere sirküler de yayımlayabilir.

(3) Sirküler ve özelgeler Gelir İdaresi Başkanlığı bünyesinde, Gelir İdaresi Başkanı veya tevkil edeceği bir başkan yardımcısının başkanlığında en az üç daire başkanından müteşekkil bir komisyon marifetiyle oluşturulur. Söz konusu komisyonda oluşturulmuş sirküler veya özelgeler ile konu, kapsam ve ilgili olduğu mevzuat bakımından tamamen aynı mahiyeti taşıyan bir hususta izahat talebinde bulunulması hâlinde, komisyon tarafından oluşturulan sirküler veya özelgelere uygun olmak şartıyla Gelir İdaresi Başkanlığı taşra teşkilatı tarafından da özelgeler verilebilir.

(4) Sirküler ve vergi mahremiyetine ilişkin hükümler göz önünde bulundurulmak şartıyla özelgeler, Gelir İdaresi Başkanlığınca internet ortamında yayımlanır.

(5) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılan yönetmelikle belirlenir.

DÖRDÜNCÜ KISIM Çeşitli ve Son Hükümler

Yeniden değerlendirme oranı

MADDE 311- (1) Yeniden değerlendirme oranı, yeniden değerlendirme yapılacak yılın Ekim ayında (Ekim ayı dahil) bir önceki yılın aynı dönemine göre Türkiye İstatistik Kurumunca yayımlanan Yurt İçi Üretici Fiyatları Genel Endeksinde meydana gelen ortalama fiyat artış oranıdır. Bu oran Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete ile ilan edilir.

Yetki

MADDE 312- (1) Maliye Bakanlığı; bu Kanunda yer alan maktu hadler ile asgari ve azami miktarları belirtilmiş olan para ile ödenecek ceza miktarları, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde hesaplanan maktu had ve miktarların %5'ini (binde beşini) aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Bakanlar Kurulu, bu suretle tespit edilen had ve miktarları yarısına kadar artırmaya veya indirmeye, nispi hadleri ise iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine getirmeye yetkilidir.

Ücretler

MADDE 313- (1) Vergi kanunlarına göre kurulan komisyon üyelerine komisyondaki çalışmaları dolayısıyla verilecek ücretin tutarı, ilgisine göre Gelir İdaresi Başkanlığının veya Vergi Denetim Kurulu Başkanlığının teklifi üzerine Maliye Bakanınca belirlenir.

Yürürlükten kaldırılan hükümler

MADDE 314- (1) 213 sayılı Kanun ile ek ve değişiklikleri, 6/12/1984 tarihli ve 3100 sayılı Katma Değer Vergisi Mükelleflerinin Ödeme Kaydedici Cihazları Kullanmaları Mecburiyeti Hakkında Kanun ile ek ve değişiklikleri, 26/12/1931 tarihli ve 1905 sayılı

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

Kanun, 2/4/1998 tarihli ve 4358 sayılı Kanun ile 15/3/2007 tarihli ve 5604 sayılı Kanunun bu Kanunla düzenlenmiş hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Diğer mevzuatta, 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununa yapılmış olan atıflar, bu Kanuna yapılmış sayılır.

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanunun uygulanmasıyla ilgili yönetmelikler, Maliye Bakanlığı/Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde çıkarılır. Yeni yönetmelikler çıkarılıncaya kadar, mevcut yönetmeliklerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

GEÇİCİ MADDE 3- (1) 213 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(2) 3100 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

(3) Bu Kanunla kurulması öngörülen komisyonlar kuruluncaya kadar 213 sayılı Kanuna göre kurulan komisyonlar faaliyetlerine devam eder.

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanunun;

a) 20 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasının (c) bendi bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra ortaya çıkacak durumlar için,
b) 61 inci maddesi Kanunun yürürlük tarihinden sonra tebliğ edilecek ihbarnameler için,

c) 67 nci maddesi bu Kanunun yürürlük tarihinden sonraki ilanlarda,
ç) 64 üncü ve 65 inci maddesi hükümleri bu Kanunun yürürlük tarihi itibarıyla yapılmamış tebligatlar için de,

d) 79 uncu maddesi bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra ortaya çıkacak durumlar için,

e) 107 nci maddesi bu Kanunun yürürlük tarihinden sonra yapılan ihbarlar için uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanunun;

a) 126 ncı maddesi Kanunun yayım tarihinden sonra yapılan tespitler için,
b) 176 ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendi Kanunun yayım tarihinden sonra işe başlayanlar için uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanunun;

a) 215 inci maddesinin ikinci fıkrası, onuncu fıkrası, 221 inci maddesi, 249 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkrası, 252 nci maddesinin birinci fıkrası, 253 üncü maddesi, 264 üncü maddesi, 265 inci maddesi ile 266 ncı maddesinin beşinci fıkrasının (b) bendi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra iktisap edilen kıymetler için,

b) 219 uncu maddesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra iktisap edilen veya kiralanan taşınmazlar için,

c) 259 ve 260 inci maddesi bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonraki dönemde gerçekleşen teslim ve hizmetler nedeniyle ortaya çıkan alacaklar için uygulanır.

(2) Bu Kanunun 215 inci maddesinin üçüncü fıkrasına göre Maliye Bakanlığınca belirleme yapıncaya kadar yabancı paralar bakımından bu Kanunun 226 ncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü uygulanır.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

(3) Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce envantere alınan iktisadi kıymetler hakkında bu Kanun ile yürürlükten kaldırılan 213 sayılı Kanunun envantere alınma tarihindeki hükümlerine göre amortisman ayrılmasına devam olunur.

(4) Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan 213 sayılı Kanunun mükerrer 49 uncu ve 74 üncü maddesi hükümlerine göre arsa ve araziler için yapılan takdirler aynı Kanunla öngörülen süre sonuna kadar geçerlidir.

GEÇİCİ MADDE 7- (1) Kazançlarını bilanço esasına göre tespit eden gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri 31/12/2016 tarihli bilançolarında yer alan parasal olmayan kıymetleri aşağıdaki hükümlere göre, bu maddede hüküm bulunmayan hallerde ise bu Kanunun 239 uncu maddesinde yer alan hükümlere göre düzeltilir. Bu Kanunun 239 uncu maddesinin onuncu fıkrasında sayılanların bu madde hükmüne göre enflasyon düzeltmesi yapmaları ihtiyaridir.

a) Düzeltme işlemi, Türkiye geneli için hesaplanan Yİ-ÜFE göz önünde bulundurularak Maliye Bakanlığınca belirlenen düzeltme katsayıları kullanılarak yapılır. Düzeltme 31/12/2004 tarihi (kendilerine özel hesap dönemi tayin edilenler 2005 yılında biten hesap döneminin son günü); bu tarihten sonra mükellefiyet tesis ettirenler için mükellefiyet tarihi esas alınarak yapılır.

b) Maddî duran varlıklar maliyet bedeli, malî duran varlıklar ise alış bedeli üzerinden düzeltmeye tâbi tutulur.

c) Maddî duran varlıklar, malî duran varlıklar ve özel tükenmeye tâbi varlıklar ile stokların maliyet veya alış bedelleri içinde yer alan ve tevsik edilebilen reel olmayan finansman maliyeti, ilgili varlığın maliyet veya alış bedelinden düşülür. Mükelleflerin reel olmayan finansman maliyetini tevsik edememeleri halinde:

1) Son beş hesap dönemi içinde aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderlerinin reel olmayan kısımları; toplam finansman maliyetlerine, ilgili döneme ait Yİ-ÜFE artış oranının dönem ortalama ticarî kredi faiz oranına bölünmesi sonucunda belirlenen oranlar uygulanmak suretiyle bulunan tutar, maliyet ve alış bedelinden düşülür.

2) Söz konusu beş hesap döneminden önce aktife giren kıymetlerin maliyet bedeline dahil edilen finansman giderleri maliyet veya alış bedellerinden düşülmez.

3) Reel olmayan finansman maliyetinin tevsik edilebilir olması halinde de (1) numaralı alt bentte belirtilen yöntem kullanılabilir. Amortisman süresi bitmemiş olan kıymetlere ilişkin maliyet veya alış bedelinden düşülen reel olmayan finansman maliyetinden amortisman ayrılmamış tutar, 2016 ve sonraki dönemlerde, beş yılda ve eşit taksitte dönem kazancının tespitinde gider olarak dikkate alınır.

ç) Birikmiş amortismanlar, ait oldukları kıymetin bilanço tarihindeki değerinde düzeltme sonrasında ortaya çıkan artış oranı dikkate alınarak düzeltilir.

d) 2016 yılı hesap dönemine ait beyannamede yer alan indirilemeyen geçmiş yıl malî zararları ile carî dönem malî zararları matrahın tespitinde kayıtlı değerleri ile dikkate alınır.

e) 31/12/2016 tarihli bilançonun düzeltilmiş aktif toplamından düzeltilmiş sermaye, düzeltilmiş pay senetleri ihraç primleri ve düzeltilmiş pay senedi iptal kârları ile borç toplamının çıkarılması sonucu bulunan fark, geçmiş yıllar kâr/zararı hesabında gösterilir. Bu şekilde tespit edilen geçmiş yıl kârı vergiye tâbi tutulmaz, geçmiş yıl zararı ise zarar olarak kabul edilmez.

Pasif kalemlere ait enflasyon fark hesapları, herhangi bir suretle başka bir hesaba nakledildiği veya işletmeden çekildiği takdirde, bu işlemlerin yapıldığı dönemlerin kazancı ile ilişkilendirilmeksizin, bu dönemde vergiye tâbi tutulur. Ancak öz sermaye kalemlerine ait enflasyon farkları düzeltme sonucu oluşan geçmiş yıl zararlarına mahsup edilebilir veya kurumlar vergisi mükelleflerince sermayeye ilave edilebilir; bu işlemler kâr dağıtımı sayılmaz.

VERGİ USUL KANUNU TASARISI

f) Sermaye Piyasası Kurulu ve Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun yüksek enflasyon döneminde malî tabloların düzeltilmesine ilişkin düzenlemelerine göre 31/12/2016 tarihli bilançolarını düzeltmek zorunda olan mükellefler, söz konusu bilançolarını bu madde uyarınca yeniden düzeltmeyebilirler. Ancak bu şekilde düzeltme yapanlar, bu Kanuna göre ayrılacak tutardan fazla amortisman veya karşılık ayıramaz.

g) Yıllara sarî inşaat ve onarma işlerine ait maliyet ve istihkak tutarları ile ilgili olarak 31/12/2016 tarihinde oluşan düzeltme farkları işin bitiminde kâr/zarar tutarının tespitinde dikkate alınmaz.

h) 2016 yılı hesap döneminden itibaren ilk defa bilanço esasına geçen mükellefler bu maddede yer alan esaslara göre düzeltme yaparlar.

ı) Kendisine özel hesap dönemi tayin edilen mükelleflerde; 31/12/2016 tarihli bilanço, 2016 yılı içinde biten hesap dönemi sonundaki bilanço, 2016 yılı hesap dönemi, 2017 yılı içerisinde biten hesap dönemini, 1/1/2017 tarihi 2017 yılı içinde başlayan hesap döneminin başındaki tarihi ifade eder.

i) Bu madde uyarınca düzeltilen kalemlerin elden çıkarılması halinde, bunlara ilişkin enflasyon düzeltme farkları maliyet bedeli addolunur. Şu kadar ki amortismanı tâbi olmayan kıymetlerin düzeltilmiş değerinin altında bir bedelle satılması halinde, düzeltilmiş değerle düzeltme öncesi değer arasındaki farka isabet eden zarar, gelir veya kurumlar vergisi matrahının tespitinde dikkate alınmaz.

Yürürlük

MADDE 315- (1) Bu Kanunun 45 inci maddesinin altıncı fıkrası ve 50 inci maddesinin ikinci fıkrası 1/7/2017 tarihinde, diğer hükümleri 1/1/2017 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 316- (1) Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.